

בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל ר' פנחס ראובן שליט"א

הזוהר הקדוש - ספר בראשית

פרשת נח

נט: ס. ס: סא. סב. סג. סד. סה. סו. סז. סז:
סח. סח: סט. סט: ע. עא. עב. עב: עג. עג: עד. עד: עה. עה:
ענ. ענ:

פרשת נח

דף נט ע"ב

(דף נט ע"ב) אלה תולדות נח, רבי חייא פתח (ישעיה ס) ועמר כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. זכאין אנון ישראל דמשתדלי באורייתא, וידעי ארחין דאורייתא, דבגינה יזכו לעלמא דאתי.

תא חזי, כל ישראל אית לון חולקא לעלמא דאתי. מאי טעמא בגין דנטרין ברית דעלמא אתקיים עליה. כמא דאת אמר, (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ועל דא ישראל דנטרי ברית וקבילו ליה אית לון חולקא בעלמא דאתי.

וְלֹא עוֹד אֵלָּא בְּגִין כֹּךְ אֶקְרוּן צְדִיקִים. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא כָּל מָאן דְּנָטִיר הָאִי בְּרִית דְּעֵלְמָא אֲתַקִּימַם עָלֶיהָ. אֶקְרִי צְדִיק. מִנָּא לֹן מִיּוֹסֵף. בְּגִין דְּנָטִיר לִיהָ לְבְרִית עֵלְמָא, זָכָה דְּאֶקְרִי צְדִיק. וְעַל כֹּךְ וְעַמְרָא כָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אֵלֶּה בְּכָל אֲתֵר פָּסַל אֶת הָרָאשׁוֹנִים וְתִנְיָן וְכו'. מַה כְּתִיב לְעֵילָא בְּפִרְשָׁתָא דְּבְרָאשִׁית (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מִעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הָגֶן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְגו'. הֵהוּא נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק וְעִיל לְגִנְתָּא וְאֶשְׁקִי לִיהָ מִשְׁקִיו דְּלְעֵילָא וְעֵבִיד לִיהָ נִיחָא וְעֵבִיד אִיבִין וְרַבִּי זְרַעִין. וְהוּא כְּדִין נִיחָא לְכָלָא. וְדָא נִיחָא לִיהָ לְגִנְתָּא. וְדָא עֵבִיד נִיחָא בִּיהָ (נ"א לְגִנְתָּא. וְגִנְתָּא נִיחָא בִּיהָ). כְּמָא דְּאֵתָּא אָמַר (בראשית ג) כִּי בּוֹ שָׁבַת. וְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּשְׁבּוּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְדָא רָזָא דְּמַלְכָּה דָּא עֵבִיד תּוֹלְדוֹת וְלֹא אַחֲרָא.

תָּא חֲזִי (כח ב כְּגוֹנָא דָּא נַח לְתַתָּא. קִימָא קְדִישָׁא הוּא דּוּגְמָא דְּלְעֵילָא. וְעַל דָּא אֶקְרִי אִישָׁהָאדְמָה. וְרָזָא אוֹלִיפְנָא, דְּהָא נַח אֶצְטְרִיךְ לְתִיבָה לְאַתְחַבְרָא בֵּה. וְלִקְיִמָּא זֶרַעַא דְּכוּלָּא דְּכְתִיב לַחֲיוֹת זֶרַע.)

מָאן תִּיבָּה. דָּא (דא) (לג ב) אָרוֹן הַבְּרִית. וְנַח וְתִיבָּה לְתַתָּא הֵכִי הוּוּ כְּדוּגְמָא (דא) דְּלְעֵילָא. נַח כְּתִיב בִּיהָ בְּרִית דְּכְתִיב וְהַקִּימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וְגו'. וְעַד דְּאֲתַקִּימַם בִּיהָ בְּרִית לֹא עִיל לְתִיבּוֹתָא. דְּכְתִיב וְהַקִּימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבָאתָ אֵל הַתִּיבָּה. וְכְדִין הוּוּ תִיבָּה אָרוֹן הַבְּרִית. תִּיבָּה וְנַח כָּלָא כְּגוֹנָא דְּלְעֵילָא. וְבְּגִין דְּהָאִי בְּרִית לְעֵילָא הוּא עֵבִיד תּוֹלְדוֹת. כְּגוֹנָא דָּא נַח (ד"א לְתַתָּא) אִיהוּ עֵבִיד תּוֹלְדוֹת. בְּגִינִי כֹךְ (כְּמָא דְּאֵתָּא אָמַר) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח.

נַח אִישׁ צְדִיק. הֵכִי הוּא וְדָאִי כְּגוֹנָא דְּלְעֵילָא. וְעַל דָּא (משלי י) וְצְדִיק יִסּוֹד עוֹלָם כְּתִיב. וְאַרְעָא עַל דָּא אֲתַקִּימַת. דְּהָא אִיהוּ עֲמוּדָא דְּעֵלְמָא קִימָא עָלֶיהָ. וּמָאן אִיהוּ דָּא צְדִיק. וְנַח אֶקְרִי צְדִיק לְתַתָּא. וְרָזָא (נ"א דא) דְּכָלָא, אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נַח, דִּיִּקָּא, דְּלֹא אֲתַפְּרֹשׁ מִנִּיהָ לְעֵלְמִין. וְלִמְהוּי הוּא בְּאַרְעָא כְּגוֹנָא דְּלְעֵילָא אִישׁ צְדִיק יִסּוֹדָא דְּעֵלְמָא. בְּרִית שְׁלוֹם שְׁלָמָא דְּעֵלְמָא. אִישׁ הָאֲדָמָה וְדָאִי. וְעַל דָּא (בראשית ו) וְנַח מִצָּא חוֹן בְּעֵינָי יִי.

תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו. מֵאִי בְּדוֹרוֹתָיו, אֵלִין אֲנוּן דְּנָפְקוּ מִנִּיהָ. הוּא אֲשָׁלִים לְכָלָהוּ. וְהוּא הָוָה שְׁלִים מְכָלָהוּ. תָּמִים הָיָה דְּאֲתִיִּלִּיד מִהוּל דְּכְתִיב הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָּמִים. בְּדוֹרוֹתָיו וְלֹא בְּדָרִין דְּעֵלְמָא דְּהָא מִנִּיהָ נָפְקוּ (תּוֹלְדוֹת בְּעֵלְמָא).

דף ס ע"א

תָּא חֲזִי, נַח אֲתַחֲזִי מִיּוֹמָא דְאַתְבָּרִי עֲלָמָא לְמַהוּי בְּתִיבָה בְּחִבּוּרָא
 חַד וּלְמִיעַל בָּהּ, וְעַד לֹא אֲתַחֲבָרוּ כְּחָדָא לֹא הָוֵה עֲלָמָא כְּדָקָא יָאוּת,
 לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, (בראשית ט) וּמֵאֵלָה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ. מַהוּ נִפְצָה.
 כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית ב) וּמִשָּׁם יִפְרֹד. דְּמִתְמָן אֲשַׁתְּכַח פְּרוּדָא
 וְאַתְבָּדְרוּ תּוֹלְדוֹת לְכָל סְטָרִין וְכָלָא חַד כְּדוּגְמָא חָדָא. בְּגִינִי כֶךְ אֵלָה
 תּוֹלְדוֹת נַח. אֵלָה וַדַּאי דְּהָא יִסּוּדָא דְעֲלָמָא אִיהוּ דְעֵבֶיד (דף ס ע"א)
 תּוֹלְדוֹת לְקִיּוּמָא בְּאַרְעָא. אֲתָא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקִיָּה. אָמַר אַרְיָא
 בְּחִילִיָּה טִינָרָא נָקִיב וְתִבֵּר. כֶּךְ הוּא וַדַּאי. וְתָא חֲזִי, מְשִׁיעוּרָא
 דְּתִיבּוּתָא אוּף נְמִי הָכִי הוּא.

תּוֹסַפְתָּא לְמַה נַח נַח תְּרִי זְמַנִּי. אֵלָא כָּל צָדִיק וְצָדִיק דִּי בְעֲלָמָא אִית לִיה
 תְּרִין רוּחִין. רוּחָא חַד בְּעֲלָמָא דִּין וְרוּחָא חַד בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. וְהָכִי תִשְׁכַּח בְּכֻלְהוּ
 צָדִיקִי מִשָּׁה מִשָּׁה, יַעֲקֹב יַעֲקֹב, אַבְרָהָם אַבְרָהָם, שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל, שָׁם שָׁם. בֵּר
 מִיִּצְחָק דְלֹא כְתִיב בִּיה כְּמָה דְכְתִיב בָּהּ. בְּגִין דִּיִּצְחָק בִּשְׁעַתָּא דְאַתְקָרַב עַל גְּבִי
 מִדְּבָחָא נִפְקַת נִשְׁמַתִּיה דְהוּת בִּיה בְּהָאִי עֲלָמָא. וְכִיּוֹן דְאַתְמָר בִּיה בְּאַבְרָהָם,
 בְּרוּךְ מַחֲיָה הַמֵּתִים תִּבֵּת בִּיה נִשְׁמַתִּיה דְעֲלָמָא דְאַתִּי. בְּגִין דָּא תִשְׁכַּח דְלֹא יַחַד
 קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁמִיה אֵלָא עַל יִצְחָק בְּגִין דְאַתְחַשֵּׁב כְּמַת וְעַל דָּא רַמְזֵי קָרָא
 וְאָמַר (אִיּוֹב ז) הֵן בִּקְדוּשָׁיו לֹא יֵאֱמִין וְגו'.

דְּבַר אַחֵר אֵלָה תּוֹלְדוֹת בְּגִין דְהוּה צָדִיק שְׂבַח לִיה תְּרִי זְמַנִּי. תְּמִים הָיָה
 בְּדוֹרוֹתָיו, אֲבָל בְּדָרִין אַחֲרָנִין אִינוּ נִחְשָׁב לְכָלּוֹם, כְּמוֹ דָּרָא דְאַבְרָהָם וְדָרָא דְמִשָּׁה
 וְדָרָא דְדָוִד. דְּבַר אַחֵר חָמִי מְאִי עֵבֶד בְּדָרָא דְכֻלְהוּ חֲיִיבִים, קַל וְחוֹמֶר אֵלּוּ הָיָה
 בְּדָרָא דְכֻלְהוּ צָדִיקִים: (עַד כָּאן תּוֹסַפְתָּא)

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח (תהלים מו) לְכוּ חֲזוּ מִפְעֻלוֹת (בדפוס קרימונא אלקים, ועי' מ"ש
 לעיל נח ב) יִי אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ. הָאִי קָרָא הָא אֲתָמַר וְאוֹקְמוּהָ.
 אֲבָל לְכוּ חֲזוּ, מְאִי חֲזוּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה כא) חֲזוֹת קֶשֶׁה הוּגֵד
 לִי. בְּעוֹבְדוֹי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֵבֶיד, אֲתַגְלִי נְבוּאָה עֲלָאָה לְבָנִי
 נָשָׂא. אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת, שְׁמוֹת וַדַּאי, דְּהָא שְׁמָא גָרִים לְכָלָא.

כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נַח לֵאמֹר זֶה וְגו' אֲמַאי הָכָא לֵאמֹר. וְאֲמַאי
 זֶה. אֵלָא (הובא לעיל דף נח א' לשון זה) לֵאמֹר דָּא אֲתַתָּא. זֶה דָּא צָדִיק. (רמז
 כְּמוֹ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא קָרָא לִיה נַח נִיחָא דְאַרְעָא. לֵאמֹר, מְאִי לֵאמֹר. אֵלָא אֲתַר דָּא קָרִי לִיה
 נַח. וּמֵאֵן אִיהוּ אֲרַעָא קְדִישָׁא. לֵאמֹר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׁנוּ וְגו'. עֵבֶד לִיה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְתַתָּא
 כְּגוֹוֵנָא עֲלָאָה) (נ"א זֶה דָּא צָדִיק וְכֵן נַח (לֵאמֹר, נַח) דָּא צָדִיק. לֵאמֹר דָּא נֹקְבָא. בְּגִין דְלֹא
 מִתְפָּרֶשֶׁן דָּא מִן דָּא. אֲמַר רַבִּי יִצְחָק לֵאמֹר דָּא אֲרַעָא קְדִישָׁא) (זֶה אֲמַת) (כצ"ל באמת בהגהת
 ד"א. הרש"ב) כְּתִיב הָכָא זֶה יִנְחַמְנוּ, וְכְתִיב הֵתֵם (ישעיה כה) זֶה יִי קוִיֵּנוּ
 לוֹ. זִכְאִין אֲנוּן צָדִיקָא דְרִשִּׁימִין בְּרִשִּׁימוּ דְגוֹשְׁפִּנְקָא דְמִלְכָּא לְמַהוּי
 בְּשִׁמְיָה רִשִּׁימִין וְאִיהוּ שְׁוִי שְׁמָהוּ בְּאַרְעָא כְּדָקָא יָאוּת.

כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וּכְתִיב, (וישב קפו ב) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. אֲמַאי
 לֹא כְּתִיב אֶת. אֶלָּא הֵתֵם דְּרָגָא אַחֲרָא (ד"א חדא) וְהִכָּא דְרָגָא אוּחֲרָא.
 (נ"א אֶת, כְּמָה דַּאת אֲמַר וְאִרְאָה אֶת יי) כְּדִכְתִּיב, (ישעיה ו) וְאִרְאָה אֶת יי. וְאִרְאָה
 יי לֹא כְּתִיב אֶלָּא אֶת יי. אוּף הִכָּא בְּנִח וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וַיִּקְרָא
 שְׁמוֹ יַעֲקֹב דְּרָגָא דִּילִיָּה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמֶּשׁ קָרָא לִיה יַעֲקֹב.
 אֲבָל הִכָּא אֶת לֹאֲתִכְלָלָא שְׂכִינְתָּא. (נ"א דְהִיא דְרָגָא אַחֲרָא לַתְתָּא):

אֶלָּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח (תהלים קיב) טוֹב אִישׁ חוֹנֵן
 וּמַלְוֶה יִכְלָל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט. טוֹב אִישׁ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִקְרִי
 טוֹב. כְּמָה דְכְּתִיב, (תהלים קמה) טוֹב ה' לְכָל. וּכְתִיב, (שמות טו) ה' אִישׁ
 מַלְחָמָה. לְהֵאֵי כָל חוֹנֵן וּמַלְוֶה. לְאַתֵּר דְּלִית לִיה מְדִילִיָּה. וְהֵהוּא
 אֲתֵר מְנִיָּה אֲתֵזֵן יִכְלָל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט, דְּהֵא הֵהוּא דְבֵר לֹא אֲתֵזֵן
 אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט כְּמָה דַּאת אֲמַר (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כְּסֶאֶךְ.

דְּבֵר אַחֲרֵי טוֹב אִישׁ, דָּא צְדִיק דְכְּתִיב, (ישעיה ג) אֲמָרוּ צְדִיק כִּי טוֹב כִּי
 פָּרִי מַעֲלִילֵהֶם יֹאכֵלוּ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר דָּא נֹחַ דְכְּתִיב נֹחַ אִישׁ צְדִיק.
 רַבִּי יִצְחָק אָמַר דָּא שְׁבַחָא דְשִׁבְתָּ, דְּבִיָּה פִתַּח טוֹב, דְכְּתִיב, (תהלים צב)
 טוֹב לַהּוֹדוֹת לָהּ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר כָּלָא חַד וְכָלָהוּ מְלָה חָדָא אֲמָרוּ. וְדָא עֲבִיד תּוֹלְדוֹת
 בְּעֵלְמָא. תּוֹלְדוֹת דְּעֵלְמָא מָאן אָנוּ. אֵלִין נִשְׁמַתְהוֹן דְּצְדִיקָא דְאָנוּ
 אִיבָא דְעוֹבְדוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר בְּשַׁעֲתָא
 דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹ, מִתְעַטֵּר מַעֲיָלָא וּמִתְתָּא.
 מַעֲיָלָא מֵאֲתֵר דְּעַמִּיקָא דְכָלָא. מִתְעַטֵּר מִתְתָּא בְּמָה. בְּנִשְׁמַתְהוֹן
 דְּצְדִיקָא. כְּדִין אֲתוּסָף חַיִּים מַעֲיָלָא וּמִתְתָּא. וְאֲתִכְלִיל אֲתֵר
 מִקְדָּשָׁא מְכָל סְטָרִין וּבִירָא אֲתִמְלִיָּא וַיֵּמָא אֲשֵׁתִּילִים, וְכְדִין יְהִיב
 לְכָלָא.

דַּרְסָא

כְּתִיב, (משלי ה) שְׁתֵּה מִיַּם מְבוֹרֵךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךְ. אֲמַאי (הכא)
 בּוֹרֵךְ בְּקִדְמִיתָא וּלְבֵתֵר בְּאֵרֶךְ. דְּהֵא בּוֹר לֹא אִקְרִי אֶלָּא רִיקְנִיָּא דְלֹא
 נְבִיעַ. בְּאֵר מִיִּין דְּנִבְעִין. אֶלָּא כָּלָא אֲתֵר חַד הוּא. אֶלָּא אֲתֵר דְּמִסְכְּנִי
 (נ"א דְמִסְכְּנוֹתָא) אֲחִידֵן בִּיָּה אִקְרִי בּוֹר. דְּלִית לִיה מְדִילִיָּה אֶלָּא מָה
 דְּיִהְיֵבִין בְּגוֹיָהּ. וּמָאן אִיהוּ דְלִי"ת. לְבֵתֵר אֲתַעֲבִיד בְּאֵר דְּאִיהוּ נְבִיעַ
 וּמִלִּיא (ד"א דְמִלִּיא) מְכָל סְטָרִין. וּמָאן אִיהוּ ה"א. אֲתִמְלִיָּא מַעֲיָלָא (דף ס

ע"ב) ונביע מתתא. אתמלייא מעילא כמה דאמרן. ונביע מתתא מנשמתהון דצדיקיא.

דבר אחר שיה מים מבורך, דא דוד מלכא דכתיב ביה (שמואל ב כג) מי ישקני מים מבור בית לחם. אית מאן דיימר, ונוזלים דא יצחק. מתוך דא משה דאיהו באמצעיתא. בארך דא אהרן דאתקרי באר מים חיים. ודוד מלכא דאתחבר עמהון. ונוזלים דא אברהם. מתוך, דא יעקב דאיהו באמצעיתא. בארך דא יצחק דאתקרי באר מים חיים. הא בהאי קרא אשתכח רתיכא קדישא עלאה מאבהו. ודוד מלכא אתחבר עמהון.

תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא לאו איהו אלא כד עייל רוחא בה ואשדת מיא לקבלא מיין עלאין דכורין. כך כנסת ישראל לא אתערת תיאובתא לגבי קודשא בריך הוא, אלא ברוחא דצדיקיא דעאלין בגווה. וכדין נבעין מיא מגווה לקבלא מיין דדכורא. וכלא אתעביד תיאובתא חדא (ס"א וצבורא חדא) וצורא חדא וקשורא חדא. ודא הוא רעוא דכלא וטיולא דמטייל קודשא בריך הוא בנשמתהון דצדיקיא.

תא חזי, כל אנון תולדות דגנתא דעדו לא נפקין מצדיק. אלא כד עייל בהאי תיבה בחבורא חדא. וכלא גניזין בה. ולבתר מינה נפקין. אוף הכא נח איש צדיק לא אפיק תולדות למפרי בעלמא עד דעאל לתיבה ואתכנש כלא בה והוו גניזין בה. ולבתר מנה נפקו למפרי בעלמא ולא תקיימא בארעא. ואלמלא דנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא. וכלא כגוונא דלעילא. מגו תיבה נפקי לעילא. מגו תיבה נפקי לתתא. דא כגוונא דא. (מגו) והכא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא. דבגיני כך כתיב ונוזלים מתוך בארך. וכתיב ויולד נח שלשה בנים (אמר רבי יהודה וגו' ככתוב בדף סב א):

ותשחת הארץ לפני האלהים. אמר רבי יהודה כיון דכתיב ותשחת הארץ אמאי לפני האלהים. אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא כדן לפני האלהים כתיב.

רבי יוסי אמר אנא אפכא אמרית. ותשחת הארץ לפני האלהים. בקדמיתא לפני האלהים דלא הוו עבדי באתגליא. לפני האלהים עבדו ולא לפני בני נשא. ולבסוף עבדו באתגליא דא הוא דכתיב ותמלא הארץ חמס. דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגליא. ובגין כך בתרי גווי אמר קרא.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. רַבִּי אֲבָא אָמַר מִיּוֹמָא דְעֵבֶר אָדָם עַל פְּקוּדָא דְמָרִיָּה כָּל בְּנֵי עֲלָמָא דְאִתְּיָלִידוּ לְבִתְרָא אֶקְרוּן בְּנֵי הָאָדָם. וְלֹא לְשִׁבְחָא אֶקְרוּן הָכִי. אֲלֵא כִּמְאֵן דְאָמַר בְּנוֹי דְהָהוּא דְעֵבֶר עַל פְּקוּדָא דְמָרִיָּה. כִּיּוֹן דְאֵתָא נֹחַ, אֶקְרוּן בְּנֵי עֲלָמָא עַל שְׁמִיָּה דְנֹחַ. תּוֹלְדוֹת נֹחַ לְשִׁבְחָא. דְקָאִים לוֹן בְּעֲלָמָא. וְלֹא תּוֹלְדוֹת דְאָדָם דְאֵעֲבוּר לוֹן מִעֲלָמָא וְגָרִים מוֹתָא לְכֻלָּהּ.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, אִי הָכִי, הָא כְּתִיב לְבִתְרָא וַיֵּרֶד יֵי לְרֹאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי הָאָדָם כְּתִיב וְלֹא כְּתִיב בְּנֵי נֹחַ. אָמַר לִיה בְּגִין דְאָדָם (דְחָטָא ד"א חָטָא) קָמִי מָרִיָּה טַב לִיה דְלֹא אֲבָרִי וְלֹא יִכְתּוּב עָלֶיהָ הָאִי קָרָא.

אֲלֵא תָא חֲזִי, כְּתִיב (מְשַׁלִּי י) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָבִי. כִּד בְּרָא טַב, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא דְכָרִין לִיה לְאֲבוֹי לְטַב. וְכִד אִיהוּ בִישׁ, כָּלֹא דְכָרִין לִיה לְאֲבוֹי לְבִישׁ. אָדָם בְּגִין דְחָטָא וְעֵבֶר עַל פְּקוּדָא דְמָרִיָּה, כִּד אֶתּוּ אֲנוּן דְמָרְדוּ בְּמָרִיָּהוֹן מַה כְּתִיב אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי (עָה א) דְאָדָם קְדָמָא דְמָרְד בְּמָרִיָּה וְעֵבֶר עַל פְּקוּדָא. וּבְגִינֵי כֹךְ אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. אֵלֶּה וְלֹא קְדָמָי. אֵלֶּה דְנִפְקוּ וְעָאֲלוּ גוּ תִיבָה וְאִפִּיקוּ תּוֹלְדִין לְעֲלָמִין וְלֹא תּוֹלְדוֹת אָדָם דְנִפְק מִגְּנִתָא דְעָדוּ וְלֹא אִפִּיק לוֹן מִתַּמָּן.

דַּף סָא ע"א

תָּא חֲזִי, אֵלֹו אִפִּיק אָדָם תּוֹלְדוֹת מִגְּנִתָא דְעָדוּ, לֹא יִשְׁתַּצוּן לְדָרִי דָרִין. וְלֹא אֶתְחַשֵּׁךְ נְהוּרָא דְסִיְהָרָא לְעֲלָמִין. וְכֻלָּהוּ הָווּ קִיִּימִין לְעֲלָמִין. וְאִפִּילוּ מִלְּאֲכִי עֲלָאִי לֹא קִיִּימִי קָמִיָּהוּ בְּנִהוּרָא וְזִינָא וְחִכְמָתָא. כִּמְאֵן דְאֵתָא אָמַר בְּצֻלָּם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. אֲבָל כִּיּוֹן דְגָרִים (דַּף סָא ע"א) חָטָא וְנִפְק אִיהוּ מִגְּנִתָא דְעָדוּ וְעֵבֶד תּוֹלְדוֹת לְבָר. לֹא אֶתְקִיִּימוּ בְּעֲלָמָא וְלֹא הָווּ כְּדָקָא חֲזִי.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה וְכִי הֵיךְ יִכְלִין לְמַעֲבֵד תּוֹלְדוֹת תַּמָּן דְהָא אֲלָמָלָא לֹא אֶתְמַשִּׁיךְ עָלֶיהָ יֵצֶר הָרַע וְחָטָא אֶתְקִיִּים אִיהוּ בְּעֲלָמָא בְּלַחוּדוֹי וְלֹא יַעֲבִיד תּוֹלְדוֹת. כְּגוּוֹנָא דָא אֲלָמָלָא דְחָבּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֲגָלָא וְאִמְשִׁיכוּ עָלֶיהָ יֵצֶר הָרַע לֹא עֲבָדוּ (בְּמַדְבַּר קֶפֶט א) תּוֹלְדוֹת לְעֲלָמִין וְלֹא יִיתוּן דָּרִין אַחֲרָנִין לְעֲלָמָא.

אָמַר לִיה אֲלָמָלָא לֹא חָטָא אָדָם לֹא עֲבִיד תּוֹלְדוֹת כְּגוּוֹנָא דָא מִסְטָרָא דִּיצֵר הָרַע. אֲבָל עֲבִיד תּוֹלְדוֹת מִסְטָרָא דְרוּחָא קְדִישָׁא.

דְּהַשְׁתָּא לֹא עֶבֶד תּוֹלְדוֹת אֵלָא מִסְטָרָא דִּיצֵר הָרַע. וּבְגִין דְּכָל תּוֹלְדוֹת דְּבְנֵי נָשָׂא כְּלָהוּ מִסְטָרָא דִּיצֵר הָרַע. בְּגִין כֹּךְ לִית לֹון קִיּוּם. וְאִי אִפְשָׁר לֹון לְאַתְקִימָא, דְּסִטָּרָא אַחְרָא אֲתַעֲרֹב בָּהּ. (ז"ח ל"ג ואפשר לון בסטרא אחרא).

אֲבָל אֲלֵמָלָא לֹא חָטָא אָדָם וְלֹא אֲתַתְּרֹךְ מִגְנֶתָא דְּעֵדֹן. הִנֵּה עֶבֶד תּוֹלְדוֹת מִסְטָרָא דְרוּחַ קוּדְשָׁא דְקַדִּישִׁין כְּמִלְאֲכִי עֲלֵאִין קִיּוּמִין לְדִרֵי דְרִין כְּגֻוּנָא דְלַעִילָא. כִּיּוֹן דְּחָטָא וְאוֹלִיד בְּנִין לְבַר מִגְנֶתָא דְּעֵדֹן, וְלֹא זָכָה לְאַפְקָא לֹון מִגְנֶתָא, לֹא אֲתַקִּימוּ אִפְלוּ לְאַשְׁתַּרְשָׁא בְּעֵלְמָא דָּא. עַד דְּאַתָּא נֹחַ דָּאִיהוּ צָדִיק וְעָלַ בְּתֵבָה. וּמִן תֵּבָה נִפְקוּ כָּל דְרִין דְּעֵלְמָא. וּמִתַּמָּן אֲתַבְּדִרוּ לְכָל אַרְבַּע רוּחֵי עֲלָמָא. (שייך לקמן ריש סב):

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. אֲמַאי נִשְׁחָתָה. בְּגִין כִּי הַשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דֶּרֶכּוֹ, כִּמְהָ דְאַתְמַר. רַבִּי חֵיָא פֶּתַח קָרָא וְאָמַר (יונה ג) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדֶּרֶכָם הָרָעָה.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְּבְנֵי נָשָׂא זָכָאן וְנָטְרִי פְקוּדֵי דְאוּרִייתָא, כְּדִין אַרְעָא אֲתַתְּקַפֵּת, וְכָל חִידוֹ אֲשַׁתְּכַחַת בָּהּ. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּשְׁכִינְתָּא שְׂרִיָּא עַל אַרְעָא. וְכְדִין כָּלָא עֲלָאִי וְתַתָּאִי בְּחֻדָּה. וְכַד בְּנֵי נָשָׂא מְחַבְּלִין אַרְחִייהוּ וְלֹא נָטְרִי פְקוּדֵי אוּרִייתָא וְחָטְאוּן קָמִי מְאִרִיהוּן, וְכְדִין כְּבִיכּוֹל דְּחִיין לָהּ לְשְׁכִינְתָּא מִעֲלָמָא וְאַשְׁתַּאֲרַת אַרְעָא מְחַבְּלָא. דְּהָא שְׁכִינְתָּא אֲתַדְּחִיָּא וְלֹא שְׂרִיָּא עֲלָהּ וְכְדִין אֲתַחַבְּלַת. מַאי טַעְמָא אֲתַחַבְּלַת. בְּגִין דְּשְׂרִיָּא רוּחָא אַחְרָא עֲלָהּ דְּמְחַבְּלָא עֲלָמָא. וְעַל דָּא אֲמַרִינוּ דִּישְׂרָאֵל יְהִי עוֹז לְאֱלֹהִים דְּמִקִּימִין עֲלָמָא. אֱלֹהִים דָּא שְׁכִינְתָּא.

וְאִם חֶסֶד וְשָׁלוֹם אִי יִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּכַּחוּ חֲיִיבִין מַה כְּתִיב, (תהלים ו) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים וְגו' מִשּׁוּם דְּרִשְׁתָּ הַכִּינוּ לַפְעָמִי. כִּכְף נִפְשֵׁי בְּסִבַת חֶמֶס וְשִׁנְאָת חָנָם. כְּרוּ לַפְנֵי שׁוּחָה וְגו' כְּגֻוּנָא דְדוֹר הַמְּבּוּל דְּבְגִין חֶמֶס דְּהוֹת בִּינִיהוֹן הִנֵּה בִינִיהוֹן שְׁנָאָה וְדָבְבוּ.

יְכוֹל אִף בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל כֵּן. וְהָא תְּנִינוּ אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל לֹא שְׂרִיָּא עֲלָהּ רוּחָא אַחְרָא וְלֹא מִמְנָא אַחְרָא בְּרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחְדוּי. תָּא חֲזִי, דְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל הִכִּי הוּא דְלֹא שְׂרִיָּא עֲלָהּ (פד ע"ב) מִמְנָא וְלֹא שְׁלִיחָא אַחְרָא בְּרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחְדוּי. אֲבָל שַׁעֲתָא חֲדָא שְׂרִיָּא עֲלָהּ לְחַבְּלָא בְּנֵי נָשָׂא. מִנָּלֹן מִדּוֹד דְּכְתִיב, (דברי הימים א כא) וַיֵּרָא דּוֹד אֶת מִלְאָךְ יִי וְחָרְבוּ שְׁלוּפָה בִּידוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַם וְכְדִין אֲתַחַבְּלַת אַרְעָא.

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר אֶפְלוּ בִּהְיָא שְׁעֵתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָהּ. כְּתִיב
הָכָא מִלָּאךְ יִי. וְכְתִיב הָתָם (בראשית מח) הַמִּלָּאךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי. וְכְתִיב
(שמות יד) וַיִּסַּע מִלָּאךְ הָאֱלֹהִים. הֵן לָטַב וְהֵן לְבִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
שְׁלִיט עָלֶיהָ. לָטַב בְּגִין דְּלֹא אֶתְמַסְרָא תַּחֲוֹת שְׁאָר מִמֶּנּוּ, וְכָל דִּיירִי
עֲלָמָא יִכְסֻפוּן מִן עוֹבְדֵיהּ. לְבִישׁ בְּגִין דְּלֹא יַחֲדוּן אֲנוּן לְשִׁלְטָאָה
עָלֶיהָ. וְאִי תִימָא (ד"א ל"ג לא) וְהָא כְּתִיב, (איכה א) כִּי רָאִתָּה גּוֹיִם בָּאוּ
מִקְדָּשָׁה וְחָרִיבוּ בֵּיתָא וְאִי לָאו שְׁלֹטִין אֲנוּן מִמֶּנּוּ לֹא אֶתְחַרֵּב
מִקְדָּשָׁא.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ וְכְתִיב עָשָׂה יִי אֵת אֲשֶׁר זָמַם. תָּא חֲזִי,
כְּתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה. נִשְׁחָתָה וְדָאִי כְּמָה
דְּאַתְמָר. הָכִי נָמִי (יונה ג) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדֶּרֶךְ
הָרָעָה. דְּהָא כְּדִין אֲרַעָא קָרָאת לְעִילָא וְסִלְקָא בְּסִלְקוֹ עֲלָאָה
וּמִקְשָׁטָא אֲנַפְהָא. כְּנוֹקְבָא דְּמִקְשָׁטָא לְגַבֵּי דְכוּרָא. הָכִי נָמִי אֲרַעָא.
דְּהָא גְדִילַת בְּנִין זָכָאִין לְמַלְכָּא.

דף סא ע"ב

וְהָכָא דְּלֹא תָבוּ דָּרָא דְּטוֹפְנָא מַה כְּתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ
וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה וְגו' כְּאַתְתָּא דְּאַסְתָּאבַת וְאַסְתִּירַת אֲנַפְהָא מִבַּעֲלָהּ.
וּבְזִמְנָא דְּאַסְגִּיאוּ חוּבֵי בְנֵי נָשָׂא בְּאַתְגִּלְיָא, אֲרַעָא שׁוֹיְתָא אֲנַפְהָא
כְּנוֹקְבָא דְלִית לָהּ כְּסוּפָא מְכָלָא כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה כב) וְהָאָרֶץ
חֲנָפָה תַּחַת יוֹשְׁבֶיהָ. וְעַל דָּא וַיֵּרָא כִּי נִשְׁחָתָה וְדָאִי. מֵאִי טַעְמָא בְּגִין
כִּי הִשְׁחִית כָּל (דף סא ע"ב) בָּשָׂר אֶת דֶּרֶכּוֹ עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי אֱלֶעָזָר אָזַל לְגַבִּיָּה דְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בּוֹן לְקוֹנִיָּא חֲמוּי. כִּיּוֹן
דְּחֲמָא לִיהּ אֶתְקִין לִיהּ תוֹפְסִיתָא (ס"א טוֹפְסִיסָא) דְּקוּמָרָא בְּמִטּוֹן
דְּקוּלְפָּא וִיתִיבוּ. אָמַר לִיהּ חֲמוּי אֲפָשָׁר דְּשְׁמַעְתָּ מֵאַבוּךְ הָאִי דְכְּתִיב
(איכה ב) עָשָׂה יִי אֲשֶׁר זָמַם בָּצַע אֲמָרְתוֹ אֲשֶׁר צֹוה מִימֵי קֶדֶם.

אָמַר לִיהּ הָא אֻקְמוּהָ חֲבֵרָא. בָּצַע אֲמָרְתוֹ, דְּבָזַע פּוֹרְפִּירָא דִּילִיהּ.
אֲשֶׁר צֹוה מִימֵי קֶדֶם, דְּהָא פּוֹרְפִּירָא פְּקִיד לָהּ מֵאֲנוּן יוֹמֵי קֶדְמָאִי
עֲלָאִי, וּבִיומָא דְאַתְחָרִיב בִּי מִקְדָּשָׁא בָּזַע לָהּ. בְּגִין דְּהָאִי פּוֹרְפִּירָא
אִיהִי יִקְרָא דִּילִיהּ וְתִיקוּנָא דִּילִיהּ וּבָזַע לִיהּ.

אָמַר לִיהּ עָשָׂה יִי אֲשֶׁר זָמַם. וְכִי מִלְכָּא חָשִׁיב (קודם) לְאַבְרָשָׁא לְבָנוּי
עַד לֹא יִיתוֹן לְמַחֲטִי. אָמַר לִיהּ לְמַלְכָּא דְּהָוָה לִיהּ מָאן יִקְר, וּבְכָל

יומא הָוֶה דְּחִיל עֲלִיה דְּלֹא יתְבַר וְהוּה מְסַתְפֵּל בִּיה וְתִקִּין בְּעִינוּי.
לְיוֹמִין אֲתָא בְּרִיה וְאַרְגִּיז לִיה לְמַלְכָּא, נָטַל מַלְכָּא הֵהוּא מֵאֵן יִקָּר
וְתִבְר לִיה. הִדָּא הוּא דְכֻתִּיב עָשָׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמַם.

תָּא חֲזִי, מִן יוֹמָא דְאַתְבְּנִי בִי מִקְדָּשָׁא הָוֶה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
מְסַתְפֵּל בִּיה וְחִבִּיב עֲלִיה סְגִי וְהוּה דְחִיל עֲלִייהו דִּישְׁרָאֵל דִּיחֲטוּן
וַיִּחָרֵב בִּי מִקְדָּשָׁא. וְכֵן בְּכָל זְמַנָּא דְהוּה אֲתִי לְגַבִּי בִי מִקְדָּשָׁא הָוֶה
לְבִיש הֵהוּא פּוֹרְפִירָא. לְבַתֵּר דְּגֵרְמוּ חוּבִין וְאַרְגִּיזוּ קָמִי מַלְכָּא
אֲתַחֲרֵב בִּי מִקְדָּשָׁא וּבִזַּע הֵהוּא פּוֹרְפִירָא (ד"א גריס הס הווא פורפירא
ואתחרב בי מקדשא) הִינֵנו דְכֻתִּיב עָשָׂה יְיָ אֲשֶׁר זָמַם.

בְּצַע אִמְרָתוֹ וְגו' (האי אמרתו בקדמיתא יתבא בראש אמיר. והא אתעטרו עטרא לרישא
ואילן נאה לפניו. ואיהי מימי קדם ודאי. וכדין עציבו קמיה בבתי בראי ודאי והן (ישעיה לג)
אראלם צעקו חוצה. (ישעיה כב) ויקרא יי צבאות ביום ההוא וגו') הִינֵנו בְּזַמְנָא
דְּאַתְחָרִיב בִּי מִקְדָּשָׁא. אֲבָל בְּזַמְנָא אַחְרָא לִית חֲדוּה קָמִי קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא כְּזַמְנָא דְאַתְאֲבִידוּ חֲיִיבִי עֲלֵמָא וְאַנּוֹן דְּאַרְגִּיזוּ קָמִיה הִדָּא
הוּא דְכֻתִּיב, (משלי יא) וּבִאֲבוֹד רְשָׁעִים רָנָה. וְכֵן בְּכָל דָּרָא וְדָרָא דְעָבִיד
דִּינָא בְּחֲיִיבִי עֲלֵמָא. חֲדוּה וְתוֹשְׁבַחְתָּא קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְאִי תִימָא הָא תְּנִינֵן דְּלִית חֲדוּה קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּד אִיהו
עָבִיד דִּינָא בְּחֲיִיבִיא. אֲלֹא תָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְעָבִיד דִּינָא
בְּחֲיִיבִיא, חֲדוּוֹן וְתוֹשְׁבַחֵן קָמִיה עַל דְּאַתְאֲבִידוּ מֵעֲלֵמָא. וְהֵנִי מִלִּי
כִּד מָטָא הֵהוּא זְמַנָּא (קִיג ב. קכא ב) דְּאוּרִיךְ לוֹן וְלֹא תֵאבֹן לְגַבִּיה
מְחוּבִייהו. אֲבָל אִי אֲתַעָבִיד בְּהוּ דִּינָא עַד לֹא מָטָא זְמַנִּייהו, (ועד דלא
אשתלים חובייהו, כמא דאת אמר, (בראשית טו)) כִּי לֹא שָׁלַם עוֹן הָאֱמוּרִי עַד
הֵנָּה, כִּדִּין לִית חֲדוּה קָמִיה וּבְאִישׁ קָמִיה עַל דְּאַתְאֲבִידוּ.

וְאִי תִימָא אִיהו עַד לֹא מָטוּ זְמַנִּייהו אֲמַאי עָבִיד בְּהוּ דִּינָא. אֲלֹא
אֲנוּן גֵּרְמִין בִּישָׁא לְגֵרְמִייהו. דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא עָבִיד בְּהוּ
דִּינָא עַד לֹא מָטָא זְמַנִּייהו. אֲלֹא בְּגִין דְּמִשְׁתַּתְּפִי בְּהַדִּייהו דִּישְׁרָאֵל
לְאַבְאָשָׁא לוֹן. וּבְגִין כֶּךָ עָבִיד בְּהוּ דִּינָא וְאוּבִיד לוֹן מֵעֲלֵמָא בְּלֹא
זְמַנָּא. וְדָא הוּא דְאַבְאִישׁ קָמִיה. וּבְגִין כֶּךָ אֲטַבַּע מִצְרָאִי בִימָא.
וְאוּבִיד שְׁנְאִיהוּ דִּישְׁרָאֵל בִּימֵי יְהוֹשָׁפָט. וְכֵן כְּלָהוּ. דְּהָא בְּגִינִיהוּ
דִּישְׁרָאֵל אֲתַאֲבִידוּ בְּלֹא זְמַנָּא.

אֲבָל כִּד אֲשַׁתְּלִים זְמַנָּא דְּאוּרִיךְ לוֹן וְלֹא תִבּוּ. כִּדִּין חֲדוּה וְתוֹשְׁבַחְתָּא
קָמִיה עַל דְּאַתְאֲבִידוּ מֵעֲלֵמָא. בְּרִי בְּזַמְנָא דְאַתְחָרִיב בִּי מִקְדָּשָׁא. דָּאָר
עַל גַּב דְּאַשְׁתְּלִים זְמַנָּא דְּלָהוֹן דְּאַרְגִּיזוּ קָמִיה, לֹא הָוֶה חֲדוּה קָמִיה.
וּמַהְהוּא זְמַנָּא לֹא הָוֶה חֲדוּה לְעִילָא וְתַתָּא:

כִּי לַיָּמִים עוֹד שְׁבַעָה אָנֹכִי מִמָּטִיר עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר הֵנִי אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה מֵאֵי עֲבִידְתֵּיהֶן. אֲלָא אַרְבָּעִים יוֹם לְאַלְקָאָה חֵיִיבִי עַלְמָא וּכְתִיב, (דְּבָרִים כה) אַרְבָּעִים יָכֵנוּ לֹא יוֹסִיף, לְקַבֵּל אַרְבַּע סְטָרִי עַלְמָא לְכָל חַד עֲשָׂרָה. בְּגִין דְּבַר נָשׁ מֵאַרְבַּע סְטָרִי עַלְמָא אֲתַבְּרִי. וְעַל דָּא וּמַחֲתִי אֶת כָּל הַיָּקוּם. וְאַצְטְרִיךְ אַרְבָּעִים לְאַלְקָאָה וּלְאַתְמָחִי עַלְמָא.

דף סב ע"א

רַבִּי יִצְחָק הָוָה שְׂכִיחַ קָמִיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר לִיה הָאִי קָרָא (דְּקָאמְרִי) דְּכְתִיב וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ (דף סב ע"א) לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. אִי בְּנֵי נָשָׁא חָטְאוּן אַרְעָא בְּמָה. אָמַר לִיה בְּגִין דְּכְתִיב כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרֹכָו כְּמָה דְּאַתְמָר. כְּגוּנָא דָּא (וִיקְרָא יח) וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וְאַפְקוּד עוֹנָה עָלֶיהָ. אֲלָא בְּנֵי נָשָׁא חָטְאוּן וְאִי תִימָא אַרְעָא בְּמָה, אֲלָא עֲקָרָא דְאַרְעָא בְּנֵי נָשָׁא אָנוּן. וְאַנוּן מְחַבְּלִין אַרְעָא וְהִיא אֲתַחְבֵּלַת. וְקָרָא אוֹכַח דְּכְתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרֹכָו עַל הָאָרֶץ.

תָּא חֲזִי, כָּל חָטְאוּי דְּבַר נָשׁ כְּלָהוּ חַבְלוּתָא דִּלְיָה תַלְיִין בְּתִשְׁבָּה. וְחָטְאָה דְּאוֹשִׁיד זֶרְעָא עַל אַרְעָא וּמְחַבְּלָא אַרְחִיָּה וְאַפִּיק זֶרְעָא עַל אַרְעָא, מְחַבֵּל לִיה וּמְחַבֵּל אַרְעָא. וְעָלִיהָ כְּתִיב, (יִרְמְיָה ב) נִכְתָּם עוֹנֶךָ לְפָנַי. וּכְתִיב בִּיה (תְּהִלִּים ה) כִּי לֹא אֵל חִפֵּץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגוּרְךָ רָע. בַּר בְּתִשְׁבָּה סָגִי. וּכְתִיב, (בְּרָאשִׁית לח) וַיְהִי עַר בְּכוֹר יְהוּדָה רָע בְּעֵינַי יְיָ וַיִּמִּיתֵהוּ יְיָ וְהָא אֲתַמָּר.

אָמַר לִיה אֲמַאי דָּאִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא בְּמִיָּא וְלֹא בְּאִשָּׁא וְלֹא בְּמִלָּה אַחֲרָא. אָמַר לִיה רָזָא הוּא דְּהָא אָנוּן חַבִּילוּ אַרְחִיָּהוּ בְּגִין דְּמִיין עֲלָאִין וּמִיין תַּתְּאִין לֹא אֲתַחְבְּרוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא כְּדָקָא יָאוּת. וּמֵאֵן אֵלִין מִיין עֲלָאִין בִּינָה. וּמִיין תַּתְּאִין מְלָכוֹת. ה"א עֲלָאָה ה"א תַּתְּאָה. וְכַד אָנוּן מְחַבְּלִין, אֲסַתְּלַק י"ו דְּהוּא דְּכַר, וְאַשְׁתַּאֲר ה"א בַּה"א (וּמִיין בְּמִיין. מֵאֵן אָנוּן דְּחַבִּילוּ אַרְחִיָּהוּ, כְּגוּנָא דָּא מִיין דְּכוּרִין וְנוֹקְבִי. וְעַל דָּא אֲתַדְּנוּ בְּמִיָּא בְּמָה דְּאָנוּן חָבוּ. וּמִיין הוּוּ רְתִיחוֹן וּפְשָׁטוֹ מִשְׁכָּא מִנִּיָּהוּ כְּמָה דְּחַבִּילוּ אַרְחִיָּהוּ בְּמִיין רְתִיחוֹן. דִּינָא לְקַבֵּל דִּינָא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב) נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיִינוֹת תְּהוֹם רַבָּה, הָא מִיין תַּתְּאִין. וְאַרְבּוּבוֹת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ דָּא מִיין עֲלָאִין. מִיין עֲלָאִין וְתַתְּאִין.

רבי חייא ורבי יהודה הוו אַזלי באַרחא. ומטו לגבי טורין וברבון ואשכחו ביני טוריא גרמי בני נשא דהוו מאנון בני טופנא. ופסעו תלת מאה פסיעו בגרמא חדא. תוהו. אמרו היינו דאמרו חברנא דאנון לא הוו מסתפי מדינא דקודשא בריך הוא כמה דכתיב, (איוב כא) ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו. מה עבדו. הוו סתימין ברגלייהו מבועי תהומא. ומיין נפקין רתיחו ולא יכילו למיקם בהו, עד דהוו נשמטין ונפלו בארעא ומייתין:

ויולד נח שלשה בנים וגו'. אמר רבי חייא לרבי יהודה תא ואימא לך מלי דשמענא בהאי. מתל לבר נש דאעיל לנוקבא דמערין (ד"א איבא דמעהא) בזמנא חדא. ונפקי תרין או תלתא בנין. (כל) חד מתפרשא מאחרא בארחוי בעובדוי. דא זכאה ודא חייבא ודא בינוני. אוף הקא נמי תלת קטרי דרוחא אזלין ושטאן ואתכלילן בתלת עלמין.

תא חזי, נשמתא נפקאת ואעיל בין טורי פרוּדא ואתחבר רוחא בנשמתא. נחית לתתא אתחבר נפש ברוח וכלהו (אזלי ד"א נחתין) ומתחברין דא עם דא. אמר רבי יהודה נפש ורוח כלילן דא עם דא. נשמתא שריא בארחוי דבר נש. (והאי) והיא מדורא טמירא דלא אתיידע אתרהא.

אתא בר נש לאתדכאה, מסייעין ליה בנשמתא קדישא ודכאן ליה ומקדשין ליה ואקרי קדוש. לא זכה ולא אתי לאתדכאה, תרין דרגין פתיחין דאנון נפ"ש ורו"ח ביה. נשמתא קדישא לית ביה (סיועא דלעילא ודא כפום ארחיה). ולא עוד אלא דאי יסתאב מסאבין ליה. וסיועא דלעילא אעדיו מיניה. מכאן ולהלאה כל חד לפום ארחיה.

תוספתא קטורי רמאי, דקסטורי דהוסטרא (ס"א דההוא סטרא) אַנן פתיחו עינין פתיחו אודנין. קל מן קליא נחית מעילא לתתא. מתבר טורין וטנרין. מאן אנון דחמאן ולא חמאן. אטימין אודנין. סתימין עינין. לא חמאן ולא שמעין לא ידעין בסכלתנו, חד דכלילא בתרין בגווייהו. דחין ליה לבר.

אנון מתדבקן בין (ס"א ביה) באנון תרי, חד אומנא דאומנא לא שריא (ס"א שוין) בגווייהו. לא עאלין בין ספרי קדישין. כל אנון דאומנא דא לא (דף סב ע"ב) שריא בגווייהו לא אכתבו בספרי דכרנניא אתמחוון מספרא דחיי כמא דאת אמר (תהלים ט) ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו.

ווי לון כד יפקון מהאי עלמא ווי לון (לחיהו). מאן יתבע לון כד יתמסרון בידא דדומה ויתוקדון בנורא דדליק ולא יפקון מניה בר בריש ירחי ושפתי כמא דאת אמר, (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יי. לבתר כרוזא דבסטר צפון אכריז עלייהו ואמר (תהלים ט) ישובו רשעים לשאולה וגו'. כמה חבילי טריקין אתפנשו עלייהו בארבע סטורין. אשא מלהטא

בְּגִי בֶן הַנֶּחֱם.

תִּלְתֵּי זְמַנִּין בְּיוֹמָא מִתְפַּקְדֵּן (ס"א מתוקדן). וְלֹא עוֹד אֵלָּא בְּזִמְנָא דִּישְׂרָאֵל אֲתִיבוּ בְּקוֹל
רַם אָמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַמְלִי רַחֲמִין וְחִיִּים עַל כָּלָא.
וְרַמִּיז לְמַלְאָכָא דְמִמְנָא עַל תְּרַעֵי דְגִיְהֶנֶם סְמִירָאֵל שְׁמִיָּה וְתִלְתֵּי מִפְתָּחוֹן בִּידִיָּה
וּפְתַח תִּלְתֵּי תְרַעֵין דְּבִסְטֵר מְדַבְּרָא וְחִמָּאן נְהוּרָא דְהָאֵי עֲלֵמָא. אֲתָא תִנְנָא דְנוּרָא
וְסִתִּים אוּרְחִין.

כְּדִין תִּלְתֵּי מִמְנָן דְּתַחוּת יְדִיָּהוּ תִלְתֵּי מְגֻרֻפִּין מְנַשְׁבֵּן בִּידִיָּהוּ וְאֲתִיבוּ תִנְנָא
לְאַתְרֵיהּ וְרוּחוֹן לֹון שְׁעָתָא וּפְלָגוֹת שְׁעָתָא. וּלְבַתֵּר תִּיַּיְבִין לְאַשְׁיֵיהּ. וְכֵן תִּלְתֵּי
זְמַנִּין בְּיוֹמָא וּבְכָל זְמַנִּין דְּאַמְרֵי יִשְׂרָאֵל אָמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ וְכו' אָנוּן
רוּחוֹן לֹון. זַכָּאִין אָנוּן צְדִיקֵיָּא דְאוּרְחֵיהוֹן מְנַהֲרָא בְּהוּא עֲלֵמָא לְכָל סְטֵרִין
כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (משלי ד) וְאוּרַח צְדִיקִים כְּאוּר נֹגֶה הוֹלֵךְ וְאוּר עַד נֶכּוֹן הַיּוֹם (עד כאן
לשון התוספתא):

רַבִּי אֲבָא אָמַר, בְּגִיְהֶנֶם אֵית מְדוּרִין עַל מְדוּרִין תִּנְיִינִין תִּלְתֵּיָּאִין עַד
שְׁבַע. וְהָא אוּקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא. וְזַכָּאִין אָנוּן צְדִיקֵיָּא דְאָנוּן מְסִתְמָרִין
מִחוּבֵי חֲיִיבֵיָּא וְלֹא אֲזִיל בְּאַרְחֵיהּ וְלֹא מְסִתְאַבִּי בְּהוּ. וְכָל מָאן
דְּאַסְתָּאב כֹּד אֲזִיל לְהוּא עֲלֵמָא, נְחִית לְגִיְהֶנֶם. וְנְחִית עַד מְדוּרָא
תַּתְּאָה.

וְתִרִין מְדוּרִין אָנוּן דְּסִמִּיכִין דָּא עִם דָּא שְׁאוּל וְאַבְדוֹן. מָאן דְּנְחִית
לְשְׁאוּל דִּיַּיְנִין לִיָּה תַמָּן וּמִקְבֵּל עֲנִשִּׁיָּה וְסִלִּיקוּ לִיָּה לְמְדוּרָא אַחֲרָא
עֲלָאָה. וְכֵן דְּרָגָא בְּתֵר דְּרָגָא עַד דְּאָנוּן סִלְקִין לִיָּה. אֲבָל מָאן דְּנְחִית
לְאַבְדוֹן לֹא סִלְקִין לִיָּה לְעֵלְמִין. וּבְגִין כֹּךְ אַקְרִי אַבְדוֹן דְּהָא אַבִּיד
הוּא מְכָלָא.

תָּא חֲזִי נֶחֱם זַכָּאָה, הָוָה אֲתֵרִי בְּבִנֵי דְרִיָּה וְלֹא הוּוּ שְׁמַעֵי לִיָּה. עַד
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵייתִי עֲלִיָּהוּ דִּינָא דְגִיְהֶנֶם. מָאִי דִּינָא דְגִיְהֶנֶם
אֲשָׁא וְתִלְגָּא. מִיָּיא וְאַשָּׁא. דָּא צִנִּינָא וְדָא רְתִיחָא. וְכִלְהוּ בְּדִינָא
דְגִיְהֶנֶם אֲתַדְּנוּ וְאַתְּאַבִּידוּ מְעֵלְמָא. וּלְבַתֵּר אֲתַקִּיִּים עֲלֵמָא כְּדָקָא
חֲזִי לִיָּה. וְעָאֵל נֶחֱם בְּתַבָּה וְאַעִּיל בָּהּ כָּל זִינָא וְזִינָא (ד"א מברייך) דְּעֵלְמָא.
וְדָאִי נֶחֱם עֵץ עוֹשָׂה פְרִי הָוָה. וְנִפְקוּ מִן תַּבָּה כָּל זִינֵי עֲלֵמָא כְּגוּוֹנָא
דְּלַעִילָא.

תָּא חֲזִי, כֹּד הָאֵי עֵץ עוֹשָׂה פְרִי אֲתַחֲבֵר בְּעֵץ פְּרִי כָּל אָנוּן זִינִין
דְּלַעִילָא חִיוּוֹן רַבְרָבֵן וְזַעֲרֵן וְכִמָּה זִינִין וְכָל חֵד לְזִינִיָּה כְּמָא דְאַתְּ
אָמַר, (תהלים קד) חִיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. כְּגוּוֹנָא דָּא נֶחֱם בְּתַבָּה.
וְכִלְהוּ נִפְקוּ מִן תִּיבּוֹתָא וְאַתְּקִיִּים עֲלֵמָא כְּגוּוֹנָא דְּלַעִילָא. וּבְגִינֵי כֹךְ
נֶחֱם אִישׁ הָאֲדָמָה אַקְרִי. נֶחֱם אִישׁ צְדִיק אַקְרִי וְהָא אוּקְמוּהָ.

רַבִּי חַיִּיא אָמַר תִּלְת מָאָה שָׁנִין עַד לֹא אָתִי טוֹפְנָא הָהּ נַח אֲתֵרִי
בְּהוּ עַל עוֹבְדֵיהוֹן וְלֹא הָווּ שְׁמַעִין לִיהּ. עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֲשֵׁלִים זְמַנָּא דְּאוּרִיךְ לֹון וְאַתְּאַבִּידוּ מַעֲלָמָא.

תָּא חַזִּי, מַה כְּתִיב לְעִילָא וַיְהִי כִי הִחַל הָאָדָם לָרוּב עַל פְּנֵי הָאָדָמָה
וּבְנֹת יִלְדוּ לָהֶם. וְהָיוּ אֲזָלִין עַרְטִילָאִין לְעֵינֵיהוֹן דְּכָלָא. מַה כְּתִיב,
(בראשית ו) וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'. וְדָא הָהּ יְסוּדָא
וְעַקְרָא לְמִיגַד בְּחוּבֵיהוֹן עַד דְּגָרִים לֹון לְאַשְׁתַּצָּאָה מַעֲלָמָא. וּבְגִין כֵּךְ
אֲתַמְשַׁכָּאן בְּתֵר יֵצֵר הָרַע וּבְגִזְעוּי וְשִׁרְשׁוּי. וְדָחוּ מִהִימְנוּתָא קְדִישָׁא
מִבִּינֵיהוּ. וְאַסְתַּאֲבוּ (נ"א וְאַתְּאַבִּידוּ) כְּמָה דְּאַתְמַר. בְּגִין כֵּךְ קִץ כָּל בָּשָׂר
בָּא לְפָנֵי, לְאַלְפָּא קְטִיגוּרִיא עַלִייהוּ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נַח קִץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנֵי.

השלמה מההשמטות (סימן י)

רַבִּי חַזְקִיָּה אָמַר זַכָּאָה חוֹלְקֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֲתֵרְעִי בְּהוֹן וַיְהִי לְהוֹן אוּרִייתָא קְדִישָׁא וְאַזְהַר לֹון וַיְהִי לֹון עֵיטָא
לְאַסְתַּמְרָא מַעֲלָא וְתַתָּא בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט בְּהוּ בְּרִיךְ הוּא
וְאַיְנוּן יִדְעִי לְדַחֲיָא מִנֵּיהוּ כָּל מְקַטְרָגִין וְכָל קְסָטִירִין בְּגִין דִּיהוֹן
חוֹלְקָא דְּעַדְבִּיָּה וְאַחְסַנְתִּיָּה כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חָלַק יי
עֲמוּ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

תָּא חַזִּי בְיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב בְּדִינָא עַל
עַלְמָא וְכָל בְּנֵי עַלְמָא יְתִבִּי בְּחוּשְׁבָּנָא וְלֹא אִית מָאן דְּלֹא עָאל
בְּחוּשְׁבָּנָא וְסַפְרִין דְּחִיין וּמִתִּין פְּתִיחַן בְּהוּא יוֹמָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּגִין דְּאַתְרֵעִי בְּהוּ יְהִי לֹון עֵיטָא לְאַשְׁתַּזְבָּא מְכָל קְטֵרוּגִין
דְּלַעֲלָא דְּאַיְנוּן אֲתַמְנֹן וְכוּ בְּכָל זְמַנָּא דְּדִינָא שְׁרִיָּא עַל עַלְמָא. בְּהָאִי
יוֹמָא אֲזַדְמֹן יִשְׂרָאֵל לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עַלִייהוּ וּבְמָה בְּשׁוּפֹר. דְּהָא
קָלָא דְּנַפִּיק סְלִיק לְעִילָא וְאַתְעָר שׁוּפֹר דְּלַעֲלָא כְּדִין (מַתְעָרִי) אֲתַעָרוּ
רַחֲמֵי מֵאַתְרֵיהוּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָם מְכוּרְסִיָּא דְּדִינָא וַיְתִיב
בְּכוּרְסִיָּא דְּרַחֲמֵי וְרַחֲמֵי עַלִייהוּ דִּישְׂרָאֵל וְלֹא אֲתִייהִיב רְשׁוּ
לְמַקְטָרָגָא.

וַיִּשְׂרָאֵל יְתִבִּי קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתִיּוּבְתָא וְתַקְעִי שׁוּפֹר (וּמַתְעָרִי)
וְאַתְעָרוּ רַחֲמֵי דְּהָא הוּא קָלָא דְּנַפִּיק אֲתַעָרוּתָא דְּרַחֲמֵי אִיהוּ וְכְדִין
דְּלִטוּרָא לֹא יָכִיל לְקִיָּמָא קָמִי כּוּרְסִיָּא דְּרַחֲמֵי דְּהָא לֹא אָתִי
מִהוּא סְטָרָא וְלֹא אֲשַׁתְּכַח קְטִיגוּרִיא.

בְּיוֹמָא דְכַפּוּרֵי דְאִיהוּ חֲתִימָא דְדִינָא וְקִיּוּמֵי יִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשְׁתָּא
 דְּמַרְיִיהוּ בְּהֵוָה יוֹמָא בְּגִין דְּלֹא יִקְרַב דְּלִטּוּרָא לְמַקְדָּשָׁא יְהִיבִין לִיה
 שְׁעִיר דָּאֲתִי מְסֻטָּרָא דְרוּחָא מְסֻטָּבָא וְהוּא מְסֻטָּבָא וְרוּחַ מְסֻטָּבָא
 אֲתֵהֵינִי בִּיה (וְהוּא) הוּא אֲתַעֲסֵק בִּיה וְלֹא אֲתִקְרַב לְמַקְדָּשָׁא לְסֻטָּבָא
 (מְסֻטָּבָא) וְכִדִּין אֲנִפִּין נְהִירִין וְיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּזְבִּין מִנִּיהּ.

דף סג ע"א

בְּזִמְנָא אַחְרָא כַּד סָגִי (סָגִיין) חוּבֵי בְּנֵי נָשָׂא הָאִי דְלִטּוּרָא בְּשַׁעֲתָא
 דְּדִינָא אֲתַעֲרַעַר עַל חוּבֵי עֲלֵמָא כְּדִין אִיהוּ אֲתִי וְאֲשַׁתְּכַח דְּלִטּוּרָא קָמִי
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיִסְתַּבֵּב מְקַדָּשָׁא וְכָל אֲנַפִּין עֲצִיבִין וְדִינָא אֲשַׁתְּכַח
 וְעַל דָּא (בְּרֵאשִׁית ו') קֶץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי, בָּא לִפְנֵי וְדָאִי לְמַתְבַּע חוּבֵי
 עֲלֵמָא בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוֹ: (עַד כָּאן מִהַשְׁמָטוֹת) (אֲהֲדִרְנָא לְמַלְאָה קְדָמָא קֶץ כָּל בָּשָׂר
 בָּא לִפְנֵי, בָּא לִפְנֵי וְדָאִי בְּגִין דְּאִינוּן גְּרָמוֹ). רַבִּי יְהוֹדָה פִּתַּח (תְּהִלִּים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ
 קֶצֶי וּמִדַּת יָמֵי מָה הִיא אֲדַעָה מָה חֲדָל אָנִי. אָמַר (לְעִיל נד א) דָּוִד קָמִי
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תִּרְיִן קֶצֶין אֲנוּן, חֲדָל לִימִינָא וְחֲדָל לְשִׁמְאָלָא, וְאֲנוּן
 תִּרְיִן אֲוִרְחִין לְמִיָּהֶךְ בְּהוּ בְּנֵי נָשָׂא לְהֵוָה עֲלֵמָא. קֶץ לִימִינָא
 דְּכִתִּיב, (דְּנִיָּאל יב) לְקֶץ הַיָּמִין, וְקֶץ לְשִׁמְאָלָא דְּכִתִּיב, (אִיּוֹב כח) קֶץ שָׁם
 לְחֶשֶׁךְ וְלִכְלָל תְּכַלִּית הוּא חוֹקֵר (אֲבֹן אוֹפֵל וְצִלְמוֹת. מֵאִי וְלִכְלָל תְּכַלִּית הוּא חוֹקֵר,
 מֵאֵן הוּא חוֹקֵר. אֲלֵא הֵוָה קֶץ לְשִׁמְאָלָא דְּמַחֲשִׁיךְ אִפִּיהוּן דְּבִרְיִיתָא) מֵאִי וְלִכְלָל תְּכַלִּית,
 בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׁרִיא עַל עֲלֵמָא לְשִׁיבָא אֲבֹן אוֹפֵל וְצִלְמוֹת. קֶץ שָׁם
 לְחֶשֶׁךְ. דָּא מְלַאךְ הַמּוֹת, דָּא נְחָשׁ, קֶץ כָּל בָּשָׂר, קֶץ שָׁם לְחֶשֶׁךְ, דְּהָא
 מְסֻטָּרָא דְּהִתּוּכָא דְּדִהָבָא קָאֲתִי. וְלִכְלָל תְּכַלִּית בְּזִמְנָא דְּדִינָא שְׁרִיא
 עַל עֲלֵמָא הוּא חוֹקֵר לְמַהוּי קְטִיגוּרִיא לְעֲלֵמָא לְאַחֲשָׁבָא אִפִּיהוּן
 דְּבִרְיִיתָא וְכוּ'. (דף סג ע"א) קֶץ לִימִינָא כְּדִקְאֲמֵרֵן דְּכִתִּיב לְקֶץ הַיָּמִין.

אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדְנִיָּאל וְאֲתֵה לָךְ לְקֶץ וְתִנּוּחַ. אָמַר לִיה
 מְנוּחָה בְּהָאִי עֲלֵמָא אוֹ בְּהֵוָה עֲלֵמָא, אָמַר לִיה בְּהֵוָה עֲלֵמָא
 כְּמָא דָּאֲתֵה אָמַר יְנוּחוּ עַל מְשַׁכְּבוֹתָם. (דְּנִיָּאל יב) (וְתַעֲמוּד לְגוּרְלָךְ לְקֶץ הַיָּמִין.
 אֲמַר לִיה לֹאן אֲתֵר דְּהָא לֹא יִדְעָנָא מָה יֵהָא עָלֵי בְּהֵוָה עֲלֵמָא. אֲמַר לִיה וְתִנּוּחַ). אָמַר לִיה
 בְּזִמְנָא דִּיקוּמוֹן מַעֲפָרָא אִיקוּם בִּינִיָּהוּ אוֹ לֹאן. אָמַר לִיה וְתַעֲמוּד.
 אָמַר לִיה הָא יִדְעָנָא דִּי יְקוּמוֹן כְּתוּתָא כְּתוּתָא, מְנַהוּן דְּזַכָּאִי קְשׁוּט
 וּמְנַהוּן דְּחִיבֵי עֲלֵמָא, וְלֹא יִדְעָנָא עִם מֵאֵן מְנַהוּן אִיקוּם. אָמַר לִיה
 לְגוּרְלָךְ. אָמַר לִיה הָא אֲמַרְתָּ וְאֲתֵה לָךְ לְקֶץ. אִיתִי קֶץ לִימִינָא וְאִיתִי
 קֶץ לְשִׁמְאָלָא, וְלֹא יִדְעָנָא לֹאן קֶץ. לְקֶץ הַיָּמִין אוֹ לְקֶץ הַיָּמִים. אָמַר
 לִיה לְקֶץ הַיָּמִין.

אויף הָכָא דְּוֹד אָמַר לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי יְיָ קָצִי.
מָה אִיהוּ חוּלֶק עֲדָבִי. וְלֹא נָח דַּעֲתִיָּה עַד דְּאַתְּבַשֵּׁר דִּיהוּי לִימִינָא
דְּכַתִּיב, (תהלים קי) שָׁב לִימִינִי. תָּא חֲזִי, אויף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר
לִיהּ לָנַח קֶץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי. מָאן אִיהוּ. דָּא קֶץ דְּאַחֲשָׁךְ אֲפִיּהוּ
דְּבְרִייתָא דְּאִיהוּ קֶץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי. מִכָּאן אוּלִיפְנָא חֲיִיבִי עֲלֵמָא
מִקְדִּימִין לִיהּ וּמִשְׁכֹּן לִיהּ עֲלִיּהוּ לְאַחֲשָׁכָא לֵוֹן. דְּכִיּוֹן דִּיהִבִּי לִיהּ
רְשׁוּתָא נָטִיל נִשְׁמַתָּא. וְלֹא נָטִיל עַד דִּיהִבִּי לִיהּ רְשׁוּתָא. וְעַל דָּא בָּא
לִפְנֵי לְמִיטֵל רְשׁוּ לְאַחֲשָׁכָא אֲפִיּהוּ דְּבָנִי עֲלֵמָא. וּבְגִינִי כֹךְ וְהִנְנִי
מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאָרֶץ. וְעַל דָּא עֲשֵׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גּוֹפֶר בְּגִין
לְאַשְׁתַּזְבָּא וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלָךְ.

תָּא חֲזִי, תְּנִינֵן בְּזִמְנָא דְּמוֹתָא אִית בְּמַתָּא אוּ בְּעֲלֵמָא (נ"א דַּאֲתִיּהִיב רְשׁוּ
לְמַלְאךְ הַמּוֹת לְחַבְלָא). לֹא יִתְחַזִּי בְּרִי נֶשׁ בְּשׁוּקָא. בְּגִין דְּאִית לִיהּ רְשׁוּ
לְמַחְבֵּלָא לְחַבְלָא כָּלָא. בְּגִינִי כֹךְ אָמַר לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעִי לָךְ
לְאַסְתַּמְרָא וְלֹא תַחֲזִי גְרַמְךָ קָמִי דְּמַחְבֵּלָא דְּלֹא יִשְׁלוּט עֲלָךְ.

וְאִי תִימָא מָאן יְהִיב הָכָא מַחְבֵּלָא. דְּהָא מִיִּין הוּוּ וְאַתְּגַבְרוּ. תָּא חֲזִי,
לִית לָךְ דִּינָא בְּעֲלֵמָא אוּ כַּד אֲתַמְחִי אוּ כַּד אֲתַמְסֵר עֲלֵמָא בְּדִינָא,
דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח הֵהוּא מַחְבֵּלָא דְּאִזִּיל בְּגוּ אֲנוּן דִּינִין דְּאַתְּעִבִּידוּ
בְּעֲלֵמָא. אויף הָכִי הָכָא טוּפְנָא הוּוּ, וּמַחְבֵּלָא אִזִּיל בְּגוּ טוּפְנָא.
וְאִיהוּ אֲקָרִי הָכִי דְּאַתְּכַלִּיל בְּשִׁמָּא דָּא. וְעַל דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לָנַח לְטַמְרָא גְרַמִּיָּה וְלֹא יִתְחַזִּי בְּעֲלֵמָא.

וְאִי תִימָא הָאִי תִיבּוּתָא אֲתַחֲזִי בְּגוּ הָאִי עֲלֵמָא וּמַחְבֵּלָא אִזִּיל
בְּגוּוִיָּה. כָּל זִמְנָא דְּלֹא יִתְחַזִּי אֲפִי דְּבֵר נֶשׁ קָמִי מַחְבֵּלָא לֹא יָכִיל
לְשַׁלְטָאָה עֲלִיהּ. מְנָלֵן מִמְצָרִים דְּכַתִּיב, (שמות יב) וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ
אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר. מָאִי טַעְמָא בְּגִין דְּאִיהוּ אֲשַׁתְּכַח וְיָכִיל
הוּא לְחַבֵּלָא. וְלֹא אֲצַטְרִיךְ לְאַתְחַזְּאָה קָמִיָּה. בְּגִין כֹּךְ הוּוּ גְנִיז נָח
וְכָל אֲנוּן דְּעָמִיָּה בְּתִיבּוּתָא. וּמַחְבֵּלָא לֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עֲלִיּהוּ:

רַבִּי חֲזִיא וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אִזִּיל בְּאַרְחָא. אַעֲרַע בְּהִנֵּי טוּרֵי דְּקָרְדוּ, חֲמוּ
רְשִׁימִין בְּקִיעִין בְּאַרְחָא דְּהוּוּ מִן יוֹמֵי דְּטוּפְנָא. אָמַר לִיהּ רַבִּי חֲזִיא
לְרַבִּי יוֹסִי הִנֵּי בְּקִיעִין דְּהוּוּ מִיּוֹמֵי דְּטוּפְנָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
שְׂבִיק לֵוֹן לְדָרֵי דְּרִין בְּגִין דְּלֹא יִתְמַחִי חוּבִיָּהוּן דְּרְשִׁיעִיא קָמִיָּה.

דְּכֹךְ אַרְחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְזַכָּאִין דְּעִבְדִּין רְעוּתִיָּה, בְּעִי דִּידְכִּרוּן
לְהוּ לְעִילָא וְתַתָּא וְלֹא יִתְנַשִּׁי דּוּכְרָנִיָּהוּן לְדָרֵי דְּרִין לְטַב. כְּגוּוֹנָא דָּא
לְרְשִׁיעִיא דְּלֹא עִבְדִּין רְעוּתִיָּה, בְּגִין דְּלֹא יִתְנַשִּׁי חוּבִיָּהוּ וְלֹאֲדַכְרָא

עֲנִשִּׁיהוּ וְדַכְּרִיָּהוּ לְבִישׁ לְדָרִי דָרִין. הֵינּוּ דְכָתִיב, (ירמיה ב) נִכְתָּם עֹנֶךָ לְפָנַי וְגו'.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר (ישעיה י) צִהְלִי קוֹלְךָ בַּת גְּלִים הַקְשִׁיבִי לַיִּשָּׁה עֲנִיָּה עֲנִתוֹת. הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ חֲבֵרָא. אֲבָל הָאִי קָרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶתְמַר. צִהְלִי קוֹלְךָ בַּת גְּלִים, בְּרִיתִיהָ דְאַבְרָהָם אֲבִינוּ הָכִי אוֹקְמוּהָ בַּת גְּלִים כְּדָכְתִּיב, (שיר השירים ד) גֵּל נָעוּל. גְּלִים אֲנוּן נְהוּרִין דְּמִתְכַּנְשִׁי וְאֲזִלִּי וְעָאֲלִין לְגִוּוּהָ וּמִלִּין לָהּ כְּדָכְתִּיב, (שיר השירים ד) שְׁלַחֲךָ פְּרָדֶס רְמוֹנִים.

דף סג ע"ב

הַקְשִׁיבִי לַיִּשָּׁה כִּמָּא דְאֵת אָמַר (איוב ד) לִישׁ אוֹבֵד מִבְּלִי טָרְף. לִישׁ דְּכַר. לַיִּשָּׁה נֹקְבָא. אֲמַאי אֶקְרִי לִישׁ, אִי מְשׁוּם (משלי ל) דְכָתִיב לִישׁ גְּבוּר בְּבִהְמָה, אוֹ מְשׁוּם דְכָתִיב לִישׁ אוֹבֵד מִבְּלִי טָרְף. אֵלָּא כֹּלָּא אִיהוּ לִישׁ גְּבוּרָה תַּתְּאָה וְדָאֲתִי מִגְּבוּרָה עֲלָאָה. לִישׁ אוֹבֵד מִבְּלִי טָרְף, בְּשַׁעֲתָא דְאֲנוּן נְחָלִין מִסְתַּלְקִין וְלֹא עָאֲלִין לְגִוּוּהָ, כְּדִין אֶתְקָרִי לַיִּשָּׁה דְאַבִּידַת מִבְּלִי טָרְף. דְכָתִיב לִישׁ אוֹבֵד מִבְּלִי (דף סג ע"ב) טָרְף וּבְנִי לְבִיא יִתְפָּרְדּוּ.

וּמָה דְאָמַר לַיִּשָּׁה הֵינּוּ עֲנִיָּה עֲנִתוֹת מְסַכְנָא דְמִסְכְּנוֹתָא כִּמָּא דְאֵת אָמַר, (ירמיה א) מִן הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בַּעֲנִתוֹת וְכָתִיב, (מלכים א ב) עֲנִתוֹת לָךְ עַל שְׁדִיךָ. מַאי אִירֵא. אֵלָּא כֹּל זְמַנָּא דְדוּד מִלְכָּא הָוָה קִיָּים, אֶסְתַּלַּק אֲבִיתֶר בְּעוֹתָרָא וּבְכֹלָּא. לְבִתֶּר אָמַר לִיהָ שְׁלֵמָה עֲנִתוֹת לָךְ עַל שְׁדִיךָ.

אֲמַאי קָרִי לִיהָ שְׁלֵמָה הָכִי. אֵלָּא אָמַר לִיהָ בְּיוֹמֶךָ הָוָה אָבָא בְּמִסְכְּנֵנוּ וְהִשְׁתָּא לָךְ עַל שְׁדִיךָ. הִשְׁתָּא אִית לּוֹמַר אֲמַאי אֶקְרִי אֲבִיתֶר עֲנִתוֹת. אִי תִימָא דְהָוָה מִן עֲנִתוֹת, הָא תְּנִינֵן דְכָתִיב, (שמואל א כב) וַיִּמָּלֶט בֶּן אֶחָד לְאַחִימֶלֶךְ בֶּן אַחִיטוֹב וְשֵׁמוֹ אֲבִיתֶר. וְהוּא מְנוּב הָוָה, דְהָא נֹב עִיר הַכֹּהֲנִים הָוָה. וְאִף עַל פִּי דְאָמְרוּ דְהָא נֹב הִיא עֲנִתוֹת וְאֲמַאי לָהּ אֶקְרִי עֲנִתוֹת בְּגִין דְנִחַתַּת לְמִסְכְּנֵנוּ וְאֶתְאַבִּיד קִרְתָּא עַל יְדָא דְשָׂאוּל וְאֶתְאַבִּידוּ כְּהֲנִי. אֵלָּא עֲנִתוֹת כְּפֶר הָוָה, וְלֹא הוּא נֹב, וְעַל דָּא קָרִי לִיהָ אֲבִיתֶר עֲנִתוֹת, בְּגִין דְאָמַר (מלכים א ב) וְכִי הִתְעַנִּית בְּכָל אֲשֶׁר הִתְעַנָּה אֲבִי. וּמִקִּרְתָּא דְנוּב הָוָה, וְעַל מִסְכְּנֵנוּ דְדוּד דְהָוָה בְּיוֹמוֹי אֶקְרִי לִיהָ הָכִי.

אָמַר רַבִּי חַיִּיא בְּמִסְכְּנוֹתָא הָוָה עֲלֵמָא מְיוֹמָא דְעֵבֶר אָדָם עַל פְּקוּדֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּאִתָּא נַח וְקָרִיב קִרְבּוֹ וְאִתְיִישֵׁב עֲלֵמָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לֹא אִתְיִישֵׁב עֲלֵמָא וְלֹא נִפְקָא אֶרְעָא מְזוּהָמָא דְנָחֵשׁ עַד דְּקִיּוּמוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְסִינִי וְאִתְאַחֲדוּ בְּאִילָנָא דְחַיִּי כְּדִין אִתְיִישֵׁב עֲלֵמָא.

וְאַלְמָלָא דְהָדְרוּ יִשְׂרָאֵל וְחָאבוּ קִמְיָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא הוּוּ מִתִּין לְעֲלָמִין. דְּהָא אִתְפַּסֵּק מִנִּיּהוּ זוּהָמָא דְנָחֵשׁ. כִּיּוֹן דְּחָבוּ כְּדִין אִתְבָּרוּ אֲנוֹן לוחֵי קִדְמָא, דְּהוּוּ בָּהוּ חִירוֹ דְּכָלָא. חִירוֹ דְּהָהוּא נָחֵשׁ דְּאִיהוּ קִץ כָּל בָּשָׂר. וְכַד קָמוּ לִינְאֵי לְקִטְלָא קִטְלָא, כְּדִין אִתְעַר חוּיָא בִישָׁא וְהָוָה אָזִיל קִמְיָהוּ וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה בָּהוּ, בְּגִין דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל מְזִדְרִזִין כָּלָהוּ בְּחִגְרֵי מְזִינִין וְלֹא יָכִיל הָהוּא נָחֵשׁ לְשַׁלְטָאָה בָּהוּ. וְכִיּוֹן דְּאָמַר לְמַשָּׁה (שְׁמוֹת לֵג) וַעֲתָה הוֹרֵד עִדֶּיךָ מֵעֲלֶיךָ, אִתְיִיְהִיב רְשׁוֹ לְהָאִי נָחֵשׁ לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיּהוּ.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב, (שְׁמוֹת לֵג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדִים מֵהָר חוֹרֵב. וַיִּתְנַצְּלוּ וַיִּנְצְלוּ מִבְּעֵי לִיָּה. אֲלֹא וַיִּתְנַצְּלוּ עַל יְדֵא דְאַחֲרָא בְּגִין דְּאִתְיִיְהִיב רְשׁוֹ לְנָחֵשׁ לְשַׁלְטָאָה. אֶת עֵדִים מֵהָר חוֹרֵב דְּקִבְלוּ מִטוֹרָא דְחוֹרֵב כַּד אִתְיִיְהִיב אוֹרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חַיִּיא נַח דְּהָוָה צָדִיק אֲמָאִי לֹא הָוָה בְּטִיל מוֹתָא מֵעֲלֵמָא. אֲלֹא בְּגִין דְּעַד לֹא סָלַקְתָּ זוּהָמָא מֵעֲלֵמָא. וְעוֹד דְּאֲנוֹן לֹא הוּוּ מְהִימְנִין בִּיָּה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָלָהוּ אֲחִידוֹן בְּטָרְפֵי אִילָנָא לְתַתָּא וּמִתְלַבְּשָׁן בְּרוּחַ מְסַבָּא. וְתוֹ לְבַתֵּר אוֹסְפוֹ לְמַחֲטִי וּלְמַהֲךְ בְּתֵר יֵצֵר הָרַע כַּד בְּקִדְמִיתָא: וְאוֹרִייתָא קְדִישָׁא דְאִיהִי אִילָנָא דְחַיִּי אֲכַתִּי לֹא נָחִית לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא. וְתוֹ דְּאִיהוּ אֲמָשִׁיךְ לִיָּה בְּעֲלֵמָא לְבַתֵּר דְּכְתִיב וַיֵּשֶׁת מִן הַיּוֹן וַיִּשְׁכֹּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֲהֵלָה וְהָא אִתְמָר.

עַד דְּהוּוּ אָזִל, חָמוּ חַד יוֹדָאִי דְּהָוָה אִתִּי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָאִי בֵּר נֶשׁ יוֹדָאִי אִיהוּ וְאִתְחַזִּי. כַּד מָטָא גְבִיּהוּ שְׁאִילוֹ לִיָּה. אָמַר לוֹן שְׁלִיחָא דְּמַצּוֹה אָנָּא. דְּהָא אָנֹן דְּיִירִי בְּכַפֵּר דְּרָאמִין, וּמְטִי זִמְנָא דְּחָג, וְאָנֹן צְרִיכִין לוֹלֵב וְזִינִין דְּעַמִּיָּה, וְאָנָּא אָזִיל לְקִטְעָא לוֹן לְמַצּוֹה. אָזִלוּ כְּחֻדָּא. אָמַר לָהּ הָהוּא יוֹדָאִי הֵנִי אֶרְבַּע מִינִין דְּלוֹלֵב דְּבְכָלָהוּ אִתְאֵן לְרַצְוִי עֲלֵמָא (נ"א עַל מִיָּא) שְׁמַעְתוֹן אֲמָאִי אָנֹן צְרִיכִין לוֹן בְּחָג. אָמַר לִיָּה כְּבֵר אִתְעַרוּ בָּהוּ חֲבֵרִיָּא. אֲבָל אִי מָלָה חֻדְתָּא אִיהוּ תַּחוּת יָדְךָ אִימָא לָהּ.

אָמַר לוֹן וַדַּאי הֵהוּא אֶתֶר דְּאָנָן דִּיִּירִי בִּיהּ הוּא זַעִיר וְכֻלְהוּ עֶסְקִי
בְּאוֹרֵיִיתָא. וְאִית עָלֵן צוֹרְבָא מִרְבָּנָן רַבִּי יִצְחָק בֶּר יוֹסִי מַחוּזָאָה
שְׁמִיָּה. וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אָמַר לָן מְלִין חֲדָתִין בְּאוֹרֵיִיתָא. וְאָמַר דְּהָא
בְּחַג זְמַנָּא הוּא לְשִׁלְטָאָה. (יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין בִּהְהוּא זְמַנָּא, וְנִקִּיטְנָא לֹולֵב דַּמְתַּחְזִי דַּאֲנָן
נְצִיחָנָא עֲלֵיהּוּ עַל כָּל אֲנָן דַּאֲקִרוּן הַמָּמָה הָעַם וְלִשְׁלֹטָאָה עֲלֵיהּוּ) (אֲזִי עֵבֶר עַל נִפְשָׁנוּ הַמִּים
הַזְדוֹנִים בְּרוּךְ יי שֶׁלֹא נִתְּנָנוּ טֶרֶף לִשְׁנֵיהֶם. וְכִי אֵית שְׁנִים לְמִים, אֵלֹא) (ס"א דְּכָל אֲנָן רַבְרַבִּין)
אֲנָן שְׁאָר עֲמִין. אֲנָן רַבְרַבִּין מִמָּנָן עַל שְׁאָר עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וּמִתְבָּרְכָאן מִסְטֵרֵיהּוּ דִּישְׂרָאֵל וְקִרְיָנוּ לוֹן מִים
הַזְדוֹנִים. כְּמָא דְּאֵתָּ אָמַר, (תְּהִלִּים קכד) הַמִּים הַזְדוֹנִים.

דף סד ע"א

וּבְגִין לְשִׁלְטָאָה עֲלֵיהּוּ אֶתִּינָא בְּרָזָא דְשִׁמָּא קְדִישָׁא בְּאֲנָן אֲרַבַּע
מִינִין שְׁבִלּוּלֵב לְרַצוּנֵי לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (עֲלֵיהּוּ) וְלִשְׁלֹטָאָה (דף סד
ע"א) עֲלֵיהּוּ בְּרָזָא דְשִׁמָּא קְדִישָׁא. וְלֹאֲתַעֲרָא עָלֵן מִיין קְדִישִׁין לְנִסְכָּא
עַל גְּבִי מַדְבָּחָא.

תו אָמַר לוֹן בְּרָאשׁ הַשָּׁנָה אֶתְעֲרוּתָא קְדָמָאָה אִיהּוּ בְּעֵלְמָא. מֵאִי
אֶתְעֲרוּתָא קְדָמָאָה. דָּא בִּי דִּינָא דְלִתְתָּא (נ"א דָּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִמֶּשׁ) דְּאֶתְעֲרָא
לְמִידֹן עֵלְמָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב עַל עֵלְמָא בְּדִינָא וְדָאִין
עֵלְמָא.

וְשִׁלְטָאָה הָאִי בִּי דִּינָא לְמִידֹן עֵלְמָא, עַד יוֹמָא דְכַפּוּרֵי דְנִהְרִין אֲנַפְהָא,
וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח חוּיָא דְלִטּוּרָא בְּעֵלְמָא. דָּאִיהּוּ אֶתְעַסֵּק בְּמָה דְאֶתִּין
לִיהּ הֵהוּא שְׁעִיר דָּאִיהּוּ מִסְטֵרָא דְרוּחַ מְסֻבָּא כְּדָקָא חֲזִי לִיהּ. וּבְגִין
דְּאֶתְעַסֵּק בִּהְהוּא שְׁעִיר לֹא קָרִיב לְמִקְדָּשָׁא.

וְשְׁעִיר דָּא כִּהְהוּא שְׁעִיר דְרֹאשׁ חֲדָשׁ דְּאֶתְעַסֵּק בִּיהּ וְאֲנַהֲרִין אֲנַפְהָא
דְרֹאשׁ הַשָּׁנָה (נ"א כֹּךְ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה) (נ"א אֲנַהֲרִין) (אֲנַפּוּי דְמִקְדָּשָׁא). וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל
כָּלְהוּ מִשְׁכַּחֲרִין רַחֲמֵי קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֶתְעֵבֶר חוּבֵיִיהּ. וְרָזָא
חֲדָא אָמַר לוֹן וְלֹא אֶתִּיִּיהִיב רָשׁוּ לְגִלְעָאָה בֶּר לְחִסְדֵּי קְדִישִׁין עֲלִיוֹנִין
חֲכִימִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי מֵאֵן אִיהּוּ. אָמַר לוֹן עַד לֹא בְּדִיקָנָא בְּכוּ.

אֲזִלוּ. לְבַתֵּר אָמַר לוֹן. כֹּד סִיִּהֲרָא אֶתְקָרִיבֵת בְּשִׁמְשָׁא. אֶתְעֲרָא קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא סְטֵרָא דְצָפוֹן וְאַחִיד בֶּהּ בְּרַחֲמֵי וּמְשִׁיךְ לָהּ לְגַבִּיָּהּ, וְדָרוּם
אֶתְעֲרָא מִסְטֵרָא אַחֲרָא. וְסִיִּהֲרָא סִלְקָא וּמִתְחַבְרָא בְּמִזְרַח. וְכַדִּין

יִנְקָא מִתְרִין סְטָרִין וְנִטִּילַת בְּרָכָאן בְּחֻשָּׁאִי, וְכִדִּין אֶתְבָּרְכָא סִיְהָרָא
וְאֶתְמַלְיָא. וְהָכָא אֶתְקַרִּיבַת אֶתְתָּא בְּבַעֲלָהּ.

כְּמָה דְּאִית רָזָא דִּיוֹקְנָא שְׁיִיפִי (נ"א בתיקוני דשייפי) דְּאָדָם וְתִיקוֹנוֹ. הָכִי
נָמִי אִית (נ"א איהו) רָזָא דִּיוֹקְנָא דְשְׁיִיפִי נֹקְבָא וְתִקוֹנִי דְנוֹקְבָא. וְכָלָא
פְּרִישׁ בְּגוּוֹן. הָכִי נָמִי אִית לְעִילָא (ד"א מאן) אַחִיד בָּהּ וְאֶתְעַר לְקַבֵּל
בְּרַחֲמֵי הָכִי נָמִי אִית לְתַתָּא רָזָא וְתִקוֹנָא דְאָדָם תַּתָּא אַחֲרָא
תַּחוּת סִיְהָרָא (ד"א וְתִקוֹנָא דְנוֹקְבָא).

כְּמָה דְּדְרוּעָא שְׁמָאלָא (תשא קצד ב, פקודי רלג ב) לְעִילָא אַחִיד בָּהּ וְאֶתְעַר
לְקַבֵּל בְּרַחֲמֵי הָכִי נָמִי אִית לְתַתָּא. (ווי העמודים כלחו קיימי שייפין
לאתאחדא דא בדא ולא תקשרא דא בדא קשרי מהימנותא סטרא דקדושא מסטרא דרוח מסאבא
דאיהו רזא דנחש לתתא). הָאִי נָחֵשׁ אִיהוּ דְרוּעָא שְׁמָאלָא דְרוּחַ מְסַאבָּא.
וְאַחִיד בִּיהּ מֵאֵן דְּרָכִיב בִּיהּ וְקָרְבָּא לְגַבִּי דְסִיְהָרָא וּמְשִׁיךְ לָהּ בִּינְיָהוּ
נ"א בְּדַבִּיקוֹ דְקוּטָפָא וְאַסְתָּאבַת.

וְכִדִּין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מְקָרְבִין שְׁעִיר. וְהָהוּא נָחֵשׁ אֶתְמַשֵּׁךְ אֶבְתְּרִיהּ
דְּהָהוּא שְׁעִיר. וְסִיְהָרָא אֶתְדְּכִיַּאת וְסִלְקָת לְעִילָא וְאֶתְקַשְׁרַת
לְעִילָא לְאֶתְבָּרְכָא. וְנִהִירִין אֲנַפְהָא מֵה דְאֶתְחַשְׁכַּת לְתַתָּא.

כְּדִין הָכָא בְיוֹמָא דְכַפּוּרִי כִּיּוֹן דְּהָהוּא חוּיָא בִּישָׁא אֶתְעַסֵּק בְּהָהוּא
שְׁעִיר. סִיְהָרָא אֶתְפָּרֶשֶׁת מִנִּיהּ וְאֶתְעַסֵּקֶת (בישראל) לְאוּלְפָא עַלְיָהוּ
סְנִיגוּרִיא וְסוּכַכַּת עַלְיָהוּ כְּאֵמָא עַל בְּנִין. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ
לֹון מְלַעִילָא וּמַחִיל לֹון.

לְבַתֵּר יִשְׂרָאֵל כַּד מָטוּ לַחַג מִתְעַרִי סְטָרָא דִּימִינָא לְעִילָא. בְּגִין
דִּיתְקַשֵּׁר בִּיהּ סִיְהָרָא וְיִתְנַהִירוּ אֲנַפְהָא כְּדָקָא חֲזִי. וְכִדִּין פִּלְגַת (יהב)
חוּלְקָא דְבְּרָכָאן לְכָל אֲנוּן מִמֶּנּוּ דְלִתְתָּא דִּיתְעַסְקוּן בְּחוּלְקָהוֹן. וְלֹא
יִיתוּן לִינְקָא וְלִקְרָבָא בְּסְטָרָא דְחוּלְקָהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

כְּגוּוֹנָא דָּא לְתַתָּא כַּד שְׁאָר עַמִּין אֶתְבָּרְכוּן. כְּלָהוֹן אֲנוּן מִתְעַסְקִין
בְּאַחְסַנַת חוּלְקָהוֹן. וְלֹא הִיוּ אֶתְיִין לְאֶתְעַרְבָּא בְּהַדִּיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל
וְלַחְמָדָא חוּלְקָא אֶחְסַנְתִּיהוֹן. וּבְגִין כֵּךְ יִשְׂרָאֵל אֲנוּן מְשַׁכִּין בְּרָכָאן
לְכָל אֲנוּן מִמֶּנּוּ בְּגִין דִּיתְעַסְקוּן בְּחוּלְקָהוֹן וְלֹא יִתְעַרְבוּן בְּהַדִּיָּהוּ.

וְכַד סִיְהָרָא אֶתְמַלִּי בְּרָכָאן לְעִילָא כְּדָקָא יָאוּת. יִשְׂרָאֵל אֶתְיִין וְיִנְקִין
מִינָהּ בְּלַחוּדִיָּהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב (במדבר כט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה
לָכֶם. מֵאִי עֲצַרְתָּ, כְּתִרְגוּמוֹ כְּנִישׁוֹ. כָּל מַה דְּכְנִישׁוֹ מֵאֲנוּן בְּרָכָאן
עַלְאִין. לֹא יִנְקִין מִנִּיהּ עַמִּין אַחֲרָנִין בְּרִישְׂרָאֵל בְּלַחוּדִיָּהוּ. וּבְגִין כֵּךְ

כְּתִיב עֲצֹרֶת תְּהִיָּה לָכֶם. לָכֶם וְלֹא לְשָׂאֵר עַמּוּן. לָכֶם וְלֹא לְשָׂאֵר מִמֶּנּוּ.

וְעַל דָּא אֲנֹן מְרַצִּין עַל הַמִּים לְמִיָּהב לֹון חוּלֵק בְּרָכָאן דִּיתַעֲסָקוֹן בִּיָּה. וְלֹא יִתְעַרְבוּן לְבִתֵּר בְּחֻדוֹתָא דִּישְׂרָאֵל כַּד יִנְקִין בְּרָכָאן עֲלָאִין. וְעַל הַהוּא יוֹמָא כְּתִיב דְּדִי לִי וְאֲנִי לוֹ. דְּלֹא אֶתְעַרְב אֹחֲרָא בְּהָדוֹן.

דף סד ע"ב

לְמַלְכָּא דְזַמֵּן רַחֲמִיּוּ בְּסַעֲוֻדָּתָא עֲלָאָה דְעֵבִיד לִיה לְיוֹמָא רְשִׁימָא. הָא רַחֲמִיּוּ דְמַלְכָּא יָדַע דְּמַלְכָּא (דף סד ע"ב) אֶתְרַעֵי בִיָּה. אָמַר מַלְכָּא הַשְׁתָּא אָנָּה בְּעִי לְמַחְדֵּי עִם רַחֲמִימָאִי. וְדַחֲלִנָּא דְכַד אָנָּה בְּסַעֲוֻדָּתָא עִם רַחֲמִימָאִי יַעֲלוֹן כָּל אֲנֹן קְסֻטוֹרִי מִמֶּנּוּ וְיִתִּיבוֹן עִמָּנָה לְפִתּוֹרָא לְמַסְעֵד סַעֲוֻדָּתָא דְחֻדָּה עִם רַחֲמִימָאִי. מָה עֵבֵד אֶקְדִּים הַהוּא רַחֲמִיּוּ קוֹסְטוֹרִין דִּירוֹקִי וּבִשְׂרָא דְתוֹרִי וְאֶקְרִיב קַמִּיָּהוּ דְאֲנֹן קְסֻטוֹרִי מִמֶּנּוּ לְמִיכָל. לְבִתֵּר יִתִּיב מַלְכָּא עִם רַחֲמִיּוּ לְהֵהִיא סַעֲוֻדָּתָא עֲלָאָה מְכָל עֲדוּנִין דְעֵלְמָא. וּבְעוֹד דְאִיָּהוּ בְּלַחְדוֹי עִם מַלְכָּא שְׁאִיל לִיה כָּל צָרְכוּי וְיִהִיב לִיה. וְאַחְדֵּי מַלְכָּא עִם רַחֲמִיּוּ בְּלַחְדוֹהִי וְלֹא אֶתְעַרְבִין אַחֲרָנִין בִּינִיָּהוּ. כִּךְ יִשְׂרָאֵל עִם קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין כִּךְ כְּתִיב בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֹרֶת תְּהִיָּה לָכֶם.

אָמְרוּ רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְקִין אֹרְחָא קָמֹן. זָכָאִין אֲנֹן דְּמַשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵיָתָא. אֶתִּי נִשְׁקוּהוּ. קָרָא עֲלֵיהּ רַבִּי יוֹסִי (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בְּנִיךְ. כַּד מָטוּ בִּי חֻקֵּי יִתִּיבוּ. אָמַר הַהוּא בְּרַשׁ מֵאִי שְׁנָא דְכְּתִיב, (בראשית יט) וַיִּי הַמְטִיר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה וְגו'. (נדפס בפקודי רכז ב) וּמֵאִי שְׁנָא בְּטוֹפָנָה דְכְּתִיב אֱלֹהִים אֱלֹהִים בְּכָל אֶתֶר. (אמאי) וְלֹא כְּתִיב וַיִּי (בכלא).

אֶלָּא תַנִּינֵן בְּכָל אֶתֶר דְכְּתִיב וַיִּי הוּא וּבֵית דִּינֹן. אֱלֹהִים סְתָם דִּינָא בְּלַחְדוֹי. אֶלָּא בְּסְדוֹם אֶתְעֵבִיד דִּינָא וְלֹא לְשִׁיחָאָה עֲלֵמָא. וּבְגִין כִּךְ אֶתְעַרְב אִיָּהוּ בְּהֵדִי דִּינָא. אֲבָל בְּטוֹפָנָה כָּל עֲלֵמָא שְׂצִי וְכָל אֲנֹן דְּאֶשְׁתַּכַּחוּ (נ"א בלחדוֹי) בְּעֵלְמָא.

וְאִי תִימָא (ד"א דהא) נֶחַם וְדַעֲמִיָּה (ד"א אשתזיבו). (נ"א הא) סְתָם מַעֲיָנָה הָוָה דְּלֹא אֶתְחַזִּי. וְעַל דָּא כָּל מָה דְּאֶשְׁתַּכַּח בְּעֵלְמָא שְׂצִי לִיה. וְעַל דָּא וַיִּי בְּאֶתְגַּלִּיָּא וְלֹא שְׂצִי כָלָא. אֱלֹהִים בְּעִי סְתִימוֹ וּבְעִי לְאֶסְתַּמְרָא דְהָא כָלָא שְׂצִי. וְעַל דָּא אֱלֹהִים בְּלַחְדוֹי הָוִי.

וְרָזָא דָּא (תהלים כט) יִי לְמַבּוּל יֵשֵׁב. מֵהוּ יֵשֵׁב. אֲלֵמָלָא קָרָא כְּתִיב לֹא יִכְלִינּוּ לְמִימֵר. יֵשֵׁב בְּלַחֲדוּי דְלֹא אֲתִיָּא עִם דִּינָא. כְּתִיב הֲכֵא יֵשֵׁב, וְכְתִיב הֲתֵם (ויקרא יג) בְּדָד יֵשֵׁב בְּלַחֲדוּי.

וּבִגִּין דִּנְחַ הָהּ סְתִים מַעֲיָנָא. לְבַתֵּר כַּד אֲתַעֲבִיד דִּינָא וְשָׂצִי עֲלֵמָא וְנַח רוּגְזִיָּה מֵה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְגו'. דִּהָא כַּד שָׂצִי עֲלֵמָא לֹא אֲדַכֵּר דְּסְתִים מַעֲיָנָא הָהּ. וְרָזָא (ודא) אֲוִלִּיפְנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְתִים וְגִלְיָא. גִּלְיָא הוּא בִּי דִינָא דְלַתְתָּא. סְתִים הוּא אֲתֵר דְּכָל בְּרַכָּאן נִפְקִי מִתַּמָּן. וּבִגִּין כִּךְ כָּל מַלּוּי דְּבֵר נֶשׁ דְּאֲנוּן בְּסְתִימוּ בְּרַכָּאן שְׂרִיין עֲלוּי. וְכָל דְּאֲנוּן בְּאֲתַגְלִיָּא הֵהוּא אֲתֵר דְּבִי דִינָא שְׂרִיָּאן עֲלוּי בִּגִין דְּאִיהוּ אֲתֵר בְּאֲתַגְלִי וְהֵהוּא דְּאֲקָרִי רַע עֵין שְׁלִיט עֲלֵיהּ, וְכָלָא הוּא בְּרָזָא עֲלָאָה כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא.

בְּכָה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר זָכָאָה דְּרָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂרִיָּא בְּגוּיָה דִּהָא זְכוּתָא דִּילִיָּה אֲזַמִּין לָן בְּטוּרֵי מַלִּין עֲלָאִין כְּאֵלִין (עד כאן). אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָאִי בֵּר נֶשׁ לְאֻדְעָא לָן מַלִּין אֵלִין קָא אֲתִי וְשִׁדְרִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבָּן. כַּד אֲתֵנוּ וְסִדְרוּ מַלִּין קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר וְדָאִי שְׁפִיר קָא אָמַר. (נדפס בפקודי רסח ב).

רַבִּי אֲלַעְזָר הָהּ יִתִּיב יוֹמָא חַד קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבוּי. אָמַר לִיהָ הָאִי קֶץ כָּל בֶּשֶׁר אֲתַהֲנִי מֵאֲנוּן קָרְבָּנִין דִּהוּוּ יִשְׂרָאֵל מִקְרָבִין עַל גְּבִי מַדְבַּחָא אוֹ לֹא. אָמַר לִיהָ כָּלָא הוּוּ מִסְתַּפְּקִי כְּחֻדָּא לְעִילָא וְתַתָּא.

וְתָא חֲזִי כְּהִנִּי וְלִיָּאִי וְיִשְׂרָאֵל אֲנוּן אֲקָרוּן אָדָם בְּחַבּוּרָא דְאֲנוּן רַעוּתִין קִדִּישִׁין דְּסֻלְקִין מִגּוּוִיָּהּ. הֵהוּא כְּשָׁבָא אוֹ אֲמָרָא אוֹ הֵהִיא בְּהֵמָה דְּקָרְבִין אֲצֻטְרִיךְ עַד לֹא יִתְקָרִיב עַל גְּבִי מַדְבַּחָא לְפָרֶשָׁא עֲלֵהָ כָּל חֲטָאִין וְכָל רַעוּתִין בִּישִׁין לְאֲתַוְּדָאָה עֲלֵהָ. וְכַדִּין הֵהִיא אֲתַקְרִי בְּהֵמָה בְּכָלָא בְּגוּ אֲנוּן חֲטָאִין וּבִישִׁין וְהִרְהוּרִין.

כְּגוּוֹנָא דְּקָרְבָּנָא דְּעֻזְאִזֵּל דְּכְתִיב (ויקרא יו) וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. הֲכִי נָמִי הֲכָא. וְכַד סֻלְקָא עַל גְּבִי מַדְבַּחָא מְטוּלָא עַל חַד תִּרְיָן. וּבִגִּין כִּךְ דָּא סֻלְקָא לְאֲתִרִיָּה. וְדָא סֻלְקָא לְאֲתִרִיָּה. דָּא בְּרָזָא דְּאָדָם וְדָא בְּרָזָא דְּבְהֵמָה כְּמָה דָּאֲתִי אָמַר (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יִי.

חֲבִיתִין וְכָל שְׂאֵר מְנָחוֹת לְאַתְעָרָא רוּחָא קְדִישָׁא בְרַעוּתָא דְכִהְנִי
וְשִׁירְתָּא דְלִיּוּאֵי וּבְצִלוּתָא דִישְׂרָאֵל. וּבִהְיוּ תַנְנָא וְשִׁמְנָא וְקִמְחָא
דְסָלִיק מִתְרוּוֹן וּמִסְתַּפְקִין (ס"א ומתפנקין) (ס"א ומתפשטין) (דף סה ע"א) כָּל
שְׂאֵר מְאִרֵי דְדִינִין דְלֹא יִכְלִין לְשַׁלְטָאָה בִּהְיוּ דִינָא דְאַתְמָסֵר לוֹן.
וְכָלֹא בְזִמְנָא חֲדָא. תָּא חֲזִי, כָּלֹא אֲתַעְבִּיד בְּרָזָא דְמַהִימְנוּתָא
לְאַסְתַּפְקָא דָּא בְּדָא, וְלֹאסְתַּלְקָא לְעִילָא מָאן דְאַצְטְרִיךְ עַד אִין סוּף.
(נדפס בפקודי רכא א, רסח ב)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲרִימַת יְדָאֵי בְצִלוּתִין לְעִילָא, דְכַד רַעוּתָא עֲלָאָה
לְעִילָא לְעִילָא קִיִּימָא עַל הָהוּא רַעוּתָא דְלֹא אֲתִידַע וְלֹא אֲתַפֵּס כָּלֹל
לְעִלְמִין רִישָׁא דְסִתִּים יִתִּיר לְעִילָא. וְהָהוּא רִישָׁא אֲפִיק מֵאִי דְאַפִּיק
וְלֹא יָדִיעַ וְנִהִיר מֵאִי דְנִהִיר כָּלֹל בְּסִתִּימוּ.

רַעוּ דְמַחְשָׁבָה עֲלָאָה לְמַרְדֵּף אֲבִתְרִיהּ וְלֹאֲתַנְהָרָא מְנִיהּ. חַד פְּרִיסוּ
אֲתַפְרִיס. וּמַגּוּ הָהוּא פְּרִיסָא בְרַדִּיפּוּ דִּהְיָא מַחְשָׁבָה עֲלָאָה מְטִי
וְלֹא מְטִי עַד הָהוּא פְּרִיסָא נִהִיר מֵהִיר דְנִהִיר. וְכַדִּין (ס"א הוּא) אִיהוּ
מַחְשָׁבָה עֲלָאָה נִהִיר בְּנִהִירוֹ (בסתימו) סִתִּים דְלֹא יָדִיעַ וְהָהוּא
מַחְשָׁבָה לֹא יָדַע. כַּדִּין בְּטַשׁ הָאִי נִהִירוֹ דְמַחְשָׁבָה דְלֹא אֲתִידַע
בְּנִהִירוֹ דְפְרִיסָא דְקִיִּימָא דְנִהִיר מִמֶּה דְלֹא יָדִיעַ וְלֹא אֲתִידַע וְלֹא
אֲתַגְלִיָּא. וְכַדִּין (נ"א הָאִי) דָּא נִהִירוֹ דְמַחְשָׁבָה דְלֹא אֲתִידַע בְּטַשׁ
בְּנִהִירוֹ דְפְרִיסָא וְנִהִירִין כְּחֲדָא וְאַתְעַבִּידוּ תַשַּׁע הִיכְלִין.

וְהִיכְלִין לֹאֹ אֲנוּן נִהִירִין וְלֹאֹ אֲנוּן רוּחִין וְלֹאֹ אֲנוּן נִשְׁמָתִין. וְלֹא
אִית (אִיהוּ) מָאן דְקִיִּימָא בִּהּ. רַעוּתָא דְכָל תַשַּׁע נִהִירִין דְקִיִּימֵי כְּלֵהוּ
בְּמַחְשָׁבָה דְאִיהוּ חַד מְנִיָּהוּ בְּחוּשְׁבָנָא כְּלֵהוּ לְמַרְדֵּף בְּתַרִיָּהוּ
בְּשַׁעֲתָא דְקִיִּימֵי בְּמַחְשָׁבָה וְלֹא מִתְדַבְּקוּ וְלֹא אֲתִידַעוּ. וְאֵלִין לֹא
קִיִּימֵי לֹא בְרַעוּתָא וְלֹא בְּמַחְשָׁבָה עֲלָאָה (נ"א עֲלֵאִין). תַּפְסִין בִּהּ וְלֹא
תַּפְסִין. בְּאֵלִין קִיִּימֵי כָּל רְזִי דְמַהִימְנוּתָא וְכָל אֲנוּן נִהִירִין מְרָזָא
דְמַחְשָׁבָה עֲלָאָה (דלתתא ד"א ולתתא) כְּלֵהוּ אֲקִרוּן אִין סוּף. עַד הֲכָא מְטוּ
נִהִירִין וְלֹא מְטוּן וְלֹא אֲתִידַעוּ. לֹאֹ הֲכָא רַעוּתָא וְלֹא מַחְשָׁבָה. (כַּדִּין
ד"א כַּד) נִהִיר מַחְשָׁבָה וְלֹא אֲתִידַע (יָדִיעַ) מִמָּאן דְנִהִיר. כַּדִּין אֲתַלְבֵּשׁ
וְאַסְתִּים גּוּ בִינָה וְנִהִיר לְמָאן דְנִהִיר וְאַעִיל דָּא בְּדָא עַד דְאַתְכַּלִּילוּ
כְּלֵהוּ כְּחֲדָא. וּבְרָזָא דְקִרְבָּנָא כַּד סָלִיק כָּלֹל אֲתַקְשֹׁר דָּא בְּדָא וְנִהִיר
דָּא בְּדָא. כַּדִּין קִיִּימֵי כְּלֵהוּ בְּסָלִיקוּ וּמַחְשָׁבָה אֲתַעֲטֵר בְּאִין סוּף.
הָהוּא נִהִירוֹ דְאַתְנִהִיר מְנִיהּ מַחְשָׁבָה עֲלָאָה (דלֹא אֲתִידַע בִּהּ כָּלֹל) אֲקִרִי
אִין סוּף. וּמְנִיהּ אֲשַׁתְּכַח וְקִיִּימָא וְנִהִיר לְמָאן דְנִהִיר וְעַל דָּא כָּלֹל
קָאִים. זַכָּאָה חוּלְקִיהוֹן דְצַדִּיקֵיָא בְּעִלְמָא דִין וּבְעִלְמָא דְאַתִּי.

תָּא חֲזִי, הָאֵי קֶץ כָּל בֶּשֶׂר, כְּמָה דְקִשְׁוֹרָא אֲשֶׁתִּכַּח לְעִילָא בְּחָדוּ, אוּף
הָכִי נָמִי לְתַתָּא בְּחָדוּתָא. וְרַעוּתָא לְאַסְתַּפְקָא כָּלָא לְעִילָא וְתַתָּא.
וְאִימָא קִימָא עֲלִייהוּ דִישְׂרָאֵל כְּדָקָא יָאוּת.

תָּא חֲזִי, בְּכָל רִישֵׁי יִרְחָא וְיִרְחָא כַּד סִיְהָרָא מִתְחַדָּשָׁא יְהִיבִין לִיה
לְהָאֵי קֶץ כָּל בֶּשֶׂר חוֹלְקָא חֲדָא יִתִּיר עַל קִרְבָּנִין לְאַתְעֲסָקָא בִּיה
וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בְּחוֹלְקִיהּ. וְיִהָא סֵטְרָא דִישְׂרָאֵל בְּלַחוּדִייהוּ. בְּגִין
דִּיתְאַחֲדוֹן בְּמַלְכִּיהוֹן, וְדָא אִיהוּ שְׁעִיר. בְּגִין דְּאִיהוּ בְּחוֹלְקָא דְעֵשׂוֹ
דְּכְתִיב בִּיה שְׁעִיר (בראשית כז) הֵן עָשׂוֹ אָחִי אִישׁ שְׁעִיר. וְעַל דָּא אִיהוּ
אֲשֶׁתַּמֵּשׁ בְּחוֹלְקִיהּ. וְיִשְׂרָאֵל אֲנוֹן מִשְׁתַּמֵּשִׁין בְּחוֹלְקִיהוֹן. וּבְגִין כֶּךָ
כְּתִיב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגּוּלָתוֹ.

תָּא חֲזִי, הָאֵי קֶץ כָּל בֶּשֶׂר, כָּל רַעוּתִיהּ לָאוּ אִיהוּ אֱלָא בְּבִשְׂרָא תְדִיר
וּבְגִין כֶּךָ תְּקוּנָא דְבִשְׂרָא תְדִיר לְגַבִּיהּ וְעַל דָּא אֱקָרִי קֶץ כָּל בֶּשֶׂר. וְכַד
אִיהוּ שְׁלִיט, שְׁלִיט עַל גּוֹפָא וְלֹא עַל נִשְׁמָתָא. נִשְׁמָתָא סִלְקָא לְאַתְרָא
וּבִשְׂרָא אֲתִיְהִיב לְאַתְרָא דָּא. כְּגִוּוּנָא דָּא בְּקִרְבָּנָא דְרַעוּתָא סִלְקָא
לְאַתְרָא חֲדָא, וּבִשְׂרָא לְאַתְרָא חֲדָא.

וּבִר נֶשׁ דְּאִיהוּ זַכָּאָה אִיהוּ קִרְבָּנָא מִמֶּשׁ לְכַפָּרָה. וְאַחֲרָא דְלָאוּ אִיהוּ
זַכָּאָה, לָאוּ אִיהוּ קִרְבָּנָא בְּגִין דְּבִיהּ מוּמָא דְכְּתִיב, (ויקרא כב) כִּי לֹא
לְרָצוֹן וְגו'. וְעַל דָּא צְדִיקָיָא כְּפָרָה אֲנוֹן דְּעַלְמָא וְקִרְבָּנָא אֲנוֹן בְּעַלְמָא
(עד כאן):

דף סה ע"ב

תָּא חֲזִי, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֶץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי. לְמִיטַל רֶשׁוֹ
לְאַחֲשָׁכָא אֲפִייהוּ (דף סה ע"ב) דְּבִנִּי עַלְמָא. וּבְגִינִי כֶךָ הִנְנִי מִשְׁחִיתֶם
אֶת הָאָרֶץ. (ועל דא עשה לך תבת עצי גופר בגין לאשתזבא בה ולא יכיל לשלטאה עלך. רבי
חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא אמר חד) כְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוְּהוּ ה'.

השלמה מההשמטות (סימן יא)

צִוְּהוּ ה'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי זַכָּאִין אִינּוֹן יִשְׂרָאֵל דְּאֲתִיְהִיב לְהוֹן אוּרִיתָא
קְדִישָׁא וְאִינּוֹן מִשְׁתַּדְּלִי בָּהּ יִמְמָא וְלִילִי. תָּא חֲזִי דְהָא מִשְׁמַע
דְּאִלוּלִי דְאֲשֶׁתִּכַּח נֹחַ עִם תִּיבּוּתָא בְּאַתְחַבְרוּתָא כְּחֲדָא לֹא אֲשֶׁתִּזִּיב
(ובגין כך) אֲסִתִּים מִן עֵינָא בְּגוֹ תִיבּוּתָא. קָמוּ וְאָזְלוּ. אָמַר הָהוּא יוֹדָאי
בְּיֹדָאי כְּתִיב עֲשֵׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גּוֹפֵר, לָךְ לְגִרְמָךְ בְּגִין לְאַתְחַבְרָא

בַּהֲדָה וְלֹא־שִׁתְּזָבָא בַּהּ מָה כְּתִיב וַיַּעַשׂ נֹחַ כֹּכַל אֲשֶׁר צִוְּהוּ וְגו'. (עד כאן מההשמטות)

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְגו'. וְכִי אֲמַאי אֶתָּא חוֹשְׁבֵנָא דָּא לְמַמְנִי. אֲלָא אִילוּ לֹא הָוָה נֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לֹא יִיעוֹל לְתִיבוּתָא וְלֹא יִתְחַבֵּר בַּהֲדָה. כִּיּוֹן דְּאִשְׁתַּלִּים בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין אֶתְחַבֵּר בַּהֲדָה.

וְעַל דָּא מִן יוֹמָא דְּאִשְׁתַּלִּים חוֹבִייהוּ דְּבִנֵּי עַלְמָא אוּרִיךְ לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאִשְׁתַּלִּים נֹחַ בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְאִשְׁתַּלִּים דְּרָגִיָּה כְּדָקָא יָאוּת וְהָוָה צְדִיק שְׁלִים. וְכְדִין עָאֵל לְתִיבוּתָא. וְכָלָא כְּגוּוֹנָא דְּלַעִילָא:

וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּמָה דְּאֶמְרוּ. וּבְגִינִי כֹךְ לֹא אֶתְמַר כְּבֹן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה. (ד"א ל"ג לקביל שית סטרין דעלמא). תו פתח ואמר ואני הנני מביא את המבול מים. מאי טעמא הנני כיון דאמר ואני. אלא אני אנכי (נ"א הנני) כלא מלה חדא היא.

תָּא חֲזִי, בְּכָל אֶתֶר אֲנִי אֶתְעַבִּיד גּוּפָא לְנִשְׁמַתָּא וְדָאִי דְּמִקְבָּלָא מִמָּה דְּלַעִילָא. וּבְגִין כֹּךְ אֶתְרַמִּיז בְּאֵת קִיַּימָא דְּכְתִיב אֲנִי הֵנָּה בְּרִיתִי אִתְּךָ. אֲנִי דְּקִיַּימָא בְּאִתְּגַלִּיָּא מְזוּמֶנְתָּ לְמַנְדַּע. אֲנִי כְּרִסְיָא לְמָה דְּלַעִילָא. אֲנִי דְּעַבִּידְנָא נּוֹקְמִין לְדְרִי דְרִין. וְאֲנִי כְּלִיל דְּכֹר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא. לְבִתֶּר אֶתְרָשִׁים בְּלַחוּדוּי דְּאִזְדְּמוּן לְמַעַבְדִּי דִּינָא. הֲנִי מְבִיא אֶת הַמְּבּוּל מִים.

כִּיּוֹן דְּאֶמַר מְבִיא אֶת הַמְּבּוּל לֹא יִדְעָנָא דְּאִיהוּ מִים. אֲלָא אֶת הַמְּבּוּל לְאַסְגָּאָה מִלֶּאךְ הַמּוֹת, דָּאף עַל גַּב דְּמִיָּא הוּא. מְחַבְּלָא (לחבלא בהון מחבלא) (ד"א הוה) אֲזִיל בְּעַלְמָא לְשִׁיפָּאָה בְּאִנּוֹן מִיּוֹן. אֲנִי יֵי, הָכִי תִּנִּינּוּ נֶאֱמָן אֲנָא לְשַׁלְמָא אֲגַר טַב לְצַדִּיקָא וְלֹא־תִפְרַע מִרְשִׁיעִיָּא. וּבְגִין כֹּךְ אֲבִטַח לֹון קָרָא לְצַדִּיקָא בְּאֲנִי לְשַׁלְמָא אֲגַר טַב דְּלֵהוֹן לְעַלְמָא דְּאִתִּי. וְאֲגִזִּים לְרִשְׁיַעִיָּא לְאַתְפָּרַע מִנִּיָּהוּ לְעַלְמָא דְּאִתִּי בְּאֲנִי.

לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר. כְּמָה דְּאוֹקִימָנָא דְּדָא הוּא מְחַבְּלָא דְּעַלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות יב) וְלֹא יִתֵּן הַמֶּשְׁחִית לְבָא אֶל בְּתִיכֶם לְנִגּוּף. וְדָא הוּא לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר מִסְטָרָא דְּקֹץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנֵי. דְּהָא כִּיּוֹן דְּמָטָא זְמָנָא דְּאוּרִיךְ לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ד"א ל"ג ואוריך לון) עַד דְּאִשְׁלִים נֹחַ לְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה כְּדִין לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר. אֲמַר הָכִי אוּלִיפְנָא מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק (ס"א ברבי יוסי מחזאי) דְּאֶמַר לֹון (נ"א האי דאמרי לכוון).

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה לח) אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהוָה בְּאֶרֶץ הַחַיִּים לֹא אָבִיט אָדָם עוֹד עִם יוֹשְׁבֵי חָדָל. אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהוָה, כִּמָּה אֶטִּימִין אֲנוֹן בְּנֵי נֶשֶׁא דְלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בְּמִלֵּי דְאוֹרֵייתָא, אֶלֶּא מִסְתַּכְלֵי בְּמִלּוּי דְעֵלְמָא וְאַתְנָשִׁי מִנִּייהוּ רוּחָא דְחֻכְמָתָא.

דְּכַד בְּרַ נֶשׁ אֶסְתַּלַּק מֵהָאִי עֵלְמָא וַיְהִיב חוֹשְׁבָנָא לְמַאֲרִיָּה מְכַל מַה דְּעֵבֶד בְּהָאִי עֵלְמָא בְּעוֹד דְּאִיְהוּ קָאִים רוּחָא וְגוּפָא כְּחָדָא וְחַמִּי מַה דְּחַמִּי, עַד דְּאִזִּיל לְהֵוָא עֵלְמָא וּפָגַע לִיהּ לְאָדָם הָרָאשׁוֹן יְתִיב לְתַרְעָא דְגִנְתָּא דְעֵדוֹן לְמַחְמִי כָּל אֲנוֹן דְּנִטְרוּ פְקוּדֵי דְמַאֲרִיָּהוֹן וְחָדִי בְּהוּ.

וְכִמָּה צְדִיקָא סְחָרְנִיה דְּאָדָם. אֲנוֹן דְּאַתְמַנְעוּ מֵאַרְחָא דְגִיָּהֲנָם וְסָטוּ לְגַבֵּי אֶרְחָא דְגוֹ עֵדוֹן. וְאֵלִין אֶקְרוּן יוֹשְׁבֵי חָדָל. וְלֹא כְתִיב יוֹשְׁבֵי חָדָל. בְּגִין דְּלֹא הוּוּ כְּמוֹ חוֹלְדָה דְגִרְרָא וּמִנְחָא וְלֹא יִדְעָא לְמָאן שְׂבָקָא. אֶלֶּא יוֹשְׁבֵי חָדָל. כִּמָּא דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה ב) חָדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם וְגו' (אַלֹא יוֹשְׁבֵי חָדָל) דְּאַתְמַנְעוּ לֹון מֵאַרְחָא דְגִיָּהֲנָם. וְאַתְקִיפוּ בְּהוּ לְאַעֲלָא לְהוּ בְּגִנְתָּא דְעֵדוֹן.

דְּבַר אַחֵר יוֹשְׁבֵי חָדָל אֲנוֹן מְרִיָּהוֹן דְּתִשׁוּבָה דְּמִנְעוּ גְרַמִּיָּהוּ מֵאֲנוֹן חוּבִין דְּחִיבִיָּא. וּבְגִין דְּאָדָם הָרָאשׁוֹן תֵּב בְּתִיּוּבְתָא קָמִי מַאֲרִיָּה. יְתִיב (נ"א עס) עַל אֲנוֹן דְּאַתְמַנְעוּ מִחוּבִיָּהוֹן וְאֲנוֹן בְּנֵי חָדָל. כִּמָּא דְאַתְּ אָמַר, (תהלים לט) אִדְעָה מָה חָדָל אָנִי. וּבְגִין כֵּךְ אִיְהוּ יְתִיב לְתַרְעָא דְגִנְתָּא דְעֵדוֹן וְחָדִי בְּהוּ בְּצְדִיקָא דְאַתְיִין בְּהֵוָא אוֹרְחָא דְגִנְתָּא דְעֵדוֹן.

דְּפִסּוּ ע"א

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב אֲמַרְתִּי לֹא אֶרְאֶה יְהוָה. וְכִי מָאן יָכִיל לְמַחְמִי יְהוָה. אֶלֶּא סוּפָא דְקָרָא אוֹכַח דְּכְתִיב יְהוָה בְּאֶרֶץ הַחַיִּים. תָּא חֲזִי, כִּד (תְּרוּמָה קמא) סָלְקִין נִשְׁמָתִין לְאַתְרַּ צְרוּרָא דְחַיִּי. תַּמּוֹן מִתְּהַנּוּ בְּזִהְרָא דְאַסְפְּקִלְרִיָּא דְנִהְרָא דְנִהִיר (דף סו ע"א) מֵאַתְרַּ עֲלָא דְכָלָא. וְאֵילוּ לֹא מִתְּלַבֶּשָׂא נִשְׁמָתָא בְּזִהְרָא דְלְבוּשָׂא אַחֲרָא לֹא תִיכּוֹל לְאַתְקַרְבָּא לְמַחְמִי הֵוָא נִהוּרָא. וְרָזָא דְמִלָּה כִּמָּה דִּיהִבִּי לְנִשְׁמָתָא לְבוּשָׂא דְמִתְּלַבֶּשָׂא בִּיהּ לְמִיקָם בְּהָאִי עֵלְמָא. הִכִּי נָמִי יְהִיבִי לָהּ לְבוּשָׂא דְזִהְרָא עֲלָא לְמִיקָם בִּיהּ בְּהֵוָא עֵלְמָא וְלֹאֶסְתַּכְלָא בְּגוֹ הֵוָא אֶסְפְּקִלְרִיָּא דְנִהְרָא מְגוֹ הֵוָא אֶרֶץ הַחַיִּים.

תָּא חֲזִי, מִשֶּׁה לֹא יָכִיל לְקַרְבָּא לְאַסְתַּכְלָא בְּמָה דְאַסְתַּכְלָא אֱלָא כַּד
אֲתַלְבֵּשׁ בְּלָבוּשָׁא אַחְרָא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ
הָעָן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וְתַרְגּוּם בְּמַצִּיעוֹת עֲנָנָא. וְאֲתַלְבֵּשׁ בָּהּ כְּמָאן
דְּאַתַּלְבֵּשׁ בְּלָבוּשָׁא. וּבְגִין דָּא (שמות כ) וּמֹשֶׁה נָגַשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר שָׁם
הָאֱלֹהִים וּכְתִיב, (שמות כד) וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָן וְגו' וַיְהִי מִשֶּׁה בְּהָר
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיָּכִיל לְאַסְתַּכְלָא בְּמָה דְאַסְתַּכְלָא.

כְּגוּוֹנָא דָּא מִתְלַבֵּשִׁין נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָא בְּהָהוּא עֲלֵמָא בְּלָבוּשָׁא
כְּגוּוֹנָא דְּהָהוּא עֲלֵמָא דְלֹא יִתְנַהֵג אֱלָא בְּלָבוּשָׁא כְּגוּוֹנָא דָּא וְקִיִּימִי
לְאַסְתַּכְלָא בְּנִהוּרָא דְנִהִיר בְּהָהוּא אֶרֶץ הַחַיִּים. וְזֶהוּ יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ
הַחַיִּים. דְּהָהוּ סָבִיר דְלֹא יִזְכִּי לְהָהוּא נִהוּרָא וּלְהָהוּא אֲסַתְכְלוּתָא
בְּגִין דְנִהוּרָא דְנָגִיד פְּסִיק לִיהּ וְלֹא אוֹלִיד. לֹא אָבִיט אָדָם עוֹד דָּא אָדָם
קִדְמָאָה כְּמָה דְאַתְמָר.

וְכָל דָּא לָמָּה. בְּגִין דְּאָמַר לִיהּ נְבִיאָהּ כִּי מֵת אַתָּה בְּהָאִי עֲלֵמָא וְלֹא
תַּחֲיָה לְהָהוּא עֲלֵמָא. בְּגִין. דְּמָאן דְלֹא (הוה) אוֹלִיד בְּנִין בְּהָאִי עֲלֵמָא,
כַּד נָפִיק מִנִּיהּ מִתְרַכִּין לִיהּ מְכָל מַה דְאַמְרוּ. וְלֹא שְׂרִיא לְמַחְמִי
בְּהָהוּא נִהוּרָא דְנִהִיר (כל שכן וכל שכן שאר עמא ושאר בני נשא). וּמָה חֲזַקְיָה
דְּהָהוּ לִיהּ זְכוּת אָבוֹת וְאִיהוּ זִכְרָא צַדִּיק וְחֲסִידָא כֶּךָ. כָּל שְׁכֹן מָאן
דְּלִית לִיהּ זְכוּת אָבוֹת וְחֲטִי קָמִי מֵאֲרִיָּה.

הָאִי לְבוּשָׁא דְקֶאֱמָרְן אִיהוּ (אנון) מַה דְאַמְרוּ חֲבֵרִיָּא חֲלוּקָא דְרַבָּנָן
דְּאַתַּלְבִּישׁוּ בְּהָהוּא עֲלֵמָא. זִכְרָא חוֹלְקִיהוֹן דְּצַדִּיקָא דְגָנִיז לֹון
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָה טָבִין וְעִידוּנִין לְהָהוּא עֲלֵמָא, עֲלִיָּהוּ כְּתִיב,
(ישעיה סד) עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זֹולָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ:

וְאַנִּי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִים עַל הָאָרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (במדבר כ)
הֵמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ וַיִּקְדָּשׁ בָּם. וְכִי בְּאַתְר
אַחְרָא לֹא רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ. מֵאִי שְׁנָא הֵכָא דְקֶאֱמַר הֵמָּה מִי
מְרִיבָה וְלֹא אַחֲרָנִין. אֱלָא הֵנִי מִי מְרִיבָה הוּוּ וְדֹאִי דִּיהִבּוּ חִילָא
וְתוֹקְפָא לְמֵאֲרִיָּהוּ דְּדִינָא לְאַתְתַּקְפָּא. בְּגִין דְּאִית מִיִּין מִתּוֹקִין וְאִית
מִיִּין מְרִירָן. אִית מִיִּין צְלִילָן וְאִית מִיִּין עֲכִירָן. אִית מִיִּין שְׁלָם וְאִית
מִיִּין קֶטְטוּ. וְעַל דָּא הֵמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְיָ,
דְּאַמְשִׁיכוּ עֲלִיָּהוּ לְמָאן דְלֹא אַצְטְרִיךְ וְאַסְתַּאֲבִּיבוּ בֵּיהּ הִדָּא הוּא
דְּכְתִיב וַיִּקְדָּשׁ בָּם.

אָמַר לִיהּ רַבִּי חֲזַקְיָה אִי הָכִי מֵאִי וַיִּקְדָּשׁ וַיִּקְדָּשׁוּ מִבְּעֵי לִיהּ. אֱלָא
מֶלֶךְ אֲסַתְלִיקַת. וַיִּקְדָּשׁ אֲתַפְּגִים מָאן דְלֹא אַצְטְרִיךְ. כְּבִיכּוֹל

דַּאתְפִּגִּימַת סִיְהָרָא. וַיִּקְדָּשׁ לָאוּ לְשִׁבְחָא אִיהוּ הָכָא. וְאַנִּי הִנְנִי מֵבִיא
אֶת הַמַּבּוּל כְּמָה דְּאוּקִימָנָא לְאַיִיתָאָה מַחְבֵּלָא עֲלֵיהּוּ כְּמָה דְּאֲנוּ
אֶסְתַּאבוּ בֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי וְוִי לֹון לְרִשְׁיַעֲיָא דְלָא בְּעָאן לְאַתְבָּא קִמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא עַל חוּבִיָּהוֹן בְּעוּד דְּאֲנוּן בְּהָאִי עֲלֵמָא. דְּכַד בַּר נָשׁ אֶתִּיב
וְאַתְנַחֵם עַל חוּבוֹי. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחִיל לֵיהּ. וְכָל אֲנוּ
דְּמַתְתַּקְפִּין בְּחוּבֵיהוּ וְלָא בְּעוּ לְאַתְבָּא קִמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל
(חוּבוֹי) חוּבִיָּהוֹן. לְבַתֵּר (יִנְפּוּל) יִנְפְּלוּ לְגִיהֵנִם וְלָא יִסְקוּן לֵיהּ מִתַּמָּן
לְעֵלְמִין.

תָּא חֲזִי, בְּגִין דַּאתְקִיפוּ לְבִיָּהוּ כָּל אֲנוּן דְּרָא דְנַח וּבְעוּ לְאַחְזָאָה
חוּבֵיהוּ בְּאַתְגַּלְיָא. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵייתִי דִּינָא עֲלֵיהּוּ בְּהָהוּא
גְּוֹנָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְאַפִּילוּ כַּד חֲטִי בַר נָשׁ בְּאַתְכַּסִּיא קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא רַחֲמָן. וְאִי תַב בַּר נָשׁ לְגַבִּיָּה חֲפִי עֲלֵיהּ וּמַחִיל לֵיהּ וְשָׁבִיק
לֵיהּ. וְאִי לָא, גָּלִי לֵיהּ לְעֵינֵי כָּלָא. מְנָלָן מְסוּטָה.

דָּרָסוּ ע"ב

וְהִכִּי נָמִי אֶתְמַחֲוֹן אֵלִין חֲיִיבִיא מֵאַרְעָא בְּאַתְגַּלְיָא. וְהִיךְ אֶתְמַחֲוֹן.
אֶלָּא דְּהוּ נִפְקִי מִיָּא וְהוּ רְתִיחֹן מִן תְּהוּמָא וְסִלְקִי וְאַעֲבַר מִנִּיָּהוּ
מִשְׁכָּא. וְכִיּוֹן דְּאַעֲבַר מִנִּיָּהוּ מִשְׁכָּא הִכִּי נָמִי בִּשְׂרָא וְלָא אֶשְׁתַּאֲרוּ
אֶלָּא בְּגִרְמֵיָּהוּ לְחוּד. לְקִימָא דְכְּתִיב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ. וְכָל אֲנוּ
גִרְמֵי אֶתְפָּרְדֹּן דָּא מִן דָּא וְלָא אֶשְׁתַּאֲרוּ כְּחֻדָּא. וּמִכָּלָּא אֶתְעַבְּרוּ
מִעֲלֵמָא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, מֵאִי וַיִּמָּחוּ, כְּמָא דְּאֶת
אָמַר וַיִּמָּחוּ מִסְפֵּר חַיִּים. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְלִית לֹון תַּחֲיָה לְעֵלְמִין וְלָא
יִקוּמוּן בְּדִינָא. (דָּרָסוּ ע"ב)

וְהִקִּימוּתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִהָכָא קִיּוּמָא דְּבְרִית
לְעִילָא כְּקִיּוּמָא דְּבְרִית לְתַתָּא. מִשְׁמַע דְּכְּתִיב אִתְּךָ. וְאָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר מִכָּאן אוֹלִיפְנָא דְּכַד זַכָּאִין אֲנוּן בְּעֵלְמָא אֶתְקִיִּים עֲלֵמָא
לְעִילָא וְתַתָּא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מִלָּה סְתִים אִיהוּ. כַּד אֶתְעַרְוּתָא
דְּדְכוּרָא לְגַבִּי נּוֹקְבָא כַּד אִיהוּ מְקַנֵּי לָהּ.

תָּא חֲזִי, רָזָא דְּמִלָּה כַּד צְדִיקָא אִיהוּ בְּעֵלְמָא מִיד שְׁכִינְתָּא לָא
אֶתְעַדִּיאַת מִנִּיהּ וְתִיאובְתָּא דִּילָה בֵּיהּ. כְּדִין תִּיאובְתָּא דְּלְעִילָא
לְגַבִּיהּ בְּרַחֲמֵי כְּתִיאובְתָּא דְּדְכוּרָא לְנוֹקְבִיָּה כַּד אִיהוּ מְקַנֵּי לָהּ. וְעַל

דָּא וְהַקִּימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ. אֶתְעַר תִּיאוּבְתָא בְּגִינְךָ. כְּגוֹוֹנָא דָּא
(בראשית יז) וְאֶת בְּרִיתִי אֶקִּים אֶת יִצְחָק.

וְהַקִּימוֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ לְמַהוּי אֶת בְּרִיתִי בְּעֵלְמָא. וּלְבַתֵּר וּבָאֵת
אֶל הַתְּבָה, דְּאֵלְמָלָא לָאו אִיהוּ צְדִיק (ברית) לָא יִיעוּל לְתִיבּוּתָא דְהָא
לָא אֶתְחַבֵּר לְתְבָה בְּרִי צְדִיק, וּבְגִינִי כֵךְ וּבָאֵת אֶל הַתְּבָה וְהָא אֶתְמַר.

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּכָל זְמַנָּא דְבְנֵי נֶשֶׁא יִתְאַחֲדוּן בְּבְרִית דָּא, וְלָא
יִשְׁבְּקוּן לִיה, לִית עִם וְלִישוֹן בְּעֵלְמָא דִּיכּוּל לְאַבְאָשָׁא לוֹן. וְנַח
אֶתְקִיף בְּבְרִית דָּא וְנָטַר לִיה, בְּגִינִי כֵךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטַר לִיה
(וְכָל דִּילִיה). וְכָל בְּנֵי דְרִיה לָא נָטְרוּ לִיה, בְּגִין כֵךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֶעְבֵּר לוֹן מֵעֵלְמָא. וְהָא אֶתְמַר בְּהָהוּא חוּבָא מִמֶּשׁ דְּאֲנוּן חָאבוּ
בְּהָהוּא גּוֹוֹנָא אֶתְמַחֲוּן מֵעֵלְמָא.

רַבִּי יְהוּדָה הָהוּא שְׂכִיחַ קַמִּיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהוּוּ עָסְקִי בְּהָא קָרָא
דְּכְתִיב, (מלכים א יח) וַיִּרְפָּא אֶת מִזְבַּח ה' הַהָרוּס. מֵאִי וַיִּרְפָּא. תָּא חֲזִי,
בִּימֵי אֱלִיהוּ, יִשְׂרָאֵל כָּלְהוּ שְׁבָקוּ לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁבָקוּ
בְּרִית קַיִמָּא דְלֵהוּן. כֵּד אֶתָּא אֱלִיהוּ וְחִמָּא דְקָא שְׁבָקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הָאִי בְּרִית קַיִמָּא וְאֶעְבְּרוּ מִנִּיּהוּ הָאִי בְּרִית.

כִּיּוֹן דְּחִמָּא אֱלִיהוּ כֵךְ אֶתָּא לְאַתְקָנָא מְלָה לְדוּכְתִּיה. כִּיּוֹן דְּקָרִיב
מְלָה לְדוּכְתִּיה אֶתְסִי כָּלָא. הֵדָּא הוּא דְכְתִיב וַיִּרְפָּא אֶת מִזְבַּח יי
הַהָרוּס. דָּא בְּרִית קַיִמָּא (ד"א ל"ג דַּתָּא לַאֲתַקְנָא מִזְבַּח יי הַהָרוּס בְּרִית קַיִמָּא)
דְּהָהוּ שְׁבִיק מֵעֵלְמָא. וְכְתִיב, (מלכים א יח) וַיִּקַּח אֱלִיהוּ שְׁתִּים עֲשָׂרָה
אַבְנִים לְמִסְפָּר שְׁבִטֵי בְנֵי יִעֶקֶב. דָּא הוּא תְקוּנָא דְמִזְבַּח יי.

אֲשֶׁר הָיָה דָּבָר יי אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יְהִי שְׁמִךְ. מֵאִי טַעְמָא אֲדָכֵר
הָכָא יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא וְדָאִי יִשְׂרָאֵל יְהִי שְׁמִךְ וְדָאִי לְאַסְתַּלְקָא לְעִילָא
וְלֹאֲתַבָּא בְּרִית קַיִמָּא לְאַתְרִיהּ. וְהִינוּ דְכְתִיב כִּי עָזְבוּ בְּרִיתְךָ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כֵךְ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ הָרָסוּ.

תָּא חֲזִי, כָּל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל נָטְרוּ קַיִמָּא קְדִישָׁא כְּדִין עֲבָדִי קִיּוּמָא
לְעִילָא וְתַתָּא. וְכֵד שְׁבָקִי לְהָאִי בְּרִית כְּדִין לָא אֶשְׁתַּכַּח קִיּוּם לְעִילָא
וְתַתָּא דְכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וּלְיָלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
לֹא שָׁמַתִּי. וּבְגִין כֵךְ וַיִּרְפָּא אֶת מִזְבַּח יי הַהָרוּס. וְכִי רְפוּאָה אִיהוּ.
הָכִי הוּא וְדָאִי דְהָא מְקַיִים לְהָהוּא אֶתְר דְּמַהִימְנוּתָא תְּלִיא בִּיה.

תָּא חֲזִי, אוֹף הָכִי פִנְחָס בְּשַׁעֲתָא דְקִנִּי לְעוּבְדָּא דְזִמְרִי אֶתְקִין לְהָאִי
בְּרִית בְּאַתְרִיהּ. וּבְגִין כֵךְ כְּתִיב, (במדבר כה) הִנְנִי נֹתֵן לֹא אֶת בְּרִיתִי

שָׁלוֹם. וְכִי סָלַק אֲדַעְתָּךְ דְּבִגִּין פִּנְחָס הָהָה. וַיְמָה קִטְטָא הָהָה לִיה
לְפִנְחָס בְּהַאי בְּרִית. אֲלָא הֵכָא אֲתַקְשֵׁר מְלָה בְּדוּכְתִּיה. הִנְנִי נוֹתֵן
לוֹ אֶת בְּרִיתִי. וַיְמָה אֲתֵן לוֹ שָׁלוֹם (לאתחברא כל חד בדוכתיה) לְאֲתַחְבְּרָא
בְּרִית בְּאַתְרִיה. וְעַל דָּא הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי (שָׁלוֹם). וַיְמָה (נ"א איהו)
שָׁלוֹם דְּאִיהוּ אֲתִרִיה לְאֲתַחְבְּרָא בְּהִדִּיה. מָה דְּאֲתַפְּרֵשׁ מִנִּיה
בְּחוּבִייהוּ. בְּגִינִיה אֲתַחְבֵּר בִּיה. וְעַל דָּא הוֹאִיל וְהוּא אֲתַקִּין מְלָה
בְּדוּכְתִּיה, מִכָּאן וְלַהֲלָאָה וְהִיתָה לוֹ וְלִזְרַעוּ אַחֲרֵיוּ בְּרִית כְּהִנֵּת
עוֹלָם, תַּחַת אֲשֶׁר קִנָּא לְאֵלֵהִיו וְגו'.

דף סז ע"א

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לִית לָךְ מְלָה בְּעִלְמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קִנִּי לָה
כְּמוֹ חוּבָא דְבְרִית כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא כו) חֲרֹב נֹקֶמֶת נָקָם בְּרִית.
וְתָא חֲזִי, לָא אֲשַׁתְּלִים חוּבָא דְדָרָא דְטוּפְנָא, אֲלָא בְּגִין דְּחָבוּ בְּחָבִילוֹ
(דארחייהו) עַל אֶרֶעָא. וְאַף עַל גַּב דְּהוּוּ מְקַפְּחִי דָא לְדָא כְּדַכְתִּיב
וְתַמְלָא הָאֶרֶץ חֲמֵס (וחמס מכלא הוה ובגין כך) וְכַתִּיב כִּי (דף סז ע"א) מְלָאָה
הָאֶרֶץ חֲמֵס מִפְּנִיָּהֶם. מְכַל מְקוֹם וְתַשְׁחַת הָאֶרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים.
וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, הִנְנִי מִשְׁחִיתֶם בְּחוּבָא דְחִבְלוּתָא.

וְאִית דְּאָמְרִי דְלָא אֲשַׁתְּלִים קִסְטִיָּהּ אֲלָא בְּחוּבָא דְחֲמֵס דְּהוּוּ
מְקַפְּחִין דָּא לְדָא דְּהוּוּ בִישִׁין לְשָׁמַיִם וְלַבְּרִית. תָּא חֲזִי, כְּמָה אֲנוּן
מִמֶּנּוּ מְלַעִילָא דְאַתְּפִקְדוֹן עַל קְלִי דְאֲנוּן דְּמִסְרֵי דִינָא עַל חֲבִרִיהוּן עַל
מָה דְּעֵבְדִי לוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב כִּי מְלָאָה הָאֶרֶץ חֲמֵס מִפְּנִיָּהֶם. וּבְגִין
כֹּךְ כְּתִיב וְהִנְנִי מִשְׁחִיתֶם אֶת הָאֶרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְיָ לִנְח בֹּא אֶתָּה וְכָל בֵּיתְךָ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲמַאי בְּכֻלְהוּ (ד"א
ל"ג אמר) אֱלֹהִים וְהֵכָא יְיָ. מַאי שְׁנָא הֵכָא דְאַתְמַר יְיָ שְׁמָא עֲלָאָה
דְּרַחֲמִי. אֲלָא רָזָא אִיהוּ דְאֻלִּיפְנָא. לָאו אוֹרַח אֶרֶעָא לְקַבְּלָא אֶתָּתָא
אוֹשְׁפִיזָא בְּהִדָּה אֲלָא בְּרִשׁוֹ דְּבַעֲלָה.

אוּף הָכִי (נמי נח) נִח בָּעָא לְאַעֲלָא בְּתִיבוּתָא לְאֲתַחְבְּרָא בְּהִדָּה. וְלָאו
הָהָה (ליה) יָאוּת עַד דְּבַעֲלָה דְּתִיבָה יְהִי לִיה רִשׁוֹ לְאַעֲלָאָה (בהדה).
דְּכַתִּיב בֹּא אֶתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתֶּבֶה. וּבְגִין כֹּךְ אֲקִרִי הֵכָא יְיָ בְּעִלָּה
דְּתִיבָה. וּכְדִין עָאֵל נִח וְאֲתַחְבֵּר בְּהִדָּה. וְכֵן אוֹלִיפְנָא דְלִית לִיה רִשׁוֹ
לְאוֹשְׁפִיזָא לְמִיעָאֵל לְבִיתָא אֲלָא בְּרִשׁוֹ בְּעִלָּה מְאִרִּיה דְּבִיתָא, הִדָּא
הוּא דְכַתִּיב לְבֵתָר וַיָּבֵא נֹחַ וְגו'.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב כִּי אוֹתְךָ רְאִיתִי צָדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה. מִכָּאן
אוֹלִיפְנָא דְלֹא יִקְבֹּל בְּרַחֲמֵי נֶשׁ אוֹשְׁפִיזָא בְּבִיתִיהָ אִי אִיהוּ חָשִׁיד בִּיה
דְּאִיהוּ חֲיִיבָא. אֲלֵא אִי קָאִים בְּעֵינֵנוּ לְזַכָּאָה דְלֹא חָשִׁיד בְּעֵינֵנוּ כָּלִל.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב בָּא אֲתָה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה, מֵאִי טַעְמָא בְּגִין כִּי
אוֹתְךָ רְאִיתִי צָדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה.

וְאוֹלִיפְנָא דְאִי יְהִיב לִיה רְשׁוֹ בְּלַחֲדוּי וְלֹא יְהִיב רְשׁוֹ לְכָל אֲנוֹן
דְּאֲתִינן עֲמִיה, לֹא יִיעוֹל לֹון לְבִיתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב בָּא אֲתָה וְכָל
בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה. לְכָלֹא יְהִיב רְשׁוֹתָא לְמִיעֵל. וּמִקְרָא דָא אוֹלִיפְנָא
רְזָא דְאֲרַחוּי דְאֲרַעָא. (ד"א ל"ג בא אֲתָה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתְּבָה וגו').

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח (תהלים כד) לְדָוִד מְזִמּוֹר לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה תִּבֵּל
וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. הָא תְּנִינן לְדָוִד מְזִמּוֹר דְּאָמַר שִׁירְתָּא וּלְבָתֵּר שְׁאֲרֵת עֲלִיהָ
רוּחַ קִדְשָׁא, מְזִמּוֹר לְדָוִד דְּשְׁאֲרֵת עֲלִיהָ רוּחַ קִדְשָׁא וּלְבָתֵּר אָמַר (לה)
שִׁירְתָּא. לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה, הָאִי קָרָא עַל אֲרַעָא דִּישְׂרָאֵל אֲתָמַר
דְּאִיהִי אֲרַעָא קִדְשָׁא. וּמְלוֹאָה דָּא שְׁכִינְתָּא כְּמָא דְאֲתָא אָמַר, (דברי
הימים ב ה) כִּי מָלָא כְבוֹד יְיָ אֶת בֵּית יְיָ. וְכְתִיב, (שמות מ) וְכָבוֹד יְיָ מָלָא
אֶת הַמִּשְׁכָּן. מֵאִי מָלָא וְלֹא מִילָא. אֲלֵא מָלָא וְדָאִי דְאֲתַמְלִיָּא מִכָּלֹא.
דְּאֲתַמְלִיָּא מִן שְׁמַשָּׁא. סִיְהָרָא שְׁלִים בְּכָל סְטֵרִין. מָלָא מְכָל טוֹבָא
דְּלַעִילָא. כְּאִסְקוּפָא דָּא דְאֲתַמְלִיָּא מְכָל טוֹבָא דְּעֵלְמָא. וְעַל דָּא
כְּתִיב לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה. תִּבֵּל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ דָּא שְׁאֵר אֲרַעָאן.

דְּבַר אַחֵר לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה דָּא אֲרַעָא קִדְשָׁא עֲלָאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא אֲתַרְעֵי בָהּ. וּמְלוֹאָה אֲלִין נְשִׁמְתָּהוֹן דְּצִדִּיקִיָּא (ד"א ל"ג דְּכִלְהוֹן מִלִּין
לה) אֲתַמְלִיָּא (ד"א דְּאֲתַמְלִיָּא) מְנִיָּהוּ מְחִילָא דְּעַמּוּדָא חֵד דְּעֵלְמָא
קִיָּמָא עֲלִיהָ. וְאִי תִימָא עַל חֵד קִיָּמָא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (תהלים כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים יִסְדָּהּ.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ז)

עַל יַמִּים יִסְדָּהּ, אֲלִין חֲכִימִין דִּישְׂרָאֵל רַבְרַבִּיא דִּיִּסְדּוּן אוֹרִייתָא
וְחֲכָמָתָא דְּאֲתַקְרִיאת הַיָּם הַגָּדוֹל וְכֵן הוּא אוֹמַר (קהלת א') וְעַל נְהָרוֹת
אֲלִין תְּלַמִּידֵיָּא דְּאִינוּן רַבְרַבִּין מִן נְהָרָא. וְכֵן הָרֵב גָּדוֹל מִן
הַתְּלַמִּידִים. וְאִינוּן מְחַדְדִּין אֶת הָרֵב בְּקוּשִׁיּוֹתֵיהֶן. וְהוּא מְתַרְץ לֹון
כָּל הַקּוּשִׁיּוֹת וְאִינוּן מְתַרְשֵׁל. כְּמוֹ הַנְּהָרוֹת שְׁנִמְשְׁכִין לַיָּם וְאִינוּן מָלָא
שְׁנִמְשְׁכִין כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְהִרְאִיהָ אָמַר אַחֲרֵי כֵן מִי
יַעֲלֶה בְּהַר יְיָ. כִּי אִין מַעֲשֶׂה בְּלֹא חֲכָמָה. כִּי הַתְּלַמּוּד מְבִיא לִידֵי
מַעֲשֶׂה: (עד כאן מההשמטות)

כִּי הוּא. מֵאֵן הוּא. דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּמְא דְאֵת אֲמַר הוּא עֲשֵׂנוּ. וּכְתִיב, (איוב כח) כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יָבִיט. עַל יָמִים יִסְדֶּה וְעַל נְהָרוֹת יִכּוֹנֶנֶה אֱלֹיִן שְׁבַעָה עֲמוּדִים דְּקִיּוּמָא (ארעא) עֲלִייהוּ וּמִלִּין לֵה. הִיא אֶתְמַלִּיָּא מִנִּייהוּ, הִיךְ אֶתְמַלִּיָּא מִנִּייהוּ. בְּשַׁעְתָּא דְאַסְגִּיאוּ זָכָאין בְּעֶלְמָא כְּדִין אַרְעָא דָּא עֲבַדַּת פִּירִין וְאֶתְמַלִּיָּא מִכְּלָא.

וּבְשַׁעְתָּא דְאַסְגִּיאוּ חִיבִין בְּעֶלְמָא כְּדִין כְּתִיב, (איוב יד) אֲזָלוּ מִים מִנִּי יָם וְנִהָר יַחְרַב וַיִּבֶשׁ. אֲזָלוּ מִים מִנִּי יָם, דָּא אַרְעָא קִדִּישָׁא דְאַמְרוֹן דְּאֶשְׁתַּקִּיא מִשְׁקִיו עֲלָאָה. וְנִהָר יַחְרַב וַיִּבֶשׁ, הֵהוּא עֲמוּדָא חַד דְּקָאִים עָלֵה לְאֶתְנַהֵרָא מִנִּיָּה. וְנִהָר יַחְרַב וַיִּבֶשׁ כִּמְא דְאֵת אֲמַר (ישעיה נז) הַצִּדִּיק אָבָד.

וְאֲמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּהֵוָה זִמְנָא דְאַתְאָבִידוּ אֲנוֹן חִיבִין מְעֶלְמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (עציב) (נ"א אסתכל) אֶשְׁתַּדַּל עַל עֲלָמָא וְלֹא חֲמָא מֵאֵן (דקאים) דְּאֶגִּין עוֹלָה. וְאִי תִימָא הָא נַח, דְּהֵוָה לִיָּה לְאַגְנָא עַל (דריה) גְּרַמִּיָּה וְלֹא־פָקָא מִנִּיָּה תוֹלְדִין לְעֶלְמָא. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב כִּי אוֹתָךְ רָאִיתִי צָדִיק לִפְנֵי בְּדוֹר הַזֶּה. בְּדוֹר הַזֶּה דִּיִּיקָא.

דף סז ע"ב

רַבִּי יוֹסִי (דף סז ע"ב) אֲמַר בְּדוֹר הַזֶּה דָּא שְׁבַחָא דִּילִיָּה דְּהֵוָה בְּהֵוָה דָּרָא חִיבָא וְאֶשְׁתַּכַּח כּוֹלֵי הָאִי אִישׁ צָדִיק תַּמִּים (ודאי ולא בדרא דיליה אלא) (ס"א ודא די ליה) וְאֶפִּילוּ בְּדָרָא דְמִשָּׁה, אֲבָל לֹא הָוָה יָכִיל לְאַגְנָא עַל עֲלָמָא. בְּגִין דְּלֹא אֶשְׁתַּכַּחוּ עֲשָׂרָה בְּעֶלְמָא כִּמְא דְאֵת אֲמַר, (בראשית יח) אוֹלֵי יִמְצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה וְלֹא אֶשְׁתַּכַּחוּ תַּמּוֹן, אוֹף הֲכָא לֹא אֶשְׁתַּכַּחוּ עֲשָׂרָה. אֲלֵא הוּא וְתַלְתַּת בְּנוֹי וְנוֹקְבִיָּהוּ וְלֹא הָווּ עֲשָׂרָה.

סְתָרֵי תוֹרָה השלמה מההשמטות (סימן יב) (מזוהר ישן) מֶה הַשִּׁיב הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִנְח כְּשִׁינָא מִן הַתִּיבָה וְרָאָה אֶת הָעוֹלָם חָרָב וְהַתַּחֲלִיל לְבָכוֹת לִפְנֵיו וְאֲמַר רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם נִקְרָאתָ רַחוּם הָיָה לָךְ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ וְכוּ'. הַשִּׁיב הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאֲמַר. רַעִיָּא שְׁטִיָּא, הַשְׁתָּא אֲמַרְתָּ דָּא, לָמָּה לֹא אֲמַרְתָּ בְּשַׁעְתָּא דְאַמְרִית לָךְ, כִּי אוֹתָךְ רָאִיתִי צָדִיק לִפְנֵי וְגו'. וְאַחֲרָיִךְ, הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל מִים. וְאַחֲרָיִךְ, עֲשֵׂה לָךְ תִּיבַת עֲצֵי גּוֹפֵר. כָּל הָאִי אֶתְעַכְבִּית וְאַמְרִית לָךְ בְּגִין דְּתַבְעֵי רַחֲמִין עַל עֲלָמָא. וּמִכְּדִין שְׁמַעְתָּא דְתַשְׁתַּזִּיב בְּתִיבּוֹתָא לֹא עָאֵל בְּלִפְנֵי לְמַבְעֵי רַחֲמִין עַל יְשׁוּבָא דְעֶלְמָא וְעַבְדַּת תִּיבּוֹתָא וְאַשְׁתַּזִּיבַת וְכַעַן דְאַתְאָבִיד עֲלָמָא פְּתַחַת פּוֹמֶךְ לְמַלְלָא קְדָמִי בְּעִין וְתַחֲנוּגִים. כִּיּוֹן דְחָזָא נַח כָּךְ, אֶקְרִיב קְרַבְנִין וְעֲלוּן דְכְּתִיב (בראשית ח') וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וְגו'.

אמר רבי יוחנן בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח ובין נח, נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם כאברהם, דכיון דאמר קודשא בריך הוא לאברהם (בראשית י"ח) זעקת סדום ועמורה כי רבה מיד ויגש אברהם ויאמר וגו' והרבה תחנונים לפני הקדוש ברוך הוא עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים שיכפר לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים ולפיכך לא התפלל.

אחר כך בא משה והתפלל והגין על דורו כיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ל"ב) סרו מהר מן הדרך. מיד עמד משה בתפלה ויחל משה וגו' עד שאחזתו חלחלה. רבנו אמרי, לא הניח משה לקודשא בריך הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב (שם) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת אמר רבי יוסי מהכא (תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולא משה בחירו עמד בפרץ לפניו.

אמר רבי יהושע, מה ראה נח שלא ביקש רחמים על דורו. אמר בלבד אולי לא אמלט דכתיב (בראשית ז') כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור ולפיכך לא ביקש רחמים עליהם. אמר רבי אלעזר אפילו (הכ"י) הכיר הוה ליה למבעי רחמין על עלמא בגין דניחא ליה לקודשא בריך הוא, מאן דיימר טבא על בנוי. מנא לו מגדעון בר יואש דלא הוה זכאי ולא בר זכאי ומשום דאמר טיבותא על ישראל, אמר ליה קודשא בריך הוא, (שופטים ו') לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדון. מהו בכחך זה טיבותא דאמרת על בני. (עד כאן מההשמטות)

רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון אבוי, הא תנינן בשעתא דעלמא אתמלייא חובי בני נשא ודינא נפק, ווי לההוא זכא דאשתכח בעלמא דאיהו אתפס בחובוי דחייביא בקדמיתא. נח איך אשתזיב דלא אתפס בחוביהו. אמר ליה הא אתמר דקודשא בריך הוא בעא לאפקא מניה תולדין לעלמא מגו תיבותא. ותו דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי בגין דהוה טמיר וגניז בתבה ואתפסייא מעינא.

ותא חזי, כתיב, (צפניה ב') בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף יי. ונח בקש צדק ועאל בגוה לשלטאה ולקטרגא ליה. הכא אתרמיז לאנון קדישי עליונין למנדע ברזא דאתוון קדישין עלאין הפוכא דאתוון כ"ב לאתמחי לאנון חייביא. ועל דא וימחו מן הארץ כתיב. בא אתה וכל ביתך.

רבי יצחק פתח (ישעיה סג) מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם. (נ"א זרוע תפארתו) דא זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה. תפארת דמשה. ובגין כך בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו. וכל דא למה לעשות לו שם עולם.

תא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. בשעתא דאמר לה קודשא בריך הוא למשה (שמות לב) ועתה הניחה לי וגו'. ואעשה אותך לגוי

גָּדוֹל וְגוֹ'. מִיד אָמַר מֹשֶׁה וְכִי אֲשַׁבּוֹק דִּינְהוֹן דִּישְׂרָאֵל בְּגִינִי. הַשְׁתָּא יִימְרוּן כָּל אַנְוֹן בְּנֵי עַלְמָא דְאַנָּא קְטִילִית לוֹן לִישְׂרָאֵל. כְּמָה דְעֵבֶד נַח.

דְּכִיּוֹן דְּאָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּישְׁזִיב לִיה בְּתִיבוּתָא (כמה דאתמר) דְּכְתִיב וְאֲנִי הֲנֵנִי מְבִיא אֶת הַמָּבּוּל מִיָּם וְגוֹ'. וְכְתִיב וּמַחֲיִיתִי אֶת כָּל הַיָּקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וְאֲנִי הֲנֵנִי מְקִים אֶת בְּרִיתִי וְגוֹ' וּבָאת אֶל הַתֵּבָה כִּיּוֹן דְּאָמַר לִיה דִּישְׁתְּזִיב הוּא וּבְנוֹי לָא בְּעָא רַחֲמִין עַל עַלְמָא וְאֶתְאַבְּדוּ. וּבְגִין כֶּךָ אַקְרוּן מִי הַמָּבּוּל עַל שְׁמִיה כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מִי נַח זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבּוֹר מִי נַח.

אָמַר מֹשֶׁה הַשְׁתָּא יִימְרוּן בְּנֵי עַלְמָא דְאַנָּא קְטִילִית לוֹן בְּגִין דְּאָמַר לִי וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל. הַשְׁתָּא טַב לִי דְאֵימּוֹת וְלֹא יִשְׁתַּצוּן יִשְׂרָאֵל. מִיד וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהָיו. בְּעָא רַחֲמִין עַלֵּיהּ וְאֶתְעַר רַחֲמֵי עַל עַלְמָא.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק שִׁירוּתָא דְּבְעָא רַחֲמֵי עַלֵּיהּ מֵאִי קָאָמַר. לָמָּה יְיָ יַחְרֶה אֶפְרַיִם בְּעַמּוֹ. וְכִי מֶלֶךְ דָּא אִיךְ אָמַר לִיה מֹשֶׁה לָמָּה. וְהָא עֲבָדוּ כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת כְּמָה דְּאֵת אָמַר עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסִּכָּה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה וְגוֹ'. וּמֹשֶׁה אָמַר לָמָּה. אֲלֹא הֲכִי אוֹלִיפְנָא מֵאֵן דְּמִרְצָה לְאַחֲרָא לָא בְּעִי לְמַעַבְדַּד הֵהוּא חוּבָא (דאֵיהּ) רַב, אֲלֹא יַזְעִיר לִיה קַמִּיה. וּלְבַתֵּר יִסְגִּי לִיה קַמִּיה אַחֲרָא (ד"א ל"ג חייבא) דְּכְתִיב אַתֶּם חֲטֹאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה.

וְלֹא שָׁבִיק לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּמָסַר גְּרַמִּיה לְמוֹתָא דְּכְתִיב וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאִם אֵין מַחְנִי נָא מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחִיל לוֹן דְּכְתִיב וַיִּנָּחֵם יְיָ עַל הָרָעָה וְגוֹ'. וְנַח לָא עֲבַד כֵּן אֲלֹא בְּעָא לְאַשְׁתַּזְבָּא וְשָׁבִיק כָּל עַלְמָא.

וּבְכָל זְמַנָּא דְּדִינָא שְׂרִיא עַל עַלְמָא, רוּחַ קוּדְשָׁא אָמַר וְיִי דָלָא אֲשַׁתְּכַח כְּמֹשֶׁה דְּכְתִיב (ישעיה ס"ג) וַיִּזְכֹּר (ימי עולם משה עמו) (וגו) אֵיהּ הַמַּעֲלָם מִיָּם וְגוֹ'. דְּכְתִיב (שמות יד) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצַּעַק אֵלַי. דְּהָא אֵיהּ בְּצִלוּתָא סָלִיק לוֹן מִן יָמָא. וּבְגִין דְּשׁוּי גְרַמִּיה בְּצִלוּתָא עַלֵּיהּ דִּישְׂרָאֵל בִּימָא. אִיקָרִי (על שְׁמִיה) הַמַּעֲלָם מִיָּם. דְּאֵיהּ אִסִּיק לוֹן מִן יָמָא.

~~אֵלֶּה הַשֵּׁם בְּקִדְּבוֹ~~ אֶת רוּחַ קִדְּשׁוֹ דָּא אִיהוּ מִשֶּׁה דְּאַשְׁרִי (דף סח ע"א)
 שְׁכִינְתָּא בִּינִייהוּ דִּישְׂרָאֵל. מוֹלִיכֶם בְּתַהֲמוֹת כַּד אֲתַבְּקֵעוּ מִיָּא וְאַזְלוּ
 בְּגוּ תַהוֹמֵי בִּיבְשִׁתָּא דְגִלְדוּ מִיָּא (וכלא אתמר על משה). (נ"א ועל דא אקרי משה
 עמו) בְּגִין דְּאַמְסֵר גְּרַמְיָה עַל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָף עַל גַּב
 דְּזַכָּא הָוָה נַח לָאו אִיהוּ כְּדָאי (בגין) דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִגִּין עַל
 עַלְמָא בְּגִינְיָה.

תָּא חֲזִי, מִשֶּׁה לָּא תַלְה מַלְה בְּזִכּוּתִיה אֶלָּא בְּזִכּוּת אַבְהוֹן קִדְמָא.
 אֲבָל נַח לָא הָוָה לִיה בְּמָאן דִּיתְלִי בְּזִכּוּתָא כְּמִשֶּׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק
 וְעַם כָּל דָּא כִּיּוֹן דְּאָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְהַקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי
 אִתְּךָ הָוָה לִיה לְמַבְעֵי רַחֲמֵי עֲלֵיהּ. וְקִרְבְּנָא דְאַקְרִיב לְבִתְרָה,
 דִּיקְרִיב לִיה מִן קִדְמַת דְּנָא דְלָמָּא יִשְׁכַּךְ רוּגְזָא מִעַלְמָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵאִי הָוָה לִיה לְמַעַבְדָּ דְהָא חֲזִיבִי עַלְמָא הוּוּ
 מְרַגִּזִין קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִיהוּ יְקָרִיב קִרְבְּנָא. אֶלָּא וְדָאי נַח
 דְּחִיל עַל גְּרַמְיָה הָוָה, בְּגִין דְּלָא יַעֲרַע בִּיה מוֹתָא בְּגוּ חֲזִיבִי עַלְמָא
 דְּהָוָה חֲמִי עוֹבְדִיהוֹן בִּישָׁא כָּל יוֹמָא, וְהִיךְ מְרַגִּזִין קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא כָּל יוֹמָא.

רַבִּי (אלעזר פתח) יִצְחָק אָמַר כָּל זְמַנָּא דְחֲזִיבִי עַלְמָא אֲסַגִּיא, זַכָּא
 דְּאַשְׁתַּכַּח בִּינִייהוּ הוּא אֲתַפֵּס בְּקִדְמִיתָא. דְּכַתִּיב, (יחזקאל ט)
 וּמִמֶּקְדָּשִׁי תַחֲלוּ. וְתַנִּינֵן אַל תִּקְרִי מִמֶּקְדָּשִׁי אֶלָּא מִמֶּקְדָּשִׁי. וְנַח הִיךְ
 שְׁזִיב לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּין כָּל אַנּוֹן חֲזִיבִיא. אֶלָּא בְּגִין דִּיפְקוֹן
 מִנִּיה תוֹלְדִין בְּעַלְמָא דְהָוָה צְדִיק כְּדָקָא יָאוּת.

וְתוּ דְאִיהוּ אֲתָרִי בְּהוּ כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא וְלָא קִבִּילוּ מִנִּיה, וְקִיִּים
 בְּנַפְשִׁיה קָרָא דְכַתִּיב, (יחזקאל ג) וְאַתָּה כִּי הִזְהַרְתָּ רָשָׁע וְגו'. וְכַתִּיב
 וְאַתָּה אֶת נַפְשְׁךָ הֲצַלְתָּ. מִכָּאן כָּל מָאן דְּאַזְהַר לְחֲזִיבָא אָף עַל גַּב
 דְּלָא קִבִּיל מִנִּיה הוּא שְׁזִיב לִיה לְגְרַמְיָה וְהָוָה חֲזִיבָא אֲתַפֵּס
 בְּחוּבִיה. וְעַד כְּמָה יִזְהַר לִיה עַד דִּימַחֲי לִיה הָא אוּקְמוּהָ חֲבִרְיָא.

רַבִּי יוֹסִי הָוָה שְׁכִיחַ קָמִיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן יוֹמָא חַד, אָמַר לִיה מֵאִי
 חָמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁיצָאָה כָּל חֵיוֹת בְּרָא וְעוֹף שְׁמַיָּא עִמָּהוֹן
 דְּחֲזִיבִיא. אִי בְּנִי נָשָׂא חָטְאן בְּעִירִי וְעוֹפִי שְׁמַיָּא וְשָׂאָר בְּרִיין מַה חָטוּ.
 אָמַר לִיה בְּגִין דְּכַתִּיב כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דָּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ. כְּלָהוּ
 הוּוּ מִחֲבִלֵי אֲרֻחֵיהּ. שְׁבָקִי זִינִיְהוּ וְדַבְּקוּ בְּזִינָא אַחֲרָא.

תָּא חֲזִי, אֲנוּן חֲיִיבֵי עֲלָמָא גִרְמוּ הָכִי לְכָל בְּרִיין. וּבָעוֹן (לאשכחא) לְאִכְחָשָׁא עוֹבְדָא דְבְּרָאשִׁית. וְאֲנוּן גִּרְמוּ לְכָל בְּרִיין לְחַבְלָא אֲרַחֲיִיהוּ כְּמָה דְאֲנוּן מְחַבְלָן. אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתּוֹן בְּעִיתוֹ (לאשכחא) לְאִכְחָשָׁא עוֹבְדֵי יָדִי, אֲנָא אֲשָׁלִים רְעוּתָא דְלָכוּן וּמַחֲיִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה. אַהֲדָר עֲלָמָא לְמִיּוֹן כְּמָה דְהוּא בְּקִדְמִיתָא מִיּוֹן בְּמִיּוֹן וְהָא אֶתְמַר. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה אֶעֱבִיד בְּרִיין אַחֲרָנִין בְּעֲלָמָא כְּדָקָא יָאוּת:

וַיְבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ. רַבִּי חֲזִיָּא פִּתְחָא וְאָמַר (ירמיה כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי'. כְּמָה אֲנוּן בְּנֵי נִשָּׂא אֲטִימִין לְבָא סְתִימִין עֵינֵינוּ דְלֹא מְשַׁגְּיחִין וְלֹא יִדְעִין בִּיקְרָא דְמֶאֱרִיָּהוֹן דְכָתִיב בִּיהִי הָלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מֵלֵא. הֵיךְ בָּעוֹן בְּנֵי נִשָּׂא לְאִסְתַּתְרָא מְחוּבִיָּיהוּ וְאָמְרֵי מִי רוֹאֵנוּ וּמִי יוֹדְעֵנוּ. וְכָתִיב, (ישעיה כט) וְהָיָה בְּמַחְשֶׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם. לֹאן יִתְטַמְּרוּן מִקְמִיָּה.

לְמַלְכָּא דְבִנְהָה פְּלִטְרִין וְעֵבֵד תַּחֲתֵי אֶרְעָא טְמִירִין פְּצִירִין. לְיוֹמִין מְרָדוּ בְנֵי פְּלִטְרִין בְּמַלְכָּא אֶסְחָר (אצער) עֲלִיָּהוּ מַלְכָּא בְּגִיִּסוּי. מָה עֲבָדוּ עָאֵלוּ וְטְמִירוּ גִרְמִיָּהוּ תַּחֲתֵי נֹקְבֵי פְּסִירִין. אֲמַר מַלְכָּא אֲנָא עֲבָדִית לֹון וּמִקְמָאִי אֶתּוֹן בָּעָאן לְאִתְטַמְּרָא, הֲדָא הוּא דְכָתִיב אִם יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי'. אֲנָא הוּא דְעֲבָדִית נֹקְבֵי פְּסִירִין וְעֲבָדִית חֲשׁוּכָא וְנִהוּרָא וְאֶתּוֹן אֵיךְ יִכְלִין לְאִתְטַמְּרָא קְמָאִי.

דף סח ע"ב

תָּא חֲזִי, כַּד בַּר נֶשׁ חֲטִי קָמִי מֶאֱרִיָּה וְאִמְשִׁיךְ גִּרְמִיָּה לְאִתְכַּסְיָא. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד בִּיהִי דִינָא בְּאִתְגַּלְיָא. וְכַד בַּר נֶשׁ אֲדָכִי גִרְמִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעִי לְאִסְתַּתְרָא לִיהִי דְלֹא יִתְחַזִּי בְיוֹם אָף יי'. דְּוֹדָאִי אֲבָעִי לִיהִי לְאִינֶשׁ (דף סח ע"ב) דְלֹא יִתְחַזִּי קָמִי מְחַבְלָא כַּד שְׂרִיָּא עַל עֲלָמָא דְלֹא יִסְתַּכַּל בִּיהִי. דְּהָא כָּל אֲנוּן דִּיתְחַזִּיון קָמִיָּה אִית לִיהִי רְשׁוֹ לְחַבְלָא.

וְהֵינּוּ דְקָאֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כָּל בַּר נֶשׁ דְּעִינִיָּה בִּישָׁא, עֵינָא דְמְחַבְלָא שְׂרִיָּא עָלוּי. וְאִיהוּ מְחַבְלָא דְעֲלָמָא אֲקָרִי. וְלָבָעִי לִיהִי לְאִינֶשׁ לְאִסְתַּתְרָא מְנִיָּה וְלֹא לְאִתְקַרְבָּא בְּהִדִּיָּה דְלֹא יִתְזַק (קמיה). וְאִסִּיר לְמִקְרַב בְּהִדִּיָּה בְּאִתְגַּלְיָא. וּמִשּׁוּם הָכִי מֵאִישׁ רַע עֵין בָּעִי לְאִסְתַּתְרָא מְנִיָּה. מִקְמִי מַלְאךְ הַמָּוֶת עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. (ועל דא) מָה כְּתִיב

בְּבִלְעָם (במדבר כד) וְנָאֵם הַגִּבֹּר שְׁתֵּם הָעֵין. דְּעִינָא בִישָׁא הָוָה לִיה וּבְכָל אֶתְר דְּהָוָה מְסַתְּפָל בִּיה הָוָה אֲמַשִּׁיךְ עָלֶיהָ רוּחַ מַחְבֵּלָא. וּבְגִין כֹּךְ הָוָה בְּעֵי לְאַסְתְּפָלָא בְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּגִין דִּישְׁצִי בְּכָל אֶתְר דְּעִינִיהָ הָוָה מְסַתְּפָל. מַה כְּתִיב וַיֵּשֶׁא בִלְעָם אֶת עֵינָיו דְּזָקִיף עֵינָא חַד וּמַאיךְ עֵינָא חַד בְּגִין לְאַסְתְּפָלָא בְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּעִינָא בִישָׁא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן לְשִׁבְטָיו. וְחָמָא דְשְׁכִינְתָּא חֲפִיָּא עָלֶיהוּ וּרְבִיעָא עָלֶיהוּ מִתְּתַקְנָא בְּתַרִּיסָר שְׁבֻטִין תַּחוּתָהּ וְלֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עָלֶיהוּ עֵינִיהָ. אָמַר אִיךְ אֵיכּוֹל לְהוֹן דְּהָא רוּחַ קְדִישָׁא עֲלָאָה רְבִיעָא עָלֶיהוּ וְחֻפְתָּ לֹון בְּגִדְפָהָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב כָּרַע שָׁכֵב כְּאֹרִי, וּכְלָבִיא. מִי יְקִימֵנוּ. מִי יְקִימֵנוּ מִעָלֶיהוּ בְּגִין דִּיתְגַּלִּיין וְשַׁלְטָא עֵינָא עָלֶיהוּ.

וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְחֲפִיָּא לִנְח לְאַסְתְּפָרָא מִעֵינָא דְלֹא יָכִיל רוּחַ מְסַתְּפָא לְשַׁלְטָא עָלֶיהָ בְּגִין דְלֹא יִתְחַבֵּל וְהָא אֶתְמַר. וַיָּבֹא נֹחַ כְּמָה דְאֶתְמַר לְאַסְתְּפָרָא מִעֵינָא. מִפְּנֵי מִי הַמְּבּוּל (דְּהָא) דְּמִיין דְּחָקוּ לִיה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי חָמָא מִלֶּאךְ הַמּוֹת דְּהָוָה אֶתִּי (ד"א ל"ג לגביה) וּבְגִין כֹּךְ עָאֵל לְתִיבּוּתָא וְאַסְתְּמַר בְּה תַרִּיסָר יָרְחֵי (שְׁתָּא). וְאַמַּי תַרִּיסָר יָרְחִין. פְּלִיגִי בְּה רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה. חַד אָמַר י"ב יָרְחִין דְּכֹךְ אִיהוּ דִּינָא דְחִיבִיבָא. וְחַד אָמַר לְאַשְׁלָמָא צְדִיק (נ"א צִרִיד) דְּרָגִין תַרִּיסָר וְשָׁאָר דְּרָגִין דְאֶתְחֲזִי לְאַפְקָא מִן תִּיבָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁתָּא יָרְחֵי אָנוּן בְּמִיָּא וְשִׁתָּא יָרְחֵי בְּאָשָׁא. וְהָא הָכָא מִיָּיָא הוּוּ אֲמַי תַרִּיסָר יָרְחֵי. אָמַר (לִיה) רַבִּי יוֹסִי בְּתַרִּי דִינִין דְּגִיּהֲנָם אֶתְדָּנוּ בְּמִיָּא וְאַשָׁא. בְּמִיָּא דְּמִיין דְּנַחְתּוּ עָלֶיהוּ מְלַעִילָא הוּוּ צְנִינִין כְּתִלְגָּא. בְּאָשָׁא דְּמִיין דְּנַפְקִי מִתְּתָא הוּוּ רְתִיחֹן כְּאָשָׁא. וְעַל דָּא בְּדִינָא דְּגִיּהֲנָם אֶתְדָּנוּ בְּאָשָׁא וּמִיָּיָא (וּבְגִין כֹּךְ תַרִּיסָר יָרְחֵי הוּוּ דְאֶמַר רַבִּי אֲלַעֲזָר דִּינָא דְחִיבִיבָא בְּגִיּהֲנָם תַרִּיסָר יָרְחֵי הוּוּ וְהָא אֲוִקְמוּהּ. וְעַל דָּא כָל אָנוּן חִיבִיבֵי עֲלָמָא אֶתְדָּנוּ בְּתַרִּין דִּינִין אֵלִין בְּמִיָּא וְאַשָׁא) עַד דְאֶשְׁתַּצִּיאוּ מִעֲלָמָא. וְנֹחַ הָוָה מְסַתְּפָתֵר בְּתִיבּוּתָא וְאַתְּפָסִי מִעֵינָא וּמַחְבֵּלָא לֹא קָרִיב לְגַבִּיהָ, וְתִיבּוּתָא אִיהִי הָוָה שְׁטִיָּא עַל אֲנָפִי מִיָּא כְּמָא דְאֶתְּ אָמַר וַיֵּשֶׁאוּ אֶת הַתִּיבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַרְבַּעִים יוֹם לָקוּ. דְּכְתִיב וַיְהִי הַמְּבּוּל אַרְבַּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל שָׂאָר זִמְנָא אֶתְמַחֹן מִעֲלָמָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ. וְוִי לֹון לְאָנוּן חִיבִיבָא דְהָא לֹא יְקוּמוּן לְאַחִיָּא בְּעֲלָמָא לְמִיקָם בְּדִינָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּמָּחוּ כְּמָא דְאֶתְּ אָמַר, (תְּהִלִּים ט) שְׁמֵם מַחִית לְעוֹלָם וָעֶד. דְאֶפִּילוּ לְמִיקָם בְּדִינָא לֹא יְקוּמוּן:

וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ. רַבִּי אֲבָא פִתַּח (תהלים נז) רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדָךְ. וְיִי לֹון לַחֲיִיבֵי דְאַנּוּן חֲטָאן וּמְרִגִּזִין לְמַאֲרִיהוֹן בְּכָל יוֹמָא. וּבְחוּבֵייהוּ דְחִיּוֹן לָהּ לְשְׁכִינְתָּא מֵאַרְעָא. וְגִרְמִין דְּתַסְתַּלַּק מֵעֲלָמָא. וְשְׁכִינְתָּא אֲקָרִי אֱלֹהִים. וְעַלָּה כְּתִיב רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה דְּדְחִיּוֹן לָהּ לְבָר. וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, דְּלֹא שְׂרִיָּא בְּעֲלָמָא וְאַסְתַּלַּקְתָּ מִנָּה. וְכֹד אֲסְתַּלַּקְתָּ מֵעֲלָמָא, הָא לִית מֵאן דִּישְׁגַּח בְּעֲלָמָא וְדִינָא שְׁלֹטָא (בדינא) כְּדִין עֲלוּי. וְכֹד יִתְמַחוּן חֲיִיבֵי עֲלָמָא וְיִסְתַּלְּקוּן מִנִּיהּ (דעלמא), שְׁכִינְתָּא אֶהְדֹּרֶת מְדוּרָה בְּעֲלָמָא.

דף סט ע"א

אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא, אִי הָכִי הָא אֲרַעָא דִּישְׂרָאֵל דְּאַתְמַחוּן חֲיִיבֵי דְהוּוּ בְּהֵוָה זְמַנָּא אֲמַאי לֹא אֶהְדֹּרֶת שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָהּ כְּדַבְקְדְּמִיתָא. אָמַר לִיה בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּאַרוּ בָּהּ שְׁאָר זְכָאֵי עֲלָמָא. אֲלֹא (אבל) בְּכָל אֲתַר דְּאַזְלוּ נַחְתָּת וְשׁוּיָאֵת (דף סט ע"א) מְדוּרָה עֲמָהוֹן. וּמַה בְּאַרְעָא נּוֹכְרָאֵה אַחְרָא לֹא אֲתַפְּרָשָׁא מִנִּיהּ, כָּל שְׁכֹן אִי אֲשַׁתְּאַרוּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא.

וְהָא אֲתַמָּר. בְּכָל חוּבִין דְּחֲיִיבֵי עֲלָמָא דְּחִיּוֹן לָהּ לְשְׁכִינְתָּא. חַד מִנִּיהּ מֵאן דְּמַחְבֵּל אֲרַחֲיָה עַל אֲרַעָא כְּדָאֲמָרֵן. וּבְגִין כֹּךְ לֹא חָמִי אֲנִפִּי שְׁכִינְתָּא וְלֹא עָאֵל בְּפִלְטָרִין. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּאַלִּין וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ אֶת־מַחוּן מִן כָּל־אֶרֶץ.

תָּא חֲזִי, בְּהֵוָה זְמַנָּא דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָאֵה מִתִּיָּא, כָּל אֲנּוֹן מִתִּין דִּישְׁתַּכְּחוּן לְבָר בְּשָׂאָר אֲרַעִין נּוֹכְרָאִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִבְרָא לֹון גּוֹפִיָּיהוּ (נ"א יוֹקִים לֹון בְּגוֹפִיָּיהוּ) כְּדָקָא חֲזִי. דְּהָא גִרְמָא חַד דְּאַשְׁתָּאָר בִּיהּ בְּבָר נֶשׁ תַּחוּת אֲרַעָא הֵהוּא גִרְמָא יִתְעַבִּיד כְּחִמִּירָא בְּעִיסָה וְעַלִּיהּ יִבְנִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל גּוֹפָא.

וְלֹא יִהְיֶה לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתִין אֲלֹא בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. דְּכְתִיב, (יחזקאל לז) הִנֵּה אֲנִי פּוֹתֵחַ אֶת קְבֻרֹתֵיכֶם וְהַעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְבֻרֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. דִּיתַגְלִגְלוּן תַּחוּת אֲרַעָא. וּלְבַתֵּר מַה כְּתִיב וְנָתַתִּי רוּחִי בְּכֶם וְחִיִּיתֶם וְגו'. דְּהָא בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל יִקְבְּלוּן נִשְׁמָתִין כָּל (אֲנּוֹן) בְּנֵי עֲלָמָא. בְּרִי אֲלִין (דרא)

דְּטוּפְנָא) דְּאַסְתָּאבוּ וּסְאִיבוּ אַרְעָא. בְּאֵלִין כְּתִיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. מִן הָאָרֶץ דִּיִּיקָא. וְאִף עַל גַּב דְּאַקְשׁוּ וְאַפְלִיגוּ קִדְמָאִי עַל דָּא. וַיִּמְחוּ כְּמָא דְּאֵת אֲמֹר, (תהלים סט) יִמְחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים.

אֲמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְדָאִי לִית לֹון חוֹלְקָא בְּעֵלְמָא דְּאֵתִי דְּכְתִיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. וְכְתִיב לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אָרֶץ. אֲבָל יְקוּמוֹן בְּדִין. וְעַלִּיהוּ כְּתִיב, (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפֶר יִקִּיצוּ אֵלֶּה לְחַיִּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לְחַרְפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. וּפְלוּגְתָּא בְּהָא אֲבָל כֹּלָא כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא:

וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְּקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי אַבָּא אָמַר (את כל) לְאַכְלָלָא כָּל אֲנוֹן שְׁלִיטִין דְּשִׁלְטִין מִמֶּנּוּן עַל אַרְעָא. וְדָא הוּא הַיְּקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. דְּכַד עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּבִנֵּי עֵלְמָא אַעְבַּר לְאֲנוֹן שְׁלִיטִין דְּמִמֶּנּוּן עַלִּיהוּ בְּקִדְמִיתָא וּלְבִתֵּר לְאֲנוֹן דִּיִּתְבִּי תַּחוֹת גְּדַפְיָהוּ דְּכְתִיב (ישעיה כד) יִפְקֹד יְיָ עַל צָבָא הַמָּרוֹם בְּמָרוֹם וּלְבִתֵּר עַל מַלְכֵי הָאֲדָמָה עַל הָאֲדָמָה.

וְהִיךְ מִתְעַבְּרוֹן קַמִּיהָ. אֲלָא אַעְבַּר לֹון בְּנוֹרָא דְּדָלִיק הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא אֵל קָנָא. אֲשָׁא (הוא) דְּאָכִיל אֲשָׁא. הַהוּא יְקוּם דְּעַלִּיהוּ (נ"א מעבר) בְּאֲשָׁא. וְאֲנוֹן דִּיִּתְבִּי תַּחוֹתֵיהוּ בְּמִיָּא. וּבְגִינֵי כֶּךָ וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְּקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וּלְבִתֵּר מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. כָּל אֲלִין דְּלִתְתָּא. וַיִּשְׁאַר אֶךְ נֹחַ. אֶךְ לְמַעוּטִי. דְּלֹא אֲשַׁתְּאָרוּ בְּעֵלְמָא בְּרַ נֹחַ וְדַעֲמִיהָ בְּתִיבוּתָא. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר חֲגִיר הָהָה דְּאָכִישׁ לִיה אַרְיָא וְהָא אוּקְמוּהָ:

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה. רַבִּי חֲזִיא פֶּתַח (משלי כב) עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. הָאִי קָרָא אֲתַמָּר עַל נֹחַ דְּעָאֵל לְתִיבוּתָא וְאַסְתַּתֵּר בָּהּ. וְעָאֵל לָגוּ תִיבוּתָא בְּזַמְנָא דְּמִיָּא דְּחָקוּ לִיה. וְהָא אֲתַמָּר דְּעַד לֹא עָאֵל לְתִיבוּתָא חֲמָא לִיה לְמַלְאךְ הַמּוֹת דְּאָזִיל בִּינִיָּהוּ וְאַסְחֹר לֹון. כִּיֹּון דְּחֲמָא לִיה, עָאֵל לַתֵּבָה וְאַסְתַּתֵּר בְּגוּהָ. הָדָא הוּא דְּכְתִיב עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה רָעָה דָּא מַלְאךְ הַמּוֹת וְנִסְתָּר מִקַּמִּיהָ הָדָא הוּא דְּכְתִיב מִפְּנֵי מִי הַמָּבּוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. (ויסתר לא כתיב), אַהֲדָר עַל מָה דְּאֲתַמָּר בְּזַמְנָא דְּמוֹתָא שְׁרִיא בְּעֵלְמָא בְּרַ נֶשׁ חֲכִים יִסְתֵּר וְלֹא יְקוּם לְבַר וְלֹא יִתְחַזִּי קַמִּי מַחְבֵּלָא. בְּגִין דְּכִיֹּון דְּאֲתִיָּהִיב לִיה רֶשֶׁן, יַחְבֵּל

כָּל אֲנוֹן דִּישְׁתַּכְחוֹן קָמִיָּה וַיַּעֲבְרוּ קָמִיָּה בְּאַתְגְּלִיָּא. וְסוּפָא דְקָרָא
וּפְתָאִים עָבְרוּ וַנֶּעֱנְשׂוּ עָבְרוּ קָמִיָּה וְאַתְחַזִּין קָמִיָּה וַנֶּעֱנְשׂוּ.

דף סט ע"ב

דָּבָר אַחֵר עָבְרוּ, עָבְרוּ פְּקוּדָא (דא) (נ"א דמאריהון) וַנֶּעֱנְשׂוּ. דָּבָר אַחֵר
עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר דָּא נַח. וּפְתָאִים עָבְרוּ וַנֶּעֱנְשׂוּ אֱלִין בְּנֵי
דְרִיָּה. (ונענשו), כִּיּוֹן דְּאַסְתַּתֵּר וְאַשְׁתַּהִי תַמָּן כָּל הָהוּא זְמַנָּא. (דף סט ע"ב)
לְבַתֵּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (ויזכור אלהים את נח) תָּא חֲזִי בְּשַׁעֲתָא דְדִינָא אֲתַעְבִּיד
לָא כְּתִיב בִּיה זְכִירָה. כִּיּוֹן דְּאַתְעָבִיד (בִּיה) דִּינָא וְאַתְאַבִּידוּ חֲתִיבֵי
עֲלָמָא, כְּדִין כְּתִיב בִּיה זְכִירָה. דְּהָא כֹּד דִּינָא שְׂרִיא בְּעֲלָמָא
אֲתַחְבְּרוּתָא לָא אֲשַׁתְּכַח. וּמַחְבֵּלָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא. כִּיּוֹן דְּאַתְעָבִיר
דִּינָא וְאַשְׁתַּכִּיךְ רוּגְזָא, תָּב כֹּלָא לְאַתְרִיָּה. וּבְגִין כֹּךְ כְּתִיב הֵכָא וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת נַח. דְּבִיה שְׂרִיא זְכוּר. דְּנַח אִישׁ צַדִּיק כְּתִיב בִּיה.

כְּתִיב, (תהלים פט) אֲתָה מוֹשֵׁל בְּגָאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גִלְיוֹ אֲתָה תִשְׁבַּחֲסָם.
בְּשַׁעֲתָא דִּימָא קָפִיץ בְּגִלְגּוּלֵי וְתַהוּמֵי סְלָקִי וְנַחֲתִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא שְׂדֵר חַד חוּטָא מְסַטְרָא דִּימִינָא וּמְשִׁיךְ גִּלְגּוּלֵי וְשַׁכִּיךְ זַעֲפִיָּה
וְלִית מֵאֵן דִּידַע לִיה.

יוֹנָה נַחַת לִימָא וְאַזְדַּמֵּן לִיה הָהוּא נוֹנָא וּבִלַּע לִיה. הֵיךְ לָא נִפְקַת
נִשְׁמַתִּיה מִנִּיה וְלָא פְּרוּחָא מִיָּד. אֲלָא בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁלִיט
בְּהָהוּא גְּאוּתָא דִּימָא. וְהָהוּא גְּאוּתָא דִּימָא הוּא חַד חוּטָא דְשִׁמְאָלָא
דְּסָלִיק לִיה לִימָא לְעִילָא וּבִיה אֲסַתְלַק. וְאִי לָאו הָהוּא חוּטָא דְמָטִי
לִיה מְסַטְרָא דִּימִינָא לָא סְלָקָא לְעֲלָמִין. דְּכַד (דכיון) דְּהָהוּא חוּטָא
נַחִית לִימָא וַיִּמָּא אֲתַאחִיד בֵּיה כְּדִין אֲתַעְרִין גִּלְגּוּלֵי וְשַׁאגֹן לְמַטְרָף
טְרָפָא. עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִיב לִיה (ליו) לְאַחוּרָא וְתַבִּין
לְאַתְרִיָּהוּ.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב בְּשׂוֹא גִלְיוֹ אֲתָה תִשְׁבַּחֲסָם. תִּשְׁבַּחֲסָם לְאֲנוֹן גְּלִי יִמָּא.
תִּשְׁבַּחֲסָם תִּתְבַּר לֹון לְאַתְבָּא לְאַתְרִיָּהוּ. דָּבָר אַחֵר תִּשְׁבַּחֲסָם מִמֶּשׁ
שְׁבַחָא הוּא לֹון בְּגִין דְּסְלָקִין בְּתִיאֻבְתָּא לְמַחְמִי. מִכָּאֵן כָּל מָאן
דְּכָסִיף לְאַסְתַּכְלָא וּלְמַנְדַּע אֶף עַל גַּב דְּלָא יָכִיל (נ"א ולא יהבין ליה רשותא)
שְׁבַחָא אִיהוּ דִּילִיה וְכֹלָא מְשַׁבְּחֹן לִיה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה נֹחַ כִּד הָוָה בְּתִיבָה דְּחִיל הָוָה דְּלֹא יִדְבַּר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלְמִין. וְכִיּוֹן דְּאַתְעָבִיד דִּינָא וְאַתְעָבְרוּ חֵיבֵי עֲלָמָא כְּדִין מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

רַבִּי אֲלֶעָזָר אָמַר תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא שְׂרָיָא בְּעֲלָמָא לָא לִיבְעִי לִיה לְאִינִישׁ דִּידְכֹּר שְׁמִיה לְעֵילָא (קמיה דקודשא בריך הוא בעלמא). דְּהָא אִי אֲדָכֵר שְׁמִיה יִדְכֹּרוּן חוּבוּי (כלהו) וַיִּיתּוֹן לְאַשְׁגָּחָא בִּיה. מְנָלִן מְשׁוּנְמִית, דְּהָהוּא יוֹמָא יוֹם טוֹב דְּרָאשׁ הַשָּׁנָה הָוָה וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָּאִין עֲלָמָא. וְכְדִין אָמַר לִיה אֱלִישַׁע (מלכים ב ד) הִישׁ לְדָבָר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכְדִין אֶקְרִי מֶלֶךְ. מֶלֶךְ הַקְּדוֹשׁ מֶלֶךְ הַמְּשֻׁפָּט. וְתֵאמֹר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יוֹשֵׁבִת. לָא בְּעִינָא דִּידְכֹּרוּן לִי וַיִּשְׁגָּחוּן בִּי אֲלָא בְּתוֹךְ עַמִּי מֵאֵן דְּעִיִּל רִישִׁיה בֵּין עַמָּא (כלא) לָא יִשְׁגָּחוּן עֲלִיה לְמִידָן לִיה לְבִישׁ. בְּגִינִי כֹךְ אָמְרָה בְּתוֹךְ עַמִּי.

תָּא חֲזִי, נֹחַ בְּשַׁעְתָּא דְּרוּגָזָא שְׂרָיָא בְּעֲלָמָא לָא אֲדָכֵר. כִּיּוֹן דְּדִינָא אֲתַעְבֵּר מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ הַשֵּׁתָא אֲדָכֵר שְׁמִיה. דְּבָר אַחֵר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ כִּמָּה דְּאַתְּ אָמַר וַאֲזָכֹר אֶת בְּרִיתִי.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָוָה אָזִיל מִקְפּוּטְקִיָּא לָלוּד. פָּגַע בִּיה רַבִּי יִיסָא. אָמַר לִיה תְּוֹהֵנָא עֲלֶךְ דְּאַתְּ בִּלְחוּדָךְ. דְּהָא תְּנִינֵן דְּלֹא יִפּוּק בִּר נֶשׁ יַחֲדָאִי בְּאַרְחָא. אָמַר לִיה רַבִּי אֶחָד אָזִיל בְּהֶדָאִי וְאִיהוּ אֶתִּי אֲבַתְרָאִי. אָמַר לִיה וְעַל דָּא תְּוֹהֵנָא אִיךְ אָזִיל בְּהֶדָךְ מֵאֵן דְּלֹא תִשְׁתַּעֲי בִּיה מְלִי דְּאוּרִייתָא. דְּהָא תְּנִינֵן כָּל מֵאֵן דְּאָזִיל בְּאַרְחָא וְלֹא עַמִּיה מְלִי דְּאוּרִייתָא אֲסַתְכֹן בְּנַפְשִׁיה. אָמַר לִיה הֲכִי הוּא וְדָאִי.

אֲדַהְכִּי מָטָא הֵהוּא רַבִּי. אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא בְּרִי מֵאֵן אֲתֵר אַנְתָּ. אָמַר לִיה מִקְרָתָא דְּלוּד וְשִׁמְעֵנָא דְּהָאִי בִּר נֶשׁ חֲכִים אָזִיל תַּמָּן וְזַמִּינָא גְרַמָּאִי לְפּוֹלְחָנִיה וְלַמִּיהֶךְ בְּהֶדִיָּה. אָמַר לִיה בְּרִי יִדְעָת מְלִי דְּאוּרִייתָא. אָמַר לִיה יִדְעֵנָא דְּהָא אֲבָא הָוָה אוֹלִיף לִי בְּפִרְשֵׁת קֶרְבָּנוֹת וְאַרְכִּינָא אוֹדְנָאִי לְמֵאִי דְּהָוָה אָמַר עִם אַחִי דְּאִיהוּ קְשִׁישָׁא מִנָּאִי. אָמַר לִיה רַבִּי יִיסָא בְּרִי אִימָא לִי.

פִּתַּח וְאָמַר וַיָּבֹן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיה וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בְּמִזְבֵּחַ. וַיָּבֹן נֹחַ מִזְבֵּחַ, דָּא אִיהוּ מִזְבֵּחַ דְּאַקְרִיב בִּיה אָדָם קְדָמָהּ. נֹחַ (דף ע"א) אֲמַאי קָרִיב עוֹלָה. דְּהָא עוֹלָה לָא סְלָקָא אֲלָא בְּגִין הִרְהוּרָא דְּלִבָּא (דרעותא) וְנֹחַ בְּמָה חֵב. אֲלָא נֹחַ הִרְהֵר וְאָמַר הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָזַר דִּינָא עַל עֲלָמָא

דִּיתַחֲרַב, דִּילְמָא בְּגִין דְּשִׁזִּיב לִי כָּל זְכוּתָא פָּקַע לִי וְלֹא יִשְׁתַּאֲר לִי זָכוּ
בְּעִלְמָא. מִיד וַיְבֹן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה.

הָהוּא מִזְבֵּחַ דְּאֶקְרִיב בֵּיהּ אָדָם הָרָאשׁוֹן הָהוּא. אִי הָכִי אֲמַאי וַיְבֹן.
אֲלֹא בְּגִין דְּחִיִּיבִי עֲלִמָא גִרְמוּ דְלֹא קִיִּימָא בְּדוּכְתִּיהּ. כִּיּוֹן דְּאֶתָּא נֹחַ
כְּתִיב בֵּיהּ וַיְבֹן. וַיַּעַל עוֹלוֹת עַל־תֵּיב חֲדָא (הוּא). כְּתִיב, (וַיִּקְרָא א)
עוֹלָה הוּא אִשָּׁה רִיחַ נִיחָח לִי (לעולם עולה סלקא דכר. אי) עוֹלָה סִלְקָא
דְּכָר וְלֹא סִלְקָא נּוֹקְבָא דְכְּתִיב זָכָר תָּמִיד יִקְרִיבֶנּוּ. אֲמַאי כְּתִיב אִשָּׁה
דְּהָא אִשׁ בְּעִי לְאִשְׁתַּכְחָא תַּמּוּן.

אֲלֹא אִי עַל גַּב דְּעוֹלָה אֶתְקָרִיב דְּכָר. וְלֹא־תִרִיָּה אֶתְקָרִיב. נּוֹקְבָא לֹא
בְּעִיָּא לְאֶתְפָּרֶשׂא מִנִּיהּ, אֲלֹא בֵּיהּ אֶתְקָרִיב בְּגִין לְחַבְרָא דָּא בְּדָא.
דְּסִלְקָא נּוֹקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא לְאֶתְחַבְרָא כְּחֲדָא. וְאִי עַל גַּב דְּאִשָּׁה
לְשׁוֹם אִישִׁים.

נֹחַ אֶצְטְרִיךְ לִיהּ לְמַקְרַב עוֹלָה. דְּאִיהוּ בְּאַתֵּר דְּדְכוּרָא. עֶבֶד לִיהּ
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֶתְחַבְרָא וְלֹא־עֲלָאָה בְּתִיבָהּ. וְעַל דָּא אֶקְרִיב
עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אִשׁ ה' דְּאֶתְחַבְרָא (בֵּה) שְׁמָאֲלָא בְּנוֹקְבָא. דְּהָא
(כָּל) נּוֹקְבָא מְסֻטָּרָא דְשְׁמָאֲלָא קָא אֶתִּיא וְדְכוּרָא מְסֻטָּרָא דִּימִינָא
בְּאַתְדַּבְּקוּתָא דָּא בְּדָא. וַיְבִיֵּן כֶּךָּ אֶקְרִיב נּוֹקְבָא אִשָּׁה. אִשָּׁה קְטִירוּ
דְּרַחֲמֵי דְאֶחִיד בֵּיהּ שְׁמָאֲלָא לְסִלְקָא לָהּ לְעִילָא וְלֹא־תִקְשָׁרָא כְּחֲדָא.
וַיְבִיֵּן כֶּךָּ (ד"א כְּתִיב) עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. קְשִׁירוּ דְּדְכָר וְנוֹקְבָא דָּא בְּדָא:

וַיֵּרַח יי אֶת רִיחַ הַנִּיחָח. וְכְתִיב אִשָּׁה רִיחַ נִיחָח. אִשָּׁה הָכִי שְׁמַעְנָא
תִּנְנָא וְאִשָּׁא מְחַבְרִין כְּחֲדָא. דְּהָא לִית תִּנְנָא בְּלֹא אִשָּׁא כִּמְה דְכְּתִיב
(שְׁמוֹת יט) וְהָרַסְתִּי עֵשֶׂן כָּל־מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יי בָּאִשׁ.

תָּא חֲזִי (נִשָּׂא קִלְז, קִלְח) אִשׁ נָפִיק מִלְּגִיו וְאִיהוּ דְּק. וְאֶחִיד בְּמִלְּהָ אַחֲרָא
לְבָר דְּלֹא־אִיהוּ דְּק הָכִי וְאֶתְאַחֲדוּ דָּא בְּדָא וְכַדִּין תִּנְנָא סִלְקָא. מַאי
טַעְמָא בְּגִין דְּאֶתְאַחֲדִיד אִשָּׁא בְּמִלְּהָ דְרָגִישׁ. וְסִימְנִיךְ חוּטְמָא דְנָפִיק
בֵּיהּ תִּנְנָא מְגוּ אִשָּׁא.

וְעַל דָּא כְּתִיב (דְּבָרִים לג) יִשְׁיִמוּ קְטוֹרֶה בְּאַפִּיךָ. בְּגִין דְּאֶהֱדֵר אִשָּׁא
לְאֶתְרִיָּה. וְחוּטְמָא (אֶתְרָגִישׁ) אֶתְכַנִּישׁ בְּהָהוּא רִיחָא לָגוּ לָגוּ עַד
דְּאֶתְאַחֲדִיד כָּל־אֶתְרִיָּה. וְאֶתְקָרִיב כָּל־אֶתְרִיָּה לָגוּ מְחַשְׁבָּה וְאֶתְעַבִּיד
רְעוּתָא חֲדָא. וְכַדִּין רִיחַ נִיחָח. דְּנַח רוּגְזָא וְאֶתְעַבִּיד נִיחָח.

דְּהָא תִּנְנָא אֶתְכַנִּישׁ וְעִיל וְקָמִיט בְּאִשָּׁא וְאִשָּׁא אֶחִיד בְּתִנְנָא וְעִילִי
תְרוּוִיָּהּ לָגוּ לָגוּ עַד דְּנַח רוּגְזָא. וְכַד אֶתְאַחֲדִיד (אֶחִיד) כָּל־אֶתְרִיָּה בְּדָא

וְנַח רוּגְזָא, כְּדִין הוּא נִיחָא, וְקִשְׁרֵי חַד וְאַתְקֵרִי נִיחָא. נִיחָא דְרוּחָא חֲדוּתָא דְכָלָא כְּחָדָא. נִהִירוּ דְבוּצִינִין נִהִירוּ דְאַנְפִּין. וּבְגִין כֹּךְ כְּתִיב, וַיֵּרַח יי אֶת רִיחַ הַנִּיחָח. כִּמְאֵן דְאַרְח וְכִנְיֵשׁ כָּלָא לָגוּ אֶתְרִיה.

אַתָּא רַבִּי יִיסָא וְנִשְׁקִיָּה. אָמַר וּמָה כָּל הַדִּין טָבָא אִית תַּחוּת יָדְךָ וְלֹא יִדְעָנָא בִּיה. אָמַר אֶהְדַּרְנָא מִן אוּרְחָא, וְנִתְחַבֵּר בְּהַדְךָ. אָזְלוּ. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אֲרַחָא דָא בְּהַדִּי שְׂכִינְתָּא נִהֵךְ דְּהָא מִתְקַנָּא קָמֵן. אַחִיד בִּידָא דְּהָהוּא יְנוּקָא וְאָזְלוּ. אָמְרוּ לִיה אִימָא לֹן קָרָא חַד מֵאֲנוּן דְּאָמַר לָךְ אַבּוּךָ.

פֶּתַח הַהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תְּאוּבָתָא עֲלָאָה דִּיפּוּק (דְּנִפְקָא) רַעוּתָא מִפּוּמָא לְנִשְׁקָא וְלֹא נָפִיק מִחוּטְמָא כֹּךְ אִשָּׁא נִפְקָא, דְּהָא כֹּךְ אֶתְחַבֵּר פּוּמָא לְנִשְׁקָא נָפִיק אִשָּׁא בְּרַעוּתָא בְּנִהִירוּ דְאַנְפִּין בְּחֲדוּהָ דְכָלָא בְּאַתְדַּבְּקוּתָא דְנִיחָא.

דַּרְשׁ ע"ב

וּבְגִין כֹּךְ כִּי טוֹבִים דּוֹדִיךְ מֵיָּן. מֵהָהוּא יָּן (יִי) דְּמַחְדִּי וְנִהִיר אַנְפִּין וְחִיכִין עֵינֵינוּ וְעֵבִיד רַעוּתָא. וְלֹא מֵיָּן דְּמִשְׁכֵּר (דְּשִׁכֵּר) וְעֵבִיד רוּגְזָא וְאַחֲשִׁיךְ אַנְפִּין וְלִהְטָאן עֵינֵינוּ יָּן דְּרוּגְזָא. וְעַל דָּא בְּגִין דְּחִמֵּר דָּא טַב, נִהִיר אַנְפִּין וְחֲדִי עֵינֵינוּ וְעֵבִיד תִּיאוּבָתָא דְרַחֲמִינוּ, מְקַרִּיבִין לִיה כָּל יוּמָא עַל גְּבִי מִדְּבַחָא (דַּר ע ע"ב) שְׁעוּרָא דְמֵאן דְּשִׁתִּי לִיה חֲדִי לִיה וְעֵבִיד לִיה נִיחָא דְכְּתִיב (בְּמִדְבָּר כח) וְנִסְכּוֹ יָּן רַבִּיעִית הָהִין. וּבְגִין כֹּךְ כִּי טוֹבִים דּוֹדִיךְ מֵיָּן. מֵהָהוּא יָּן דְּאַתְעֵר רַחֲמִימוּתָא וְתִיאוּבָתָא.

וְכָלָא כְּמָה דְלִתְתָּא אֶתְעֵר רַחֲמִימוּתָא דְלַעֲיֵלָא. תְּרִין שְׁרָגִין כֹּךְ אֶתְדַּעֵךְ נִהוּרָא דְלַעֲיֵלָא בְּתַנְנָא דְסָלִיק מֵהָהוּא דְלִתְתָּא אֶתְדַּלִּיק הָהוּא דְלַעֲיֵלָא. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה הִכִּי הוּא וְדָאִי דְעֵלְמָא עֲלָאָה תְּלִיא בְּתַתָּא וְתַתָּא בְּעֵלְאָה, וּמִזְמָנָא דְאַתְחַרִּיב בִּי מִקְדָּשָׁא בְּרַכָּאן לָא אֶשְׁתַּכַּחוּ לַעֲיֵלָא וְתַתָּא. לְאַחֲזָאָה דָּדָא בְּדָא תְּלִיא.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַכָּאן לָא אֶשְׁתַּכַּחוּ וּלְוֹטִין אֶשְׁתַּכַּחוּ, דְּהָא יְנִיקוּ דְכָלָא בְּהָהוּא סְטָרָא נִפְקִי (ד"א וּבְרַכָּאן לָא נִפְקִי), מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל לָא שְׂרִיין בְּאַרְעָא וְלֹא פִלְחִי פּוֹלְחָנָא דְאַצְטְרִיךְ לְאַדְלָקָא בּוּצִינִין וְלֹא־שְׁתַּכַּחַא בְּרַכָּאן, וּבְגִין כֹּךְ לָא מִשְׁתַּכַּחִי לַעֲיֵלָא וְתַתָּא, וְעֵלְמָא לָא יְתִיב בְּקִיּוּמִיהָ כְּדָקָא יָאוּת.

וְאָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעֶבְרוֹ הָאָדָם.
מֵאִי הוּא, אָמַר רַבִּי יִיסָא הֵכִי שְׁמַעְנָא מִרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר כָּל זִמְנָא
דְּאִשָּׁא דְלַעִילָא אוֹסִיף לְתַקְפָּא, תִּנָּנָא דְאִיהוּ דִּינָא דְלַתְתָּא אֶתְקִיף
רוּגְזָא וְשָׂצִי כָּלָא. בְּגִין דְּכַד נָפִיק אִשָּׁא לִית לִיה פָּסֶק (קמיה) עַד
דִּישְׁתַּלִּים דִּינָא. וְכַד דִּינָא דְלַתְתָּא לֹא אוֹסִיף לְאֶתְתַּקְפָּא בְּדִינָא
דְלַעִילָא עֲבִיד דִּינָא וּפְסִיק וְלֹא יִשְׁתַּלֵּם דִּינָא לְשִׁיפָא. וּבְגִין כֵּן
כָּתִיב לֹא אוֹסִיף לְמִיָּהֵב תּוֹסַפֶּת לְאֶתְתַּקְפָּא דִּינָא דְלַתְתָּא.

אָמַר הֵהוּא יְנוּקָא שְׁמַעְנָא בְּגִין דְּכָתִיב אַרוּרָה הָאָדָמָה בְּעֶבְרוֹ.
דְּהָא בְּהֵיכָא שְׁעַתָּא דְאֶתְלִטָּא אַרְעָא בְּחוּבָא דְאָדָם. אֶתִּיָּהֵב רְשׁוֹ
לְשִׁלְטָאָה עָלָה הֵהוּא חוּיָא בִּישָׁא דְאִיהוּ מַחְבֵּלָא דְעֵלְמָא וְשָׂצִי בְּנֵי
עֵלְמָא. מֵהֵהוּא יוֹמָא דְקָרִיב נַח קָרְבָּנָא, וְאַרְח לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, אֶתִּיָּהֵב רְשׁוֹ לְאַרְעָא לְנַפְקָא מִתַּחוּת הֵהוּא נַחֵשׁ וְנַפְקָא
מִמֶּסְאָבָא. וְעַל דָּא מְקָרִיבֵינוּ יִשְׂרָאֵל קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין
לְאַנְהָרָא אִפִּי אַרְעָא.

השלמה מההשמטות (סימן יג)

עוֹד פִּתַּח הֵהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שיר השירים א') לָרִים שְׁמָנִיךְ טוֹבִים. לָרִים
מָאן, אֵלָא אִית רִים וְאִית רִים. רִים הִקְרָבוּ וְרִים הִקְטוּרִת. רִים
הִקְרָבוּ מְקָרִיב וּמִיִּיחַד כָּל אִינוּן שְׁבִטָּא דְהִיכְלָא דְבֵית דָּוִד וְרִים
הִקְטוּרִת מְקָרִיב וּמִיִּיחַד וְאַנְהִיר אִינוּן בּוֹצִינִין עֲלָאִין נְהִיר (נהיר)
אַפְרִסְמוֹנָא דְכָּיָא

וְעַל דָּא תָּרִין מְדַבְּחִין הִיוּ, מְזַבֵּחַ הִקְטוּרִת וּמְזַבֵּחַ הָעוֹלָה מְזַבֵּחַ
הִקְטוּרִת אִיהוּ פְּנִימָאָה מְזַבֵּחַ הָעוֹלָה אִיהוּ לְבַר. רִים מְזַבֵּחַ הָעוֹלָה
מִתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין תַּתְּאִין, רִים מְזַבֵּחַ הִקְטוּרִת מִתְקִין
לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין עֲלָאִין. וְעַל דָּא לָרִים שְׁמָנִיךְ טוֹבִים לָרִים דְּהֵהוּא
קְטוּרִת שְׁמָנִיךְ טוֹבִים.

בֹּא וְרֵאָה שְׁתֵּי מְזַבְּחוֹת הֵן מְזַבֵּחַ פְּנִימִי לְעִילָא מְזַבֵּחַ חִיצוֹן לְתַתָּא.
מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי הוּא שָׁלֵם וְזֶהוּ דְכָתִיב הַמְּזַבֵּחַ בְּתוֹסַפֶּת ה"א וְכֵן
הוּא בְּכָל מְקוֹם. וּמְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר ה"א כְּמוֹ נֶעְרָה נֶעַר חֶסֶר
ה' אֲשֶׁתְּכָח דְּמֵאֲתַעְרוּתָא דְּמְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי (ס"א הַחִיצוֹן) שֶׁל מִטָּה אֲתַעֵר
מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מַעֲלָה וּבִמָּה אֲתַעֵר בְּרִיחַ (ס"א דְּמֵאֲתַעְרוּתָא דְּמְזַבֵּחַ
הַחִיצוֹן שֶׁל מִטָּה אֲתַעֵר מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן שֶׁל מַעֲלָה וּבִמָּה אֲתַעֵר בְּרִיחַ הַקְרִיבִנוּת. וּבְרִיחַ הִקְטוּרִת
שֶׁל מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מִטָּה אֲתַעֵר מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי שֶׁל מַעֲלָה, וּבִמָּה אֲתַעֵר בְּרִיחַ הִקְטוּרִת. וְעַל
דָּא) הִקְטוּרִת שֶׁל מַעֲלָה וְאֲתַעֵר רִים הִקְרָבוּ שֶׁל מִטָּה וְעַל
דָּא (שיר השירים א') לָרִים שְׁמָנִיךְ טוֹבִים אִינוּן בּוֹצִינִין נְהִירִין וְנִצִּיצִין.

כְּתִיב הֶכָּא טוֹבִים וְכְתִיב הֶתֶם (בראשית א') וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב: (עד כאן מההשמטות)

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה יָאוֹת הוּא (והיא) וְהָאִי הָוָה תְּלִי עַד דְּקִיִּימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינִי. אָמַר רַבִּי יִיסָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַעִיר לָהּ לְסִיְהָרָא וְשִׁלְטָא הֵהוּא נְחָשׁ, אֲבָל בְּגִין חוּבָא דְּאָדָם אֲתַלְטִיָּא בְּגִין לְמִילֵט עֲלֵמָא. בְּהֵהוּא יוֹמָא (דאֲתִיֵּהֶבֶת אֹרִיִּיתָא) נִפְקֵת אֲרַעָא מֵהֵהִיא קָלְלָהּ וְקִיִּימָא סִיְהָרָא בְּהֵהִיא גְרִיעוּתָא, בְּרַ בְּשַׁעְתָּא דְּקוּרְבָנָא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּעֲלֵמָא וַיִּשְׂרָאֵל יִתְבִּין עַל אֲרַעְהוֹן.

אָמַר רַבִּי יִיסָא לְהֵהוּא יְנוּקָא מַה שְּׁמֶךְ, אָמַר לִיה אָבָא. אָמַר לִיה אָבָא תְּהָא בְּכָלָא בְּחֻכְמָהּ וּבְשִׁנִּין. קָרָא עֲלִיהּ (משלי כג) יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאִמְךָ וְתִגַּל יוֹלְדֶתְךָ.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה זְמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעְבְּרָא רוּחַ מְסַאָבָא מִן עֲלֵמָא כְּמָה (ד"א ל"ג דאֲתַמַּר) דְּכְתִיב, (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמָאָה אֶעְבִּיר מִן הָאָרֶץ. וְכְתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לִנְצַח וּמַחָה יְיָ אֱלֹהִים דְּמַעָה מַעַל כָּל פָּנִים וְחֹרֶפֶת עֲמוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יִי דְבַר.

וְזְמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא וְלֹאֲפָקָא לָהּ מַחְשׁוּכָא בְּגִין הֵהוּא חוּיָא בִּישָׁא. כְּמָה דְּכְתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אוֹר הַלְבָּנָה כְּאוֹר הַחֹמָה וְאוֹר הַחֹמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעֲתַת הַיָּמִים. מֵאִי אוֹר, הֵהוּא אוֹר דְּגִנִּי לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית:

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּגּו'. רַבִּי אָבָא פָּתַח וְאָמַר, (משלי י) בְּרַכַּת יְיָ הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּה. בְּרַכַּת יְיָ דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אֲתַפְקָדָא עַל בְּרַכָּאן דְּעֲלֵמָא, וּמִנָּה נִפְקִי בְּרַכָּאן לְכָלָא.

דַּרְעָא ע"א

תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב בְּקִדְמִיתָא וַיֹּאמֶר יְיָ לְנֹחַ בֹּא אִתָּהּ וְכָל בֵּיתְךָ אֶל הַתִּיבָה וְגו'. כְּמָה דְּאֲתַמַּר דְּמֵאֲרִיָּה דְּבִיתָא יֵהֵב לִיה רִשׁוֹ לְמִיעָאֵל. לְבַתָּר אֲתַתָּא אֲמָרָה לִיה לְנִפְקָא. בְּקִדְמִיתָא עָאֵל בְּרִשׁוּתָא דְּבַעֲלָהּ, לְסוּף נִפְקַת בְּרִשׁוֹ דְּאֲתַתָּא. מִכָּאן אֲוִלִּיפְנָא מֵאֲרִיָּה (דַּרְעָא ע"א) דְּבִיתָא יַעֲלִיל וְאֲתַתָּא תַּפִּיק, הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ לֵאמֹר

צא מן התבה. דרשו הנה בידה לאפקא ליה לאושפיזא ולא לאעלא ליה.

כיון דנפק ירב מתנן לה, בגין דאיהי בביתא וביתא בידהא. ואנו מתנן דיהב לה בגין לאסגאה לה רחימותא בבעלה. מכאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא. (למיהב בידא דבעלה כד נפק ירב מתנן לאתתיה ולא בידה ובגין כך כיון דיהב ליה מתנן) ועל דא לבתר דיהב לה מתנן לאסגאה לה רחימותא בבעלה (נ"א כיון דנפק ירב מתנן ונבזבז בידא דבעלה למיהב לאתתיה ולמחדי בה ולאסגאה לה רחימותא בבעלה, הדא הוא דכתיב ויקח מכל וגו' ויעל עולות במזבח, אליו מתנן דיהב בידא דבעלה בגין לאסגאה לה רחימותא בעלמא, ומכאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא דיהב מתנן בידא דבעלה לאתתיה ולא בידהא, ועל דא ויעל עולות במזבח, קורבנא לדכורא לאסגאה רחימותא בבעלה ברכא ליה) ברכא ליה, דכתיב ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. ובגין כך כתיב, (משלי י) ברפת יי היא תעשיר. ודאי כמה דאתמר.

ולא יוסיף עצב עמה. רזא דכתיב בעצבון תאכלנה. עצבון עצבו ורוגזא בלא נהירו דאנפין. כד אתחשך סיהרא וברכאן לא משתכחי. בעצבון סטרא דרוחא אחרא דאמנע ברכאן מעלמא, ובגין כך ולא יוסיף עצב עמה. ודא הוא רזא דכתיב, (בראשית ח) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה:

ומוראכם וחתכם יהיה. מכאן ולהלאה יהא לכו דיוקניו דבני נשא דהא בקדמיתא לא הוו דיוקניו דבני נשא. תא חזי, בקדמיתא כתיב, (בראשית ט) בצלם אלהים עשה את האדם. וכתיב, (בראשית ה) בדמות אלהים עשה אותו. כיון דחטו אשתנו דיוקנייהו מההוא דיוקנא עלאה ואתהפכו אנו למדחל מקמי חיון ברא.

בקדמיתא כל ברין דעלמא זקפו עייניו ורחמאן דיוקנא קדישא עלאה וזעאו ודחליו מקמיה. כיון דחטו אתהפך דיוקנייהו מעינייהו לדיוקנא אחרא. ואתהפך דבני נשא זעיו ודחליו קמי שאר ברין.

תא חזי, כל אנו בני נשא דלא חטאן קמי מאריהו ולא עברין על פקודי אורייתא. זיו דיוקנא דלהון לא אשתני מחיזו דדיוקנא עלאה. וכל ברין דעלמא זעיו ודחליו קמיה. ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי אורייתא, אתחלף דיוקנא דלהון וכלהו זעיו ודחליו מקמי ברין אחרניו, בגין דאתחלף דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו, וכדין שלטי בהו חיות ברא, דהא לא חמו בהו ההוא דיוקנא עלאה כדקחזי.

וְעַל כֵּךְ הִשְׁתָּא כִּיּוֹן דְּעֵלְמָא אֶתְחַדַּשׁ כְּמִלְקַדְמִין, בְּרִיךְ לֹון בְּרָכָה דָּא וְשְׁלִיט לֹון עַל כָּלָא, כְּמָא דָּאֵת אָמַר וְכָל דְּגִי הַיָּם בִּידְכֶם נִתְּנוּ. וְאַפִּילוּ נוּנִי יִמָּא. רַבִּי חֵיָא אָמַר בִּידְכֶם נִתְּנוּ. מִקְדַּמַּת דִּנָּא. דְּכַד בְּרָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלֵמָא מְסַר כָּלָא בִּידֵהוּן דְּכֶתִיב וּרְדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו'.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח (תהלים לז) לְדוֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. הָאִי קָרָא אוּקְמוּהּ, אֲבָל קָרָא דָּא בְרָזָא דְחִכְמָתָא אֶתְמַר. דְּהָא תַנִּינָן בַּעֲשָׂרָה זִינֵי שְׁבַחָא שְׁבַח דְּוֹד לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְחַד מִנֵּיהּוּ מִשְׁכִּיל. וְהוּא דִּרְגָא חַד מֵאֲנוּן עֲשָׂרָה. וְדוֹד אֶתְקִין גְּרָמִיָּה עַד לֹא יִשְׁרִי עֲלוּי הָאִי דִּרְגָא.

אֲשֶׁרִי נָשׁוּי פֶשַׁע, דְּהָא בִּשְׁעָתָא דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֶתְקִיל חוּבֵי וְזַכּוֹון דְּבִנֵּי נָשָׂא דְּהָהוּא (ד"א כד ההוא) תִּיקְלָא דְּבִסְטֵר חוּבִין מִסְתַּלְקִין וְאֲנוּן אוּחְרָנִין זַכִּיין דְּאֲנוּן בְּתִיקְלָא אַחְרָא מְכַרִיעִין לְתַתָּא דָּא הוּא נָשׁוּי פֶשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה בִּשְׁעָתָא דְּדִינָא שְׁרִיא בַּעֲלֵמָא דִּיהָא מְחַפֵּיָּא דְלָא יִשְׁלוּט עֲלוּי מְחַבְלָא, כְּמָה דְּהָוָה לָנַח דְּכִסִּי לִיהָ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְהֵהוּא חֲטָאָה דְּאִמְשִׁיךְ עֲלִיהָ אָדָם עַל עֲלֵמָא. דְּכִיּוֹן דְּחֲטָאָה דָּא אֲנָגִיד אָדָם עַל עֲלֵמָא, שְׁאָר בְּרִיין שְׁלֵטָאן וְבַר נֶשׁ דְּחִיל מִנֵּיהּוּ וְעֲלֵמָא לֹא אֶתְקִין בְּתַקּוּנִיהָ. וּבְגִין כֵּךְ כַּד נָפַק נֹחַ מִתִּיבּוּתָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּרָכִיָּה. דְּכֶתִיב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

דַּרְעָא ע"ב

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּהֵנִי בְּרָכָאן לֹא אֶשְׁתַּכַּחוּ נוֹקְבֵי, אֶלָּא אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו, אֲבָל נוֹקְבֵי לֹא אָמַר קָרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַתֶּם כָּלְלָא דְּדַכּוּרֵי (דַּרְעָא ע"ב) וְנוֹקְבֵי כְּחֻדָּא. וְתוּ אֶת נֹחַ לֹאִסְגָּאָה נוֹקְבִיָּה. וְאֶת בְּנָיו לֹאִסְגָּאָה נוֹקְבֵי דְלֵהוּן.

וּבְגִין כֵּךְ כְּתִיב אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ לְמַעַבְדַּ תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וְלַהֲלָאָה שְׁרָצוּ בְּאַרְצָא. וְהִכָּא יְהִיב לֹון קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁבַע פְּקוּדֵי אוּרִייתָא לֹון וְלִכְל דָּאֵתוּ אֲבִתְרִיָּהוּ, עַד דְּקִיִּימוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְּסִינֵי וְאַתִּיָּהב לֹון כָּל פְּקוּדֵי אוּרִייתָא כְּחֻדָּא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לָנֹחַ וְגו'. זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וְגו'. אֶת קִשְׁתִּי נֹתַתִּי בָעָנָן. נֹתַתִּי מִקְדָּמַת דָּנָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כְּמֵרָאָה אָבֹן סִפִּיר דְּמוּת כֶּסֶּא. מָה כְּתִיב לְעֵילָא וְאֲשַׁמַּע אֶת קוֹל כְּנִפְיָהֶם כְּקוֹל מִים רַבִּים כְּקוֹל שִׁדֵּי בִלְכָתָן. אֵלֶּיךָ אֲרַבַּע חִיּוֹן רַבְרָבֹן עֲלֵאִין קְדִישִׁין דְּהֵהוּא רָקִיעַ מִתְתַּקְנָא עֲלֵיהּ. וְכִלְהוּ גְדַפְיָהּ (ד"א ל"ג פרישן) מִתְחַבְרָאן דָּא בְּדָא לְחַפְיָא גּוּפְיָהּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאֲנוּן פְּרָשִׁי גְדַפְיָהּ. אֲשַׁתְּמַע קוֹל גְּדַפִּין דְּכִלְהוּ דְּאֲמָרִי שִׁירָתָא, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב כְּקוֹל שִׁדֵּי. דָּלָא אֲשַׁתְּכִיךְ לְעֵלְמִין. כְּמָה דְּכְתִיב, (תהלים ל) לִמְעַן יִזְמַרְךָ כְּבוֹד וְלֹא יָדוּם. וּמָאִי אֲמָרִי, (תהלים צח) הוֹדִיעַ יי יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גְּלָה צְדָקָתוֹ.

קוֹל הַמֶּלֶךְ כְּקוֹל מַחְנֶה, כְּקוֹל מְשֻׁרֵּיתָא קְדִישָׁא כַּד מִתְחַבְרָן כָּל חֵילִין עֲלֵאִין לְעֵילָא. וּמָאִי אֲמָרִי קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יי צְבָאוֹת מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. אֶהְדְּרוּ לְדָרוֹם אֲמָרוּ קְדוֹשׁ, אֶהְדְּרוּ לְצָפוֹן אֲמָרוּ קְדוֹשׁ. אֶהְדְּרוּ לְמִזְרַח אֲמָרוּ קְדוֹשׁ. אֶהְדְּרוּ לְמַעְרָב אֲמָרוּ בְּרוּךְ.

וְהָאִי רָקִיעַ קָאִים עַל רִישֵׁיהוֹן. וּבְכָל אֲתֵר דְּאִיהִי אֲזֵלָא, אֲסַחְרוּ אֲפִין לְהֵיא סֵטְרָא דְּאֲתַכְלִילוּ אֲנַפִּין בִּיה. אֲסַחְרוּ אֲנַפִּין לְאַרְבַּע זְוִיין, וְכִלְהוּ מִסְתַּחֲרִין לְתַתָּא. בְּרַבּוּעָא דִּילִיה אֲתַגְלִיפַת בְּאַרְבַּע אֲנַפִּין, אֲנַפִּי אַרְיָה. אֲנַפִּי נֶשֶׁרָא. אֲנַפִּי שׁוֹר. אֲנַפִּי אָדָם. גְּלִיף בְּכִלְהוּ אָדָם. אֲנַפִּי אַרְיָה אָדָם. אֲנַפִּי נֶשֶׁרָא אָדָם. אֲנַפִּי שׁוֹר (ד"א אדם). כִּלְהוּ כִּלְיֹן בִּיה. וּבִגִּין כֶּךָ כְּתִיב וְדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

וְהָאִי רָקִיעַ דְּאֲתַרְבַּע כִּלְהוּ גּוֹוִנִין כִּלְיֹן בִּיה, אֲרַבַּע גּוֹוִנִין אֲתַחֲזִיין בִּיה גְּלִיפִין בְּאַרְבַּע אֲרַבַּע. בְּאַרְבַּע גְּלִיפִין רְשִׁימִין טְהִירִין עֲלֵאִין וְתַתָּאִין. כַּד מִתְפָּרְשָׁן גּוֹוִנִין דְּאֲנוּן אֲרַבַּע סְלָקִין תְּרִיסָר. גּוֹוֹן יָרֵק. גּוֹוֹן סוּמָק. גּוֹוֹן חֲנוּר. גּוֹוֹן סִפִּיר דְּאֲתַכְלִילוּ מְכָל גּוֹוִנִין. הֵדָא הוּא דְּכְתִיב, (יחזקאל א) כְּמֵרָאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בָעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם כֹּן מֵרָאָה הַנוֹגֶה סָבִיב הוּא מֵרָאָה דְּמוּת כְּבוֹד יי. חִיזוּ דְּגּוֹוִנִין דְּכִלְא. וּבִגִּין כֶּךָ אֶת קִשְׁתִּי נֹתַתִּי בָעָנָן.

מָאִי קִשְׁתִּי, כְּמָה דְּאֲתַמָּר בְּיוֹסֵף דְּכְתִיב, (בראשית מט) וַתֵּשֶׁב בְּאִיתָן קִשְׁתוֹ. בְּגִין דְּיוֹסֵף צָדִיק אַקְרִי, וּבִגִּין כֶּךָ קִשְׁתוֹ דָּא בְּרִית דְּקִשְׁת דְּאֲתַכְלִיל בְּצָדִיק, דְּבְרִית דָּא בְּדָא אֲתַאֲחִיד. וּבִגִּין דְּנֹחַ הָוָה צָדִיק, קִיַּמָּא דִּילִיה קִשְׁת.

וַיִּפְּחוּ מַאי וַיִּפְּחוּ, אֲנֵהִירוּ בַּחֲמִידוֹ דְּכָלָא. כִּמְא דְאֵת אֲמַר (תהלים יט)
הַנְּחַמְדִּים מְזֶהב וּמִפְּז רַב וּמִתּוֹקִים. אֲתִנְהִירוּ בְּנֵהִירוּ עֲלָא פִּד
נָטַר בְּרִית. וּבִגִּין כֶּךָ אֲקִרִי יוֹסֵף הַצָּדִיק. עַל דָּא אֲקִרִי הַקֶּשֶׁת בְּרִית,
כִּלִּיל דָּא בְּדָא.

זֶהְרָא יִקְרָא עֲלָא חִיזוּ דְּכָל חִיזוּ חִיזוּ טְמִירִין (נ"א טמירא) גְּוֹנִין
טְמִירִין. גְּוֹנִין דְּלָא אֲתַגְלִין. וְלִית רְשׁוּ לְאִסְתַּכְלָא בְּעֵינָא בְּקֶשֶׁת פִּד
אֲתַחֲזִי בְּעֵלְמָא דְּלָא יִתְחַזִּי קִלְנָא בְּשִׁכִּינְתָּא. וְכוּ גְּוֹנִין דְּקֶשֶׁת הוּא
חִיזוּ סוּסְטִיפָא קְטִירָא כְּחִיזוּ יִקְרָא עֲלָא דְּלָא לְאִסְתַּכְלָא.

וְכִיּוֹן דְּאַרְעָא חֲמַאת לְהָאִי קֶשֶׁת קִימָא קְדִישָׁא, אֲתַקִּימַת בְּקִיּוּמָא.
וְעַל דָּא וְהִיתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. הָאִי דְּאֲמָרוּ דְּאֵלִין תִּלְת
גְּוֹנִין וְחַד דְּאֲתַכְלִיל בִּינִייהוּ כִּלְהוּ רָזָא חֲדָא. וּבְגוּ עֲנָנָא סִלְקָא
לְאֲתַחֲזָא. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ כְּמֹרָא אָבֹן
סָפִיר. הָאִי הִיא אָבֹן שְׁתִּיָּה דְּאִיהִי נְקוּדָה חֲדָא דְּכָל עֲלָמָא. וְקִימָא
עָלֶה קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים. וּמַאי הִיא, כְּרִסְיָא קְדִישָׁא עֲלָא דְּאִיהִי מִמָּנָא
עַל אֵלִין אַרְבַּע דְּמוֹת כֶּסֶף בְּאַרְבַּע סְמִכִין, וְדָא הוּא תוֹרָה שְׁבַע
פָּה.

דַּף ע"א

וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶף דְּמוֹת כְּמֹרָא אָדָם עָלִיו מְלַמַּעְלָה. דָּא הוּא תוֹרָה
שְׁבַכְתָּב. מִכָּאֵן דְּתוֹרָה שְׁבַכְתָּב יִשְׁוֹן (דַּף עב ע"א) יִתָּה עַל תוֹרָה שְׁבַע
פָּה. בִּגִּין דְּהָאִי כְּרִסְיָא לְדָא, כְּמֹרָא אָדָם דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דִּיעֶקֶב
דְּאִיהוּ יִתִּיב עָלֶה.

רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילֵיא חַד לְמַלְעִי בְּאוֹרֵייתָא בְּפִלְגוּ לִילֵיא בְּבִי
אוֹשְׁפִיזָא בְּמִתָּא מַחֲסִיא. וְהוּא תַמְן בְּבִיתָא חַד יוֹדָאִי דְּאֵתָא בְּתָרִי
קְסִירָא דְּקִטְפִירָא. פִּתַּח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר (בראשית כח) וְהָאָבֹן הַזֶּה
אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצְבָּה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים. דָּא הִיא אָבֹן שְׁתִּיָּה דְּמִתַּמְן
אֲשִׁתִּיל עֲלָמָא וְעָלֶה אֲתַבְנִי בִּי מִקְדָּשָׁא.

זָקַף רִישִׁיהָ הֵהוּא יוֹדָאִי וְאָמַר לָהּ הָאִי מְלָה אֵיךְ אֲפָשָׁר, וְהָא אָבֹן
שְׁתִּיָּה עַד לָא אֲתַבְרִי עֲלָמָא הוֹת וּמִינָהּ אֲשִׁתִּיל עֲלָמָא, וְאֵת אֲמַרְתָּ
וְהָאָבֹן הַזֶּה אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצְבָּה. דְּמִשְׁמַע דִּיעֶקֶב שׁוּי לָהּ הַשְׁתָּא
דְּכִתִּיב, (בראשית כח) וַיִּקַּח אֶת הָאָבֹן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאשׁוֹתָיו. וְתוּ דִּיעֶקֶב
בְּבִית אֵל הוּא וְהָאִי אָבֹנָא הוֹת בִּירוּשָׁלַם.

רבי יהודה לא אסחר רישיה לגביה, פתח ואמר (עמוס ד) הכון לקראת אלקיך ישראל. וכתוב, (דברים כז) הסכת ושמע ישראל. מלי דאורייתא בעיין בונה. ומלין דאורייתא בעאן לאתתקנא בגופא ורעותא כחדא. קם ההוא יודאי ואתלבש, ויתיב לגביה דרבי יהודה, ואמר זכאין אתון צדיקיא דמשתדלי באורייתא יומא ולילי.

אמר ליה רבי יהודה השתא דכוונת גרמך, אימא מילך דנתחבר כחדא. דהא מלי דאורייתא בעיין תקונא דגופא ותקונא דלבא. ואי לאו בערסאי שכיבנא ובלבאי אמרנא מלין. אלא הא תנינן דאפילו חד דיתיב ולעי באורייתא שכינתא אתחברת בהדיה, ומה שכינתא הכא ואנא שכיב בערסאי. ולא עוד אלא דבעיין צחותא.

ותו דכל בר נש (אחרי מות סז א) דקם למלעי באורייתא מפלגו ליליא כד אתער רוח צפון (בפלגו דליליא) קודשא בריך הוא אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן. והוא וכל צדיקיא דבגנתא כלהו צייתין (ליה וצייתין) לאלין מלין דנפקי מפומיה. ומה קודשא בריך הוא וכל צדיקיא מתעדנין למשמע מלי דאורייתא בשעתא דא ואנא אהא שכיב בערסאי. אמר ליה השתא אימא מילך.

אמר ליה שאילנא על מה דאמרת בפסוקא דא (רזא דאבן שתיה דאמרת) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים דדא אבן שתיה. (השתא דציית למלי) היך אפשר, דהא אבן שתיה עד לא אתברי עלמא הות ומנה אשתיל עלמא, ואת אמרת אשר שמתי, דמשמע דיעקב שוי לה השתא. וכתוב ויקח את האבן אשר שם מראשותיו.

ותו דיעקב בבית אל הנה ואבנא דא הות בירושלם. אמר ליה כל ארעא דישראל אכפל תחותיו וההוא אבן תחותיה הות. אמר ליה אשר שם כתיב. וכתוב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה. אמר ליה אי ידעת מלה אימא לה.

פתח ואמר, (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך. דוד מלכא חביבותא ודבקותא דיליה בהאי אבן הנה. ועלה אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. וכד בעא לאסתכלא בחיזו יקרא דמריה, נטל להאי אבן בידיה בקדמיתא ולבתר עייל.

בגין דכל מאן דבעי לאתחזאה קמי מריה, לא אעיל אלא בהאי אבן. דכתיב, (ויקרא יג) בזאת יבא אהרן אל הקדש. ודוד משבח גרמיה

וְאָמַר אֲנִי בִצְדָק אֲחֻזָּה פָּנֶיךָ. וְכָל אֲשֶׁתְּדִלּוּתִיָּה דָדוּד לְאַתְחַזָּא
בְּהָאֵי אָבוּ כְּדָקָא יָאוֹת לְגַבֵּי דְלַעִילָא.

תָּא חֲזִי, אַבְרָהָם אֲתִקִּין צְלוּתָא דְצַפְרָא וְאוֹדַע טִיבוּ דְמֵאֲרִיָּה
בְּעֵלְמָא. וְאַתְקִין הֵהִיא שְׁעָתָא בְּתַקּוּנָהָ כְּדָקָא יָאוֹת דְכְּתִיב,
(בראשית כב) וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר. יִצְחָק אֲתִקִּין צְלוּתָא דְמִנְחָה
וְאוֹדַע בְּעֵלְמָא דְאִית דִּין וְאִית דִּינָא לְשִׁזְבָּא וּלְמִידָן עֲלָמָא.

דְּרַעְבָּ ע"ב

יַעֲקֹב אֲתִקִּין צְלוּתָא דְעֶרְבִית, וּבִגִּין צְלוּתָא דָּא דְאַתְקִין מַה דְלָא
אֲתִקִּין בְּרִי נֶשׁ מְקַדְמַת דְנָא כְּדָקָא יָאוֹת. בִּגִּין כֶּךָ שְׂבַח גְּרָמִיָּה וְאָמַר
(דף עב ע"ב) וְהָאֵבוּ הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצָּבָה. דַּעַד הֵהִיא שְׁעָתָא לָא שׁוּי
לָהּ אַחֲרָא בְּוֹתִיָּה.

וּבִגִּין כֶּךָ וַיִּקַּח אֶת הָאֵבוּ אֲשֶׁר שָׁם מֵרֵאשׁוֹתָיו וַיִּשֶׁם אוֹתָהּ מִצָּבָה.
מֵאִי מִצָּבָה דְהָוָה נְפִילָה וְאוֹקִים לָהּ. וַיִּצּוֹק שָׁמוֹן עַל רֵאשָׁהּ. דְהָא
בְּיַעֲקֹב תֵּלִיא מִלְתָּא לְמַעַבְדַּד יִתִּיר מְכַל בְּנֵי עֲלָמָא. אֲתָא רַבִּי יְהוּדָה
וְנִשְׁקִיָּה, אָמַר לִיה וְכָל הָאֵי יַדְעַת (והיד) וְאַתְּ מִשְׁתַּדֵּל בְּסַחֲוֹרְתָא
וּמִנַּח חַיִּי עֲלָמָא. אָמַר לִיה דְהָוָה דְחִיקָא לִי שְׁעָתָא, וְאִית לִי תִרִין
בְּנִין וְקִיִּימִין כָּל יוֹמָא בְּבִי רַב וְאַנָּא אֲשֶׁתְּדִלְנָא עַל מְזוֹנִיָּהּ וּלְמִיָּהּ
לוֹן אֲגַר לְמוֹרִיָּהּ בִּגִּין דִּישְׁתַּדֵּלוֹן בְּאוֹרִיָּתָא.

פִּתַּח וְאָמַר, (מלכים א ב) וְשִׁלְמָה יָשָׁב עַל כֶּסֶּא דָּוִד אָבִיו וַתִּכּוֹן מַלְכוּתוֹ
מְאֹד. מֵאִי שְׂבָחָא דָּא. אֲלָא דְאַתְקִין אָבוּ שְׁתִּיָּה וְשׁוּי עָלָהּ קִדְשׁ
הַקִּדְשִׁים וְכִדְיוֹ וַתִּכּוֹן מַלְכוּתוֹ מְאֹד. וְכְּתִיב, (בראשית ט) וַרְאִיתִיָּה לְזִכּוֹר
בְּרִית עוֹלָם. דְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תִּיאֻבְתָּא דִּילִיָּה בְּהַ תְּדִיר, וּמֵאֵן
דְלָא אֲתַחֲזִי בְּהַ לָּא אָעִיל קָמִי מֵאֲרִיָּה. וְעַל דָּא כְּתִיב וַרְאִיתִיָּה לְזִכּוֹר
בְּרִית עוֹלָם.

וַרְאִיתִיָּהּ. מֵאִי וַרְאִיתִיָּהּ, רָזָא הוּא כִּמְא דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל ט) וְהַתִּוִּיתָ
תִּיו עַל מִצְחוֹת וְגו'. לְאַתְחַזָּא עֲלֵיָּהּ. וְאִכָּא דְאָמַרִי דָּא רְשִׁימוֹ
דְאַת קְדִישָׁא דִי בְּבִשְׂרָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וַדַּאי כֹּלָא הוּא. (ד"א הכי) אָבֵל הָאֵי קֶשֶׁת דְאַתְחַזִּי
בְּעֵלְמָא בְּרָזָא עֲלָאָה קִיִּימָא. וְכַד יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא זְמִינָא הָאֵי
קֶשֶׁת לְאַתְקֶשְׁטָא בְּגוּוֹנוֹי כִּכְלָה דָּא דְמִתְקֶשְׁטָא לְבַעֲלָהּ. אָמַר לִיה

ההוא יודאי כך אמר לי אבא בד הנה מסתלק מעלמא (אמר לי) לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא (ד"א ל"ג בעננא) מתקשטא בגווי נהירין ויתנהיר לעלמא. וכדין צפי ליה למשיח.

מןלן, דכתיב וראיתיה לזכר ברית עולם. והשתא דאתחזיא בגוויין חשוכין מתחזיא לדוכרנא (והיא לזכור) דלא ייתי מבול. אבל בההיא זמנא אתחזיא בגוויין נהירין ומתקשטא בתקונא ככלה דמתקשטא לבעלה וכדין לזכר ברית עולם וידבר קודשא בריך הוא להאי ברית דאיהו בגלותא ויקים לה מעפרא הדא הוא דכתיב, (הושע ג) ובקשו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם. וכתיב, (ירמיה ל) ועבדו את יי אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם, אשר אקים מעפר כמא דאת אמר, (עמוס ט) אקים את סכת דוד הנופלת. ועל דא וראיתיה לזכר ברית עולם ולאקמא לה מעפרא.

ואמר הכי אבא דבגין כך אדבר באורייתא פורקנא דישראל ודכורנא דילה. ודא הוא דכתיב, (ישעיה נד) אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך:

ויהיו בני נח היוצאים מן התבה. רבי אלעזר אמר כיון דכתיב ויהיו בני נח. אמאי אמר היוצאים מן התבה. וכי בניי אחרנין הוו ליה דלא נפקי מן תיבותא. אמר ליה רבי אבא אין. דהא לבתר אולידו בניי בניי. דכתיב ואלה תולדות שם וגו'. ואנון לא נפקי מגו תיבותא. ובגין כך כתיב היוצאים מן התבה שם חס ויפת.

רבי שמעון אמר אילו הוינא שכים בעלמא בד יהיב קודשא בריך הוא ספרא דחנוך בעלמא וספרא דאדם, אתקיפנא דלא ישתכחון ביניי אנשא, בגין דלא חיישו כל חכמאן לאסתכלא בהו וטען במליון אחרנין לאפקא מרשו עלאה לרשו אחרא. והשתא הא חכימי עלמא ידעיו מליון וסתמין לון ומתתקפי בפולחנא דמאריהו.

והאי קרא אשכחנא ברזא דרזין. (תוספתא) דכד אתער חדוה דכל חדון טמירא סתימא סבתא דסבתין אנהיר מניה נהירו דקיק. חדוה דכל חדון נהיר לימינא במשח רבות עלאה. ונהיר לשמאלא בחדוה דחמרא טב, נהיר לאמצעיתא בחדוה (ד"א דארגוונא) דתרין סטרין. רוח אתער ורוח סלקא ואתייהיב ברוחא.

דְּבָקוֹ דְּאֵלֹהִים תִּלְתַּת עָאֲלִין בְּתִלְתַּת. מְגוּ תִלְתַּת נִפְקָא חַד בְּרִית דְּדְבָקָא
בְּבְרִית. אֲתַעְבְּרַת רוּחַ דְּסַלְקָא, מִתַּעְבְּרַת מְנִיָּה. כַּד אֲתִיִּיהִיבַת
בְּתָרִין סְטָרִין אֲתַדְבָּקוּ רוּחָא בְּרוּחָא (דף עג ע"א) וּמִתַּעְבְּרִין מִתִּלְתַּת בְּנִין.
וְנִחַ וְתִיבָה נִפְקוּ מִנִּיָּהוּ תִלְתָּא, כְּגוּנָא דְתִלְתָּא (דלתתא) עֲלָאִין, וְאֲלִין
אֲנוּן דְנִפְקוּ מְגוּ תִיבּוּתָא שֵׁם וְחָם וְיֶפֶת. שֵׁם דְּבִסְטָר יִמִּינָא, חָם
דְּבִסְטָר שְׂמָאלָא. יֶפֶת אֲרֻגּוּנָא דְכָלִיל לֹון.

וְחָם הוּא אָבִי כְנָעַן. זִוְהֵמָּא דְדִהֲבָא תַּחוּת קְסִטִּיפִין. אֲתַעְרוּתָא
דְּרוּחָא מִסְּאָבָא דְנִחָשׁ קְדָמָאָה. וּבְגִין כֶּךָ רְשִׁים וְאָמַר, וְחָם הוּא אָבִי
כְנָעַן. דְּאִיִּיתִי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. הֵהוּא כְנָעַן דְּאֲתַלְטִיָּא. הֵהוּא כְנָעַן
דְּאֲחִישִׁךְ אֲנָפִי בְרִיין.

וּבְגִין כֶּךָ (כִּלְהוּ) לֹא נָפִיק מְגוּ כָּלְלָא דְכִלְהוּ אֵלָא דָּא דְכְּתִיב וְחָם הוּא
אָבִי כְנָעַן. הֵהוּא דְּאֲחִישִׁךְ עֲלָמָא, וְלֹא כְּתִיב בְּכָלְלָא דָּא וְשֵׁם הוּא
אָבִי כֶּךָ אוֹ יֶפֶת הוּא אָבִי כֶּךָ, אֵלָא מִיַּד קִפְצָא וְאָמַר וְחָם הוּא אָבִי
כְנָעַן. וְדָאִי.

וְעַל דָּא כַּד אֲתָא אַבְרָהָם מֶה כְּתִיב (בראשית יב) וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאַרְץ.
דְּעַד לֹא הָוָה קִיּוּמָא דְאַבְרָהָם וְלֹא אֲתוּ זִרְעָא דִּישְׂרָאֵל בְּעֲלָמָא, דִּיפּוֹק
שְׂמָא דָּא וַיַּיַּעוֹל שְׂמָא עֲלָאָה קְדִישָׁא. כַּד הָווּ זִכְאִין יִשְׂרָאֵל אֲקָרִי
אַרְעָא עַל שְׂמָא דָּא אֲרֻץ יִשְׂרָאֵל. כַּד לֹא זָכוּ אֲקָרִי אֲרֻעָא עַל שְׂמָא
אַחֲרָא, אֲרֻץ כְּנָעַן.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחִיו.
דְּאִיהוּ אִיִּיתִי לְוֹטִין עַל עֲלָמָא. וּבִנְחָשׁ מֶה כְּתִיב, (בראשית ג) אֲרוּר
אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה. הֵיִינוּ דְכְּתִיב עֶבֶד עֲבָדִים. וְעַל דָּא כְּתִיב שֵׁם
חָם וְיֶפֶת. תִּלְתַּת אֲלִין בְּנֵי נֹחַ הַיּוֹצֵאִים מִן הַתִּיבָה כְּדָקְאֲמַרִּינוּ:

שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי נֹחַ. קִיּוּמָא דְכָל עֲלָמָא, קִיּוּמָא דְרִזָּא עֲלָאָה. וּמֵאֵלָה
נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ. הֵיִינוּ רִזָּא (דא) דְתִלְתַּת גּוֹוִנִין עֲלָאִין. דְּכַד הֵהוּא נָהָר
דְּנִגִּיד וְנָפִיק אֲשָׁקִי לְגִנְתָּא בְּחִילָא דְתִלְתַּת אֲלִין עֲלָאִין. וּמִתַּמָּן
אֲתַפְּרִשׁוּן גּוֹוִנִין דְלִתְתָּא כָּל חַד וְחַד כָּלִיל בְּחִבְרִיָּה, לְאַחֲזָאָה דִּיקְרָא
דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַפְּשֵׁט לְעִילָא וְתַתָּא, וְאִיהוּ חַד בְּעֲלָאִי וְתַתָּאִי.

אָמַר רַבִּי אֲלַעְזָר תִּלְתַּת גּוֹוִנִין אֲלִין בְּכָל אֲנוּן דְּאֲתִיין מִסְטָר דְּקְדוּשָׁה,
וּמַחֲזִיזוּ דְתִלְתַּת גּוֹוִנִין אֲלִין מִתַּפְּרִשָּׁאן לְכָל אֲנוּן דְּאֲתִיין מִסְטָרָא
דְּרוּחָא אַחֲרָא. וְכַד תִּסְתַּכַּל בְּרִזָּא דְדִרְגִין תִּשְׁכַּח הֵיךְ מִתַּפְּרִשׁוּן גּוֹוִנִין

לְכָל אֲנוֹן סְטָרִין עַד דְּעֵיילִין לְתַתָּא בְּרָזָא דְאֲנוֹן שְׁבַעָה וְעֶשְׂרִין צְנוּרִין
(סטרין) דְּדָשִׁי דְחִפִּיין לְתַהוּמִי.

וְכָלֹא יָדִיעָא לְחַכִּימִין עֲלִיוֹנִין. זָכָא חוּלְקָהוֹן דְּצַדִּיקֵיִיא דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בִיקְרִיהוֹן וְגַלִּי לֹון סְטָרִין עֲלָאִין דְחִכְמָתָא, עֲלִיָּהוּ
כְּתִיב, (תהלים כה) סוּד יְיָ לִירָאִיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֶם.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (ישעיה כה) יְיָ אֱלֹהֵי אֶתָּה אֲרוּמָמְךָ אוֹדָה שְׁמֶךָ
כִּי עֲשִׂיתָ פָּלָא עֲצוֹת מְרָחוֹק אֲמוּנָה אֲמֹן. כְּמָה אֵית לֹון לְבַנֵּי נָשָׂא
לְאַסְתְּכָלָא בִיקְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּלְשַׁבְחָא לִיקְרִיה. בְּגִין דְּכָל
מָאן דִּידַע לְשַׁבְחָא לְמַאֲרִיה כְּדָקָא יָאוּת, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד
לִיה רְעוּתִיה. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְאַסְגִּי בְּרַכָּאן לְעִילָא וְתַתָּא.

וְעַל דָּא מָאן דִּידַע לְשַׁבְחָא לִיה לְמַאֲרִיה וּלְיַחְדָּא שְׁמִיה, חָבִיב הוּא
לְעִילָא וְחָמִיד לְתַתָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בִּיה (נ"א בִיקְרִיה),
וְעֲלִיה כְּתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֲתַפְּאֵר:

וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיֵּטַע כָּרֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. חַד אָמַר מִגֹּן
עֵדֶן (אתרכבת) אֲתַתְּרַכַת וְנָצִיב לָהּ הָכָא. וְחַד אָמַר בְּאַרְעָא הֵוֹת וְעָקֵר
לָהּ וְשִׁתַּל לָהּ, וּבִהְיוֹא יוֹמָא עֲבַדַת אֵיבִין וְנִיצַת לְבַלְבִּין וְעַנְבִּים
וְהוּא סָחִיט לָהּ וְשִׁתִּי מִן חֲמָרָא וְרוּי.

דַּרְעָג ע"ב

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רָזָא דְחִכְמָתָא אִיהוּ הָכָא בְּהַאי קָרָא. כִּד בְּעָא נֹחַ
לְמַבְדֵּק בְּהֵוֹא חוּבָא דְבִדְק אָדָם הָרָאוּן. לָאו לְאַתְדַּבְּקָא בִּיה,
אֶלָּא לְמַנְדַּע וּלְאַתְקָנָא עֲלֵמָא וְלֹא יָכִיל. סָחַט עַנְבִּים לְמַבְדֵּק
בְּהֵוֹא כָרֶם. כִּיּוֹן דְּמָטָא לְהַאי, (ד"א כדיו) וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְּגַל. וְלֹא הוּא לִיה
חִילָא לְמִיקָם. וּבְגִין כֶּךָ וַיִּתְּגַל גַּלִּי פְרָצָה דְעֲלֵמָא דְהוּא סְתִים. בְּתוֹךְ
אֶהְלָה כְּתִיב בְּה"א. וְעַל דָּא כְּתִיב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ
(דַּרְעָג ע"ב) אֶהְלָה דְהֵוֹא כָרֶם.

כְּגוּוֹנָא דָּא בְּנֵי אֶהְרוֹן דְּתַנִּינֵן שְׁתוּיִי יִין הוּוּ. וְכִי מָאן יְהִיב לֹון חֲמָרָא
בְּהֵוֹא אֲתַר לְמִשְׁתִּי. אִי סִלְקָא דְעַתְּךָ דְאֲנוֹן חֲצִיפִין הוּוּ דְרוּו
חֲמָרָא. לָאו הָכִי, אֶלָּא וְדָאִי מֵהֵוֹא חֲמָרָא רוּו דְכְּתִיב, (ויקרא י)

וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יי אֵשׁ זָרָה. כְּתִיב הֵכָא אֵשׁ זָרָה וְכִתִּיב הֵתָם (משלי ז)
לְשֹׁמְרֵךְ מֵאִשָּׁה זָרָה וְכֹלָא חַד מְלָה.

וְכוּ כְּגוּוֹנָא דָּא וַיִּשֶׁת מִן הַיִּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְּגַל. וְעַל דָּא אֲתַעַר חָם אָבִי
כִנְעוּ כִּמָּה דְּאִתְמַר וְאִתְּהִיב אֶתֶר לְכַנְעוּ לְשִׁלְטָאָה, וּמֵאִי דְהוּהָ
הֵדִין צָדִיק בְּרָזָא דְּבִרִית סָרְסוּ. וְתִנְיָא דְּאֶעְבֵּר מִיִּנְיָה הֵהוּא קִיּוּמָא.

וּבְגִין כֵּךְ אָמַר אָרוּר דְּהָא לְוֹטִין אֲתַעַרוּ בְּקַדְמִיתָא עַל יְדֵיהּ בְּעֵלְמָא.
(ועל דא ויאמר ארוּר כנעו דהא לווטין ייתון על עלמא כקדמיתא). עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה
כִּמָּא דְּאִתְּ אָמַר אָרוּר אֶתְּהּ מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגו'. כֹּלָא יִתְתַּקֵּן לְזִמְנָא
דְּאִתִּי וְהוּא לֹא יִתְתַּקֵּן. וְכֹלָא יִפְקֹון לְחִירוֹ וְהוּא לֹא יִפּוֹק. וְרָזָא אִיהוּ
לְאִנּוֹן דִּידְעֵי אֲרוּחֵי וְשִׁבְלֵי דְּאוּרִיתָא.

פִּתַּח וְאָמַר (תהלים נא) כִּי פִשְׁעֵי אָנִי אָדַע וְחַטָּאתִי נִגְדִי תִמִּיד. כִּמָּה
אִית לֹון לְבָנִי נָשָׂא לְאִסְתִּמָּרָא מַחֲבִיבִיהוּ מִקָּמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
דְּהָא לְבָתֵּר דְּחָטָא בִּר נִשְׁרָשִׁים הוּא חוּבִיָּה לְעִילָא וְלֹא אֲתַמְחֵק בִּר
בְּתוֹקְפָא דְּתִיּוּבְתָא סָגִיא. כִּמָּא דְּאִתְּ אָמַר, (ירמיה ב) כִּי אִם תִּכְבְּסִי
בְּנֶתֶר וְתִרְבִּי לָךְ בּוֹרִית נִכְתָּם עוֹנֶךָ לְפָנֶי.

תָּא חֲזִי, כִּיּוֹן דְּחָב בִּר נִשְׁ קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זִמְנָא חֲדָא עָבִיד
רְשִׁימוֹ. וְכֵד חָב בִּיה זִמְנָא תִּנְיָינָא אֲתַתְּקֹף הֵהוּא רְשִׁימוֹ יִתִּיר. חָב
בִּיה זִמְנָא תִּלִּיתָאָה אֲתַפְּשֵׁט הֵהוּא כְּתָמָא מִסְטָרָא דָּא לְסִטְרָא דָּא,
כְּדִין כְּתִיב נִכְתָּם עוֹנֶךָ לְפָנֶי.

תָּא חֲזִי, דְּדוּד מְלָכָא כִּיּוֹן דְּחָב קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עִסְקָא דְּבֵת
שְׁבַע, חָשִׁיב דְּהֵהוּא חוּבָא אֲתַרְשִׁים עָלֶיהָ לְעֵלְמִין. מָה כְּתִיב, (שמואל
ב יב) גַּם יי הָעֶבֶר חֲטָאתָךְ לֹא תָמוּת. (קודשא בריך הוא) אֶעְבֵּר הֵהוּא
רְשִׁימוֹ מִקָּמִיהָ.

אָמַר לִיה רַבִּי אָבָא וְהָא תִּנְיָנוּ דְּבֵת שְׁבַע דִּילִיה דְּדוּד מְלָכָא הֵוֹת מִן
יוֹמָא דְּאִתְבָּרִי עֲלָמָא, אִמָּאִי יִהְיֶה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאוּרִיָּה הַחֲתִי
מִן קַדְמַת דְּנָא. אָמַר לִיה הַכִּי אוּרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָף עַל גַּב
דְּאִתְתָּא אֲזִמִּינָא לִיה לְבִר נִשְׁ לְמַהוּי דִּילִיה, אֲקָדִים אַחֲרָא וְנִסִּיב
לָהּ עַד דְּמָטָא זִמְנִיָּה דְּהָאִי. כִּיּוֹן דְּמָטָא זִמְנִיָּה, אֲתַדְחִיָּא הָאִי דְּנִסִּיב
לָהּ מִקָּמִי הָאִי אַחֲרָא דְּאִתִּי לְבָתֵּר וְאִסְתַּלַּק מֵעֲלָמָא. וְקָשִׁי קָמִיָּה
קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעְבְּרָא לִיה מֵעֲלָמָא עַד לֹא מָטִי זִמְנִיָּה מִקָּמִי
הָאִי אַחֲרָא.

וְרָזָא דְּבֵת שֶׁבַע דְּאַתְיִיהִיבֵת לְאוּרִיהָ הַחֲתִי (כדאמרן) בְּקִדְמִיתָא, פּוֹק וְדוֹק וְתִשְׁכַּח. אֲמַאי אַתְיִיהִיבֵת אֲרַעָא קִדְיָשָׁא לְכַנְעוֹן עַד לֹא יִיתוּן יִשְׂרָאֵל. וְתִשְׁכַּח מֶלֶךְ דָּא. וְכָלֹא רָזָא חֲדָא אִיהוּ וּמֶלֶךְ חֲדָא.

תָּא חֲזִי, דְּדוֹד אָף עַל גַּב דְּאוּדִי עַל חוּבִיָּה וְתַב בְּתִיּוּבְתָא, לֹא אֲעֵדִי לְבִיָּה וְרַעוּתִיָּה מֵאֲנוּן חוּבִין דְּחַב, וּמַהֲהוּא חוּבָא דְּבֵת שֶׁבַע. בְּגִין דְּדָחִיל עָלִיָּהּ תְּדִיר דִּילְמָא גְרִים חַד מְנִיָּהּ וּיְקַטְרֵג עָלֶיהָ בְּשַׁעֲתָא דְּסַכְנָה. וּבְגִין כֹּךְ לֹא אֲנָשִׁי לוֹן מִיָּנִיָּה וּמְרַעוּתִיָּה.

דְּבַר אַחֵר כִּי פִשְׁעֵי אֲנִי אֲדַע כְּלָהוּ דְּרַגִּין דְּתַלְיִין בְּהוּ חוּבִי בְּנֵי נֶשֶׁא אֲנִי אֲדַע. וְחֻטְאֵי נִגְדֵי תַמִּיד דָּא פְּגִימוּ דְּסִיְהָרָא דְּלֹא נִפְקָא מִסְּאוּבְתָא עַד דְּאַתָּא שְׁלֵמָה וְאַתְנֵהִירֵת בְּאַשְׁלָמוּתָא. וְכַדִּין אַתְּבָסֵם עַלְמָא וִיתִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְרַחֲצוֹן דְּכִתִּיב, (מלכים א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לְבֵטַח אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאַנְתּוֹ. וְעַם כָּל דָּא וְחֻטְאֵי נִגְדֵי תַמִּיד. וְלֹא אַתְּפָסֵק מִעַלְמָא. עַד דִּיִּתִּי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְזִמְנָא דְּאַתִּי כְּמָה דְּאַתְמָר (זכריה יג) וְאַתְּ רוּחַ הַטּוֹמָאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ:

הוּא הָיָה גְבוּר צִיד לִפְנֵי יְיָ עַל כֵּן יֹאמֶר כְּנִמְרוֹד גְּבוּר צִיד לִפְנֵי יְיָ. תָּא חֲזִי, הוּא הָיָה גְבוּר תְּקִיף. לְבוּשׁוֹ דְּאַדָּם הָרִאשׁוֹן הָיָה לְבִישׁ וְהָיָה יָדַע לְמִיָּצַד צִידָה דְּבְרִיָּתָא בְּהוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר נִמְרוֹד הָיָה מִפְתִּי לְבְרִיָּתָא לְמִיָּהֶךְ בְּתַר פּוֹלְחֵן דְּעִבּוּדָה זָרָה וְהָיָה שְׁלִיט בְּאֲנוּן לְבוּשִׁין וְנִצָּח בְּנֵי עַלְמָא וְהָיָה אָמַר דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא בְּעַלְמָא וּפְלַחִין לֵיהּ בְּנֵי נֶשֶׁא. וְאַמַּאי אֶקְרִי שְׁמִיָּה נִמְרוֹד דְּמֶרְד בְּמַלְכָּא עֲלָאָה דְּלַעֲיָלָא דְּמֶרְד בְּעֲלָאִי וּמֶרְד בְּתַתָּאִי.

דף עד ע"א

בְּאֲנוּן (דף עד ע"א) לְבוּשִׁין שְׁלִיט עַל כָּל (ד"א שאר) בְּנֵי עַלְמָא וּמֶלֶךְ בְּהוּ וּמֶרְד בְּמֵאֲרִיָּה וְאָמַר דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא דְּעַלְמָא וְהָיָה מִפְתִּי לְבְרִיָּתָא אֲבִתְרִיָּה עַד דְּמִשְׁךְ בְּנֵי נֶשֶׁא לְמִיָּפֵק מִבְּתַר פּוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִי עַלְמָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאִילִין לְבוּשִׁין יָדְעִי בְּהוּ חֲבֵרִיָּא רָזָא עֲלָאָה:

מִתְנִיתִין. וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שָׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אֶחָדִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן פִּתַּח (מלכים א ו) וְהַבִּית בְּהִבְנוֹתוֹ אָבֹן שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבוֹת וְהִגְרָזוּ כָּל כְּלֵי בְרָזָל לֹא נִשְׁמַע בְּבִית בְּהִבְנוֹתוֹ. (האי קרא אית לאסתכלא

(ביה), וְהַבֵּית בְּהִבְנוֹתָו. וְכִי לֹא הָיָה בְּנֵי לִיָּה שְׁלֹמֹה וְכָלְהוּ אוֹמְנֵי דְהוּוּ תַמּוֹן, מֵהוּ בְּהִבְנוֹתָו.

אֵלָּא כִּךְ הוּא כְּמָה דְכְּתִיב, (שמות כה) מִקְשָׁה תִיעֲשֶׂה הַמְנוֹרָה. אִם הִיא מִקְשָׁה מֵהוּ תִיעֲשֶׂה. אֵלָּא וְדַאי כֹּלָא בָּאת וְנִיָּסָא אֶתְעַבִּיד אִיהוּ מַגְרָמִיָּה. כִּיּוֹן דְשָׂרְאוֹן לְמַעַבְד עֲבִידְתָּא אוֹלִיף לְאוֹמְנֵי לְמַעַבְד בָּהּ מָה דְלֹא הוּוּ יָדְעִין מִקְדָּמַת דְנָא.

מֵאִי טַעְמָא בְּגִין דְּבִרְכַּתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׂרָא עַל יְדִיָּהוּ, וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהִבְנוֹתָו אִיהוּ אֶתְבְּנִי מַגְרָמִיָּה, דְּהוּא אוֹלְפָא אוֹלְפֹן לְאוֹמְנֵי הֵיאֵךְ שָׂרְאוֹן לְמַעַבְד, וְלֹא אֶסְתַּלַּק מְעִינִיָּהוּ וְרִשְׁמוֹ דְּהוּא עֲבִידְתָּא מִמֶּשׁ וּמִסְתַּכְלָאוֹ בִּיה וְעַבְדֵי עַד דְּאֶתְבְּנִי כָּל בֵּיתָא.

אָבֹן שְׁלֹמֹה מִסַּע נִבְנָה. שְׁלֹמֹה כְּתִיב חֹסֶר יו"ד אָבֹן שְׁלֹמֹה וְדַאי. מִסַּע דְּאֶתְנַטִּיל וְאֶתִּיָּא וְשָׂרִיָּא עֲלִיָּהוּ וְאֶתְעַבִּיד עֲבִידְתָּא (מסע דְּאֶתְנַטִּיל וְעַבִּיד עֲבִידְתָּא), מִסַּע דְּאֶתְנַטִּיל יָדוֹן לְמַעַבְד דְּלֹא מִדְּעַתִּיָּהוּ. כְּתִיב הִכָּא מִסַּע וְכְתִיב הֵתֵם (במדבר י) וְלִמְסַע אֶת הַמַּחְנוֹת. וּמִקְבּוֹת וְהִגְרָזוּ כָּל כְּלֵי בְרָזָל לֹא נִשְׁמַע. בְּגִין דְּשִׁמִּיר בְּזַע כֹּלָא וְלֹא אֶשְׁתַּמַּע מֶלֶךְ, דְּלֹא אֶצְטְרִיכוּ לְשָׂאָר מְאֵנִין לְמַעַבְד. וְכֹלָא בָּאת וְנִיָּסָא הָוָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּמָה חֲבִיבִין אֲנוֹן מִלֵּי דְאוֹרִיָּתָא. זָכָאָה חוֹלְקִיָּה מֵאֹן דְּאֶתְעַסַּק בְּהוּ וְיָדַע לְמִיָּהךְ (ביה) בְּאַרְחָ קְשׁוּט. וְהַבֵּית בְּהִבְנוֹתָו. כִּד סְלָקָא בְּרַעוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְד יִקְרָא לִיקְרִיָּה, סְלָקָא מִגּוֹ מַחְשָׁבָה רַעוּתָא לְאַתְפָּשְׁטָא, וְאַתְפָּשְׁטָא מֵאַתֵּר דְּאִיָּהִי מַחְשָׁבָה סְתִימָא דְלֹא אֶתִּידַע.

עַד דְּאַתְפָּשְׁטָא וְשָׂרִיָּא לְבִי גְרוֹן אֶתֵּר דְּאִיָּהוּ נִבְיַע תְּדִיר בְּרָזָא דְּאִיָּהוּ רוּחַ חַיִּים. וְכִדִּין כִּד אֶתְפָּשְׁטָא הֵהִיא מַחְשָׁבָה וְשָׂרִיָּא בְּאַתֵּר דָּא, אֶקְרִי הֵהִיא מַחְשָׁבָה אֱלֹהִים חַיִּים. דְּכְתִיב, (ירמיה י) הוּא אֱלֹהִים חַיִּים.

עוֹד בָּעָא לְאַתְפָּשְׁטָא וְלְאַתְגַּלְיָא מִתַּמּוֹן נִפְקוּ אֶשׁ"א וְרוּחַ"א וּמִי"א כְּלִילֹן כְּחֹדָא, וְנִפְק יַעֲקֹב גְּבֵר שְׁלִים וְאִיָּהוּ קוֹל חַד דְּנִפְיָק וְאַשְׁתַּמַּע. מִהִכָּא מַחְשָׁבָה דְּהוּוּ סְתִימָא בְּחִשָּׁאִי אֶשְׁתַּמַּע לְאַתְגַּלְיָא.

עוֹד אֶתְפָּשְׁטָא הֵהִיא מַחְשָׁבָה לְאַתְגַּלְיָא. וּבְטָשׁ הֵהִיא קוֹל וְאַקִּישׁ בְּשִׁפּוֹן, וְכִדִּין נִפְקָא דְבוּר, דְּאַשְׁלִים כֹּלָא, וְגַלִּי כֹלָא. אֶשְׁתַּמַּע דְּכֹלָא אִיָּהוּ הֵהִיא מַחְשָׁבָה סְתִימָא דְּהוּוּ לָגוּ וְכֹלָא חַד.

כִּי־נָן דְּמָטָא אֶתְפִּשְׁטוּתָא דָּא וְאֶתְעֵבִיד דְּבוּר בְּתִקְיָא דִּהְוָא קָלָא, כְּדִין וְהַבִּית בְּהַבְנוּתוֹ. כַּאֲשֶׁר נִבְנָה לֹא כְּתִיב אֲלֵא בְּהַבְנוּתוֹ בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא. אֲבֹן שְׁלֵמָה כְּמָה דְּאֶתְמַר. וְכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) בְּעֶטְרָה שְׁעֶטְרָה לֹו אָמוּ.

מִסַּע דְּנִפְקָא מִלְּגוֹ וְשָׂרִיא וְנָטִיל לְבָר, נִפְקָא מִלְּעִילָא וְשָׂרִיא וְנָטִיל לְתַתָּא. וּמִקְבוֹת וְהִגְרָזוּן כָּל כְּלֵי בְרָזָל. אֲלִין שְׂאָר דְּרָגִין תַּתְּאִין דְּכֻלְהוֹ תַּלְיִין בֵּיהּ וְלֹא אֶשְׁתַּמְעוּ וְלֹא אֶתְקַבְּלוּ לְגוֹ כַּד אִיהִי סֻלְקָא לְאֶתְאָחְדָא לְעִילָא וְלִינְקָא מִתַּמָּן. וְדָא הוּא בְּהַבְנוּתוֹ. וְכְדִין כַּד אִיהִי יִנְקָא, כֻּלְהוֹ קִיָּימִי בְּחֻדּוּתָא וְיִנְקִין וְאֶתְמַלְיִין בְּרָכָאן. וְכְדִין קִיָּימִין עַלְמִין כֻּלְהוֹ בְּרָזָא חָדָא בִּיחּוּדָא חֵד, וְלֹא הוּי בְּהוֹ בְּכֻלְהוֹ עַלְמִין פִּירוּדָא. לְבַתֵּר דְּנָטִיל חוֹלְקֵהוֹן כָּל חֵד וְחֵד כֻּלְהוֹ מִתְפַּשְׁטוּ וּמִתְפָּרְשׁוּ לְסִטְרֵיהוֹ לְמָה דְּאֶתְמַנָּן.

דַּרְעַד ע"ב

תָּא חֲזִי, וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׁפָה אַחַת וְגו' (דַּר עַד ע"ב) לְבַתֵּר מַה כְּתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקֶּדֶם. מִהְוָא קְדָמָה דְּעַלְמָא. וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאָרֶץ שִׁנְעָר. דִּהָא מִתַּמָּן מִתְפָּרְשׁוּ לְכָל אֲנוּן סִטְרִין, וְאִיהוּ רִישׁ מַלְכוּ לְאֶתְבְּדָרָא.

וְאִי תִימָא הָא כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מִעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הָעֵץ וּמִשָּׁם יִפְרֹד. וְדָאִי הִכִּי הוּא דְכִיָּין דְּנָטִיל מִתַּמָּן הוּי פִּירוּדָא, וְכַד אֲנוּן כְּנִישִׁין תַּמָּן לִינְקָא לֹא הוּי פִּירוּדָא. וְכַד נָטִיל הוּי פִּירוּדָא, דְּכְתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה כְּמָה דְּאֶתְמַר.

וַיְהִי כָל הָאָרֶץ שָׁפָה אַחַת וּדְבָרִים אֶחָדִים דִּהָא כְּדִין עַלְמָא בִּיסוּדָא וְעֻקְרָא וְשָׂרִישׁ חָדָא וּמִהִימְנוּתָא חָדָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה כְּתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקֶּדֶם מִקְדָּמָה עֻקְרָא דְּעַלְמָא מִהִימְנוּתָא דְּכֻלָּא. וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה. מְצִיָּאָה אֶשְׁכְּחוּ וְנִפְקוּ בָּהּ מִתַּחוּת מִהִימְנוּתָא עֲלָאָה (וַיִּמְצְאוּ).

תָּא חֲזִי, נִמְרוד מַה כְּתִיב בֵּיהּ וַתְּהִי רֹאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ בָּבֶל. דִּהָא מִתַּמָּן נָטִל לְאֶתְאָחְדָא בְּרִשׁוֹ אַחֲרָא. וְהִכָּא וַיִּמְצְאוּ בִקְעָה בְּאָרֶץ שִׁנְעָר מִתַּמָּן נָטִלוּ בְּלִבֵּיהוּ לְאַפְקָא מִרְשׁוּתָא עֲלָאָה לְרִשׁוֹ אַחֲרָא:

סְתֵרִי תוֹרָה (דף ע"ד ע"ב) קוּמְטוּרָא דְהֶרְמֵנָא מִמַּלְלוֹ בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּמִלְאֲכִי הַשְׂרֵת אֲשֶׁתְּמוּדְעוֹ בִּיהַּ וְלֹא הוּא מִמַּלְלוֹ בְּלִישׁוֹן אַחֲרָא. בְּגִין כֹּךְ כְּתִיב וַעֲתָה לֹא יִבְצֹר מֵהֶם וְגו'. דְּאַלְמְלִי מִשְׁתַּעֲאן בְּלִישׁוֹן אַחֲרָא דְּמִלְאֲכִי עֲלָאִי לֹא הוּא אֲשֶׁתְּמוּדְעוֹ בִּיהַּ, גֵּרַע חֲשִׁיבוֹ דְּאֵנוּן חֲשָׁבִין לְמַעַבְד. בְּגִין דְּעוֹבְדָא דְשִׂדִּין לֹא אִיהוּ אֶלָּא בְּרִגְעָא חֲדָא לְחִזּוּ בְּנֵי אֲנָשָׁא וְלֹא יִתִּיר.

וּדְבָרִים אַחֲדִים. דְּהוּוּ יָדְעִין דְּרָגִין עֲלָאִין כָּל חַד וְחַד עַל בּוֹרִייהּ וְלֹא אֶתְחַלֵּף לְהוּוּ דְּרָגָא וּבְגִין כֹּךְ כְּתִיב וּדְבָרִים אַחֲדִים. וּבְגִין כֹּךְ אֶתְיַעֲטוּ בְּעִיטָא בִישָׁא עֵיטָא דְּחֻכְמָתָא דְּכְתִיב הִבָּה נִבְנָה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל. כֹּלָא בְּרָזָא דְּחֻכְמָתָא הוּא, וּבְעוּ לְאַתְקַפָּא בְּאַרְעָא סְטָרָא אַחֲרָא וְלִמְפַלַּח פּוֹלְחָנָא דִּילִיהּ. בְּגִין דְּהוּוּ יָדְעִין דְּהָא כָּל דִּינֵין בִּישִׁין מִתְמָן נַחְתִּין לְעֵלְמִין. וּבְעִינֵין לְדַחוּיִי דְּרָגָא דְּקִדְשָׁא.

עִי"ר וּמִגְדָּל, דָּא חֻכְמָתָא עֲלָאָה. (ד"א דהא) הוּוּ יָדְעִי דְשִׁמָּא קְדִישָׁא לֹא אֶתְתַּקֵּר בְּאַרְעָא, אֶלָּא בְּעִיר וּמִגְדָּל. עִי"ר דְּכְתִיב, (שמואל ב ה) (מ"א ח) עִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן וְגו'. מִגְדָּל דְּכְתִיב (שיר השירים ד) כְּמִגְדָּל דָּוִד צֹאנֶרְךָ. וּבְחֻכְמָתָא עֲבָדוּ לְמַהוּי שְׁלֻטָנָא דְּסְטָרָא אַחֲרָא בְּאַרְעָא דְּדַחֲיָא (ד"א לדחייא) אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ מֵאַתְרִיהּ. וְלְמַהוּי דִּיּוֹרָא לְסְטָרָא אַחֲרָא בְּאַרְעָא.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. כְּמָה דְּאַחֲדָא (ד"א דאחרא) אִיהוּ שֵׁם לְעִילָא, נִתְקִיף לָהּ בִּינָנָא לְמַהוּי שֵׁם בְּאַרְעָא. פֶּן נִפּוּץ. יָדְעָה הוּוּ יָדְעִין דִּיתְבַּדְרוּן מַעַל אִפִּי אַרְעָא. וּבְגִין כֹּךְ הוּוּ מִתְיַחֲדִין לְמַעַבְד עֲבִידָתָא דָּא בְּחֻכְמָה.

סְטָרָא אַחֲרָא אִיהוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא תּוֹקְפָא דְּזוּהֵמָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא. וְכְמָה דְּאָדָם חַב (ביה) בָּהוּ וְאַתְקִפוּ בְּגִינִיהּ עַל עֲלָמָא. אוֹף הִכִּי אֵנוּן עֲבָדִין דְּאַתְתַּקֵּר יִתִּיר. דְּכְתִיב אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנוֹי דְּאָדָם קְדָמָה דְּאִיִּתִּי וְאַשְׁלִיט סְטָרָא אַחֲרָא עַל עֲלָמָא סְטָרָא בִישָׁא. כְּמָה דְּסְטָרָא דְּקְדוּשָׁה לֹא שְׁלֻטָנִיהּ בְּהָאִי עֲלָמָא אֶלָּא בְּעִיר וּמִגְדָּל. אוֹף הִכִּי חֲשִׁיבִי אֵנוּן לְמַבְנֵי עִיר וּמִגְדָּל לְמַשְׁלַט הָאִי סְטָר בִּישָׁא בְּעֲלָמָא:

וַיֵּרֶד יֵי לְרֹאוֹת. (דף עה ע"א) נַחַת הָאִי שְׁמָא דְּקְדִישָׁא לְמַחְזִי (על) עוֹבְדֵיהוֹן דְּבִנְיָנָא דְּבִנּוּ. וְאֵנוּן הוּוּ מִמַּלְלוֹ בְּלִשׁוֹן קֹדֶשׁ לְגַבִּי כָּל אֵנוּן דְּרָגִין קְדִישִׁין וְהוּוּ מַצְלִיחִין. כִּיּוֹן דְּנַחֲתַת קְדָשָׁה אֶתְבַּלְבְּלוּ כָּל אֵנוּן דְּרָגִין. עֲלָאִין נַחֲתוּ וְתַתָּאִין סָלִיקוּ. וְלֹא הוּוּ קִיַּיִמִין בְּאַרְח מִישֹׁר כְּמָה דְּהוּוּ. וּלְבַתֵּר בְּלָבֵל לִישְׁנָהוֹן בְּעַ לִישׁוֹן וְאַתְבַּדְרוּ לְכָל סְטָרֵי עֲלָמָא.

חַד מִמֵּנָא הוּא בְּרִקִיעָא וּבִיהּ קִיַּיִמִין כָּל (ד"א ל"ג אנון) מִפְתָּחוֹ דְּעוֹבְדֵי עֲלָמָא. וְאִיהוּ קִיַּיִמָא זְמִין בְּשַׁעֲתֵי וּרְגַעֵי דִּיּוֹמָא. וְאֵנוּן הוּוּ יָדְעִין בְּרָזָא דְּחֻכְמָתָא גִּנְזָא דְּהָאִי מִמֵּנָא. וְהוּוּ פִתְחֵי וְסִגְרֵי וּמַצְלָחֵי בְּעוֹבְדֵיהוֹן בְּמִימְרָא דְּפּוֹמָהוֹן. כִּיּוֹן (דאסתכלא) דְּאַתְבַּלְבֵּל מִימְרָא דְּלָהוֹן, כֹּלָא אֶתְמַנֵּע מִנִּיהוּ. וְאַתֵּר מִתְקַן אֲשַׁכְחוּ בְּהָהוּא בְּקָעָה. סְטָרָא דְּסְטָרִין: וַיִּמָּצְאוּ בְּקָעָה. אֶתֵּר מִתְקַן לְהָאִי (ד"א ל"ג ההוא) סְטָרָא בִישָׁא דְּבָעוּ אֵנוּן לְאַתְקַפָּא וְאַתְמַנְעוּ. תּוֹקְפָא (דיליה) דְּהָהוּא סְטָרָא הָהּ תִּלְיָא לְאַתְפָּרַעָא בְּהָהוּא בְּקָעָה עַד דְּנִטְלָא תַּמָּן חִילִין וּמִשִּׁירִין כְּגוּוֹנָא דְּאֵנוּן דְּבִנּוּ קִרְתָּא וּמִגְדָּלָא וְאַתִּיחִיבוּ (כלא) כָּלָהוּ בִידְהָא. וְאַתְקַטְלוּ תַּמָּן אֵנוּן דְּלֹא בָּעוּ לְמִיפֵק בְּק"ץ הִימִי"ן. אֶתְבַּהִילוּ וְנִפְּלוּ בְּקֶץ הִימִי"ם. בְּהָהוּא אֶתֵּר דְּאַתְחַלֵּשׁ תְּקַפָּא בְּקִדְמִיתָא בְּהָאִי בְּקָעָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל לו) וְהָיָא מְלָאָה עֲצָמוֹת. וְאַתְתַּקַּפְתָּ בְּהָהוּא צוּלְמָא דְּאָקִים נְבוֹכַדְנֶצַּר. וְאַתְבַּר תּוֹקְפָא לְבַתֵּר בְּאֵנוּן גְּרָמִין וּבְהָהוּא צוּלְמָא. דְּאֵנוּן קְדָמָאִי קִיַּיִמוּ וְקָמוּ עַל רַגְלֵיהוֹן. וְהָהוּא צוּלְמָא אֶתְבַּר. וְכִדִּין יָדְעוּ כָּל עַמִּין דְּעֲלָמָא דְּלִית אֱלוֹהֵי בְּרִי קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי. וְתוּ דְּאַתְקַדֵּשׁ שְׁמִיהּ עַל יָדָא

דַּחֲנָנִיה מִישָׁאל וְעֲזַרְיָה וְכָלָא בְּחַד יוֹמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה כט) וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קֹדֶשׁ יַעֲקֹב וְגו', (עד כאן סתרי תורה)

וַיֹּאמְרוּ הֵבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חֵיִיא פִּתַּח (ישעיה נז) וְהַרְשָׁעִים כֵּיִם נִגְרָשׁ וְגו'. וְכִי אֵית יָם נִגְרָשׁ. אִין, דְּכַד יִמָּא נִפְקָא מִתְקוֹנִיָּה וְאַזִּיל (בלא הבלא) בְּלֹא חֲבָלָא, כְּדִין נִגְרָשׁ וְאֶתְתַּרְךְ מֵאֲתַרְיָה, כְּמֵאן דְּרֹוֹי חֲמָרָא וְלֹא יִתִּיב עַל בּוֹרֵיָּה וְסֻלְקָא וְנִחְתָּא. מֵאִי טַעְמָא בְּגִין כִּי הִשְׁקֵט לֹא יוּכַל, וְיִגְרָשׁוּ מִימֵו רִפְשׁ וְטִיט. דְּמִפְקוּ מִימֵוֹ כָּל הָהוּא טִינָא דִּימָא וְכָל טְנוּפָא לְשִׁפּוֹתִיָּה.

דַּרְפָּה ע"א

כְּגֻוֹנָא דָּא אָנוּ רִשְׁעִים דְּנִפְקָא מֵאַרְחָא דְתִקְנָא וְאַזִּיל כְּרֹוֹי חֲמָרָא בְּלֹא תִקְוִנָא, דְּנִפְקִי מֵאוֹרַח מִישָׁר לְאוֹרַח עֲקִים. מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין כִּי הִשְׁקֵט לֹא יוּכַל. דִּהָא עֲקִימוּ דְאַרְחֵיָּהוּ גָרִים לֹון לְמַהֲךְ בְּלֹא תִקְוִנָא וּבְלֹא שְׂכִיכּוֹ. וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְכָל רוּגְזָא דִידְהוּ בְּשַׁעְתָּא דְאַמְרֵי מֶלֶךְ מִפּוֹמִיָּהוּ הָהוּא מֶלֶךְ רִפְשׁ וְטִיט כְּלֵהוּ מִפְּקִי טְנוּפָא וְגִיעוּלָא מִפּוֹמִיָּהוּ לְבֹר עַד דְּמִסְתַּאֲבִי (דַּרְפָּה ע"א) וּמִסְתַּאֲבִי לֹון.

תָּא חֲזִי, וַיֹּאמְרוּ הֵבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם. לִית הֵבָה אֲלֵא הַזְמָנָה בְּעֵלְמָא. נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם. כְּלֵהוּ בְּעִיטָא בִישָׁא אֲתוּ לְסוֹרְבָא בִּיָּה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשִׁטוּתָא אֲתוּ (אִיהוּ) בְּטַפְשׁוֹ דְלֵבָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא שְׁטוּתָא נְסִיבּוּ בְּלַבִּיָּהוּ. אָבַל בְּחֻכְמָה דְרִשִּׁיעוּ אֲתוּ בְּגִין לְנִפְקָא מִרְשׁוֹ עֲלָאָה לְרִשׁוֹ אַחֲרָא וְלֹאֲחֻלְפָּא יְקָרִיָּה לִיקְרָא נּוֹכְרָאָה. וּבְכָלָא אֵית רָזָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה.

הֵבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל. תָּא חֲזִי, כַּד מְטוּ לְהֵאִי בְקַעָה דְאִיהוּ רִשׁוֹ נּוֹכְרָאָה וְאֶתְגְּלִי לְהוּ אֲתַר דְשִׁלְטָנוּתָא דָּא תְּקִיעַ בְּגוֹ נוּנִי יִמָּא. אָמְרוּ הָא אֲתַר לְמִיתֵב וְלֹאֲתַתְקָפָא לְבָא לְאֶתְהַנָּאָה בִּיָּה תַתָּאִי. מִיד הֵבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר. נִתְקִין בְּאֶתַר דָּא עִיר וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. אֲתַר דָּא (יְהִיב לֹון) יְהֵא לֹון לְדַחֲלָא וְלֹא אַחֲרָא, וְנִבְנֶה לְאֶתַר דָּא עִיר וּמִגְדָּל. לְמָה לֹון לְסֻלְקָא לְעִילָא דְלֹא נִיכּוֹל לְאֶתְהַנָּאָה

מִנֶּה. הָא הָכָא אֶתְר מִתְקַנָּא. וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם דְּחָלָא לְמַפְלַח תַּמּוּן. פֻּן
נַפּוּץ לְדִרְגִין אַחֲרֵינוּ וְנִתְבַּדֵּר לְסִטְרֵי עֲלָמָא:

וַיֵּרֶד יִי לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל דָּא הוּא חֵד מֵאֲנוּן עֶשֶׂר זְמַנִּין
דְּנִחְתָּא שְׂכִינְתָּא לְאַרְעָא. וְכִי מָה הוּא לְרֵאוֹת וְלֹא הָוָה יָדַע מִקְדַּמַּת
דָּנָא. אֲלֹא לְרֵאוֹת לְאַשְׁגַּח בְּדִינָא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שמות ה) יֵרָא יִי
עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט. אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. הָכָא אֵית לְאַסְתַּכְלָא. דְּהָא
לֹא כְּתִיב לְרֵאוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם. אֲלֹא לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.
אֲמַאי. אֲלֹא בְּשַׁעֲתָא דְאַשְׁגַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִינָא, בְּקַדְמִיתָא
יִשְׁגַּח בְּדִרְגָּא דְלַעֲיָלָא, וְלִבְתֵּר בְּדִרְגָּא דְלִתְתָּא. בְּקַדְמִיתָא בְּעֲלָאִי
וְלִבְתֵּר בְּתַתָּאִי. וּבְגִין דְּהָאִי מְלָה מְטָא לַעֲיָלָא, אֲשַׁחוּתָא דְלַעֲיָלָא
הָוָה בִּיה בְּקַדְמִיתָא דְכְּתִיב לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.

אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מַאי בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי דְּאָדָם קְדַמָּה דְמֶרֶד
בְּמַרְיָה וְגֵרָם מוֹתָא לְעֲלָמָא. אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנִינָא וְדָאִי אָמְרוּ
(גרמו) וּבָעוּ לְמִבְנֵי לַעֲיָלָא.

דַּרְשָׁה ע"ב

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח (ואמר) (יחזקאל מו) כֹּה אָמַר יִי אֱלֹהִים שְׁעַר (דף עה ע"ב)
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית הַפּוֹנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבִיּוֹם
הַשַּׁבָּת יִפָּתַח וּבִיּוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתַח. הָאִי קָרָא אֵית לְאַסְתַּכְלָא בִּיה.
וְאִיהוּ רָזָא כְּמָה דְאַתְמָר. יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אֲמַאי (וביום
השבת יפתח וביום החדש יפתח וגו'. אמאי יהיה סגור כל אנון יומין דששת ימי המעשה).

אֲלֹא אֵלִין יָמֵי חוּל. דְּתַרְעָא דָּא יִהְיֶה סָגוּר דְלֹא לְאַשְׁתַּמְשָׁא חוּל
בְּקוּדְשָׁא. וּבִיּוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתַח וּבִיּוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתַח. דְּהָא כְּדִין
שְׁמוּשָׁא (דקודשא בריך הוא) דְּקוּדְשָׁא בְּקוּדְשָׁא. וְכְּדִין אֲתַנְהִיר סִינְהָרָא
לְאַתְחַבְרָא בְּשִׁמְשָׁא.

תָּא חֲזִי, תַרְעָא דָּא לֹא אֲתַפְתַּח בְּאֲנוּן שְׁתָּא יוֹמֵי דְחוּל. בְּגִין דְּהָא
בְּאֲנוּן יוֹמֵי דְחוּל עֲלָמָא תַתָּא אֲתַזֵּן וְשִׁלְטִין כָּל אֲנוּן שִׁית יוֹמִין
דְּחוּל עַל עֲלָמָא בְּרַ בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.

וְאֲנוּן דְּשִׁלְטִי לֹא שִׁלְטִי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא בְּגִין דְּהַשְׁעַר הַזֶּה אִיהוּ סָגוּר.
אֲבָל בִּיּוֹם הַשַּׁבָּת וּבִיּוֹם הַחֹדֶשׁ כְּלָהוּ מִתְעַבְּרִין וְלֹא שִׁלְטִין בְּגִין

דְּהַשְׁעַר הַזֶּה אִיהוּ פְּתוּחַ וְעֹלָמָא אִיהוּ בְּחֻדָּה וְאַתָּזֵן מִתַּמָּן וְלֹא אֶתִּיחֵיב עֲלֵמָא לְרִשׁוֹ אַחֲרָא.

וְאִי תִימָא דְכָל אֲנוּן שִׁית יוֹמִין אֲנוּן שְׁלֹטִין בְּלַחֲדֵייהוּ. תָּא חֲזִי, הַפּוֹנֶה קָדִים. עַד לֹא יִקּוּמוּן לְשִׁלְטָאָה אִיהוּ אֶסְתַּכֵּל תְּדִיר בְּעֹלָמָא. אֲבָל לֹא אֶתְפַּתַּח לְאַתָּזֵנָא עֲלֵמָא מְקוּדָּשָׁא בְּרִיּוּמָא דְשִׁבְתָּא וּבִיּוּמָא דְחֻדָּשָׁא. וְכִלְהוּ יוֹמִין כִּלְהוּ אֶתְדַבְּקוּ בִיּוּמָא דְשִׁבְתָּא וְאַתָּזֵנוּ מִתַּמָּן. דְּהָא (ד"א ל"ג כדיו) בִּיּוּמָא דְשִׁבְתָּא כִּלְהוּ תַרְעִין פְּתִיחוֹ וְנִיחָא אֶשְׁתַּכַּח לְכָלֹא לְעֵלָאִי וְתַתָּאִי. תָּא חֲזִי, וַיֵּרֶד יְיָ לִרְאוֹת. נַחַת מְקוּדָּשָׁא לְחוּל (וורדיד פרישא) לְאַשְׁגָּחָא בְּמָה דְבָנוּ וְקִימוּ קִיּוּמָא לְאַתְעָרָא עַל עֲלֵמָא לְדַחֲלָא לֹון.

רַבִּי יִצְחָק הָהּ יְתִיב קַמִּיהַ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לִיה מָה חֲמוּ אֵלִין דְּעַבְדוּ שְׁטוּתָא דָּא לְמַרְדָּא בֵּיהּ בְּקוּדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכִלְהוּ בְּעִיטָא חֻדָּא אֶתְקִימוּ בְּדָא. אָמַר לִיה הָא אֶתְמַר דְּכֹתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקֶּדֶם אֶתְנַטִּילוּ מַעֲלָא לְתַתָּא. אֶתְנַטִּילוּ מֵאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל וְנַחַתוּ לְבָבָל. אָמְרוּ הָא הֵכָא אֶתְרִי לְמַדְבָּק.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם וְגו' וַיִּתְּדַבֵּק סִיּוּעָא דְלִתְתָּא בְּאַתְרֵי דָּא. בְּגִין דְּכַד דִּינָא אֶתִּי לְאַשְׁרָאָה בְּעֹלָמָא, הָא אֶתְרֵי דָּא לְקַבְּלִיהַ. וּמַהֲכָא אֶתְהַנִּי עֲלֵמָא וַיִּתָּזֵן. דְּהָא לְעֵילָא דְחִיקוּ אִיהוּ לְאַתָּזֵנָא עֲלֵמָא מִנִּיהַ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲנוּ נִסְק לְרַקִּיעָא וְנִגַּח בֵּיהּ קֶרְבָּא דְלֹא יַחוּת (בֵּיה) טוֹפְנָא בְּעֹלָמָא כְּדַבְּקָדְמִיתָא:

וַיֹּאמֶר יְיָ הֵן עִם אֶחָד וְשִׁפָּה אַחַת לְכֻלָּם. בְּגִין דְּכִלְהוּ כְּחֻדָּא, בִּיחֻדָּא דְכִלְהוּן יַעֲבֹדוּן וַיִּצְלַחוּן בְּעוֹבְדֵייהוּ. יִתְבַּדְּרוּן דְּרַגִּין כָּל חַד לְסַטְרִיָּה. וּבְגִין כֶּךָ יִתְבַּדְּרוּן כָּל הַנִּי דְלִתְתָּא. מָה כְּתִיב וַיִּפֹּץ יְיָ אוֹתָם מִשָּׁם.

וְאִי תִימָא לִישְׁנָהוּן אֲמַאי אֶתְבַּלְבֵּל (אֶתְבַּדֵּר וּבִלְבָּל לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא). אֶלָּא בְּגִין דְּכִלְהוּן מִמְלָלִין בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. הֵהוּא לִישְׁנָא קָא עֲבִיד לֹון סִיּוּעָא. בְּגִין דְּבְּעוֹבְדָא וּבְמַלּוּלָא דְפּוּמָא תַלְיִין מַלְיוֹן אֵלִין לְאַדְבָּקָא כְּוִנָּה דְלָבָא. וּבְדָא עֲבִידִי סִיּוּעָא לְהֵהוּא אֶתְרֵי דְבְּעִי לְאַקְמָא.

וְעַל דָּא אֶתְבַּלְבֵּל לִישְׁנָהוּן דְלֹא יִכִּילוּ לְאַתְתַּקְפָּא רְעוּתָהוּן בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. כִּיּוֹן דְּאַתְחַלֵּף לִישְׁנָהוּן לֹא אֶצְלַחוּ בְּעוֹבְדָא (כַּט א בִּס"ת) בְּגִין דְּחִילָא דְלַעֲיָלָא לֹא יִדְעִי וְלֹא אֶשְׁתַּמּוּדְעִי בְּרִי בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְכַד אֶתְבַּלְבֵּל לִישְׁנָא דְלֵהוּן אֶתְחַלֵּשׁ חִילִיָּהוּן וְאַתְבַּר תּוּקְפָּא דְלֵהוּן.

תָּא חֲזִי, דְּהָא מַלְאָה (דא) דְּאִמְרֵי תַּתְּאֵי בַּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כְּלָהוּ חִילֵּי שְׁמִיָּא יָדְעֵי בֵּיהּ וְאִתְתַּקְפִּי בֵּיהּ. וְלִישׁוֹן אַחֲרָא לָא יָדְעִין וְלָא אֲשַׁתְּמוּדְעֵי בֵּיהּ. וְעַל דָּא אֲלִין כִּיּוֹן דְּאִתְבַּלְבַּל לִישְׁנָא דְלָהוֹן, מִיָּד וַיִּחְדְּלוּ לְבָנוֹת הָעִיר. דְּהָא אֲתַבַּר חִילֵּיהּ וְלָא יָכִילוּ לְמַעְבַּד מִדִּי בְּרַעוּתָא דְלָהוֹן. (דניאל ב) לְהוּי שְׁמִיָּה (די אלהא) (דקודשא בריך הוא) מְבָרַךְ מִן עַלְמָא וְעַד עַלְמָא, דִּי חֲכַמְתָּא וּגְבוּרְתָּא דִּי לֵהֲהִיא. דְּהָא בְּגִין (דא) דְּאִנְחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְזִי דְּחֲכַמְתָּא לְעַלְמָא, אֲתַקְלָקְלוּ בֵּיהּ בְּנֵי נָשָׂא וּבָעוּ לְאַתְגָּרָא בֵּיהּ.

דפּענע"א

יְהִיב חֲכַמְתָּא עֲלָאָה לְאַדָּם הָרִאשׁוֹן, וּבִהֲהִיא חֲכָמָה (דף עו ע"א) דְּאִתְגַּלִּי לִיהּ יָדַע דְּרָגִין, וְאִתְדַּבֵּק בִּיצֵר הָרָע, עַד דְּאִסְתַּלְקוּ מִנִּיהּ מִבּוּעֵי דְחֲכַמְתָּא. וּלְבַתֵּר תָּב קָמִי מְאֲרִיָּה, וְאִתְגַּלִּיין לִיהּ מִנִּיָּהּ וְלָא כְּקִדְמִיתָא. לְבַתֵּר בִּהֲהוּא סַפְרָא דִּילִיָּה יָדַע חֲכָמָאן. וּלְבַתֵּר אֶתּוּ בְּנֵי נָשָׂא וְאַרְגִּיזוּ קָמִיָּה.

יְהִיב חֲכַמְתָּא לָנַח וּפְלַח בֵּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְבַתֵּר מַה כְּתִיב וַיֵּשֶׁת מִן הַיֵּין וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל כְּמָה דְּאִתְמַר. יְהִיב חֲכַמְתָּא לְאַבְרָהָם וּפְלַח בֵּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְבַתֵּר נָפַק מִנִּיהּ יִשְׁמַעְאֵל דְּאַרְגִּיז קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן יִצְחָק נָפַק מִנִּיהּ עֲשׂוֹ. יַעֲקֹב נָסַב תִּרְיֹן אַחֲתוּ.

יְהִיב חֲכַמְתָּא לְמִשָּׁה מַה כְּתִיב בֵּיהּ (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. וְלָא הָוָה כְּמִשָּׁה שְׁמֵשׁ מְהִימָן בְּכָלְהוּ דְּרָגִין וְלָא סָטָא לְבִיהּ בְּתִיאֻבְתָּא דְּחַד מִנִּיָּהּ. אֲלָא קָאִים בְּמִהִימְנוּתָא עֲלָאָה כְּדָקָא יָאוּת.

יְהִיב חֲכַמְתָּא עֲלָאָה לְשִׁלְמָה מֶלֶכָא. לְבַתֵּר מַה כְּתִיב בֵּיהּ (משלי א) מִשְׁלִי שְׁלֹמָה (משלי ל) הַמֶּשֶׁשׁ נָאֻם הַגִּבּוֹר לְאִיתִיָּאל לְאִיתִיָּאל וְאָכַל. אָמַר שְׁלֹמָה אֲתִי אֵל וְחֲכַמְתָּא דִּילִיָּה הוּא. וְאוּכַל וְאִיכּוּל לְמַעְבַּד רְעוּתִי. לְבַתֵּר (מלכים א יח) וַיָּקָם יִי שָׁטָן לְשִׁלְמָה וְגו'.

תָּא חֲזִי, בְּגִין זַעֲרִיו דְּחֲכַמְתָּא דְּאַשְׁכַּחוּ אֲלִין מִהֲהוּא חֲכָמָה דְּקִדְמָא, אֲתַגְרוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְנֵי מַגְדַּל וְעַבְדּוּ כָּל מַה דְּעַבְדּוּ. עַד דְּאִתְבַּדְּרוּ מֵאַנְפִּי אֲרַעָא וְלָא אֲשַׁתָּאֵר בֵּהּ חֲכָמָה לְמַעְבַּד מִיָּדִי. אֲבָל לְזַמְנָא דְּאֲתִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר חֲכַמְתָּא בְּעַלְמָא

וַיִּפְלְחוּן לִיה בֶּה הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (יחזקאל לו) וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי. לָאוּ כְּקִדְמָאֵי דְחִבִּילוּ בֵּיה עֲלָמָא. אֲלֵא וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וְאֵת מִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא הוּוּ אֲזִיל בְּאַרְחָא. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֲזִיָּא נִפְתַּח בְּאוּרֵייתָא וְנִימָא מְלָה. פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר (דברים כג) כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקִרְבְּ מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וּלְתַת אִיבֶיךָ לִפְנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבַר וְשֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ. כִּי יִי אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ, מִהֲלַךְ מִבְּעֵי לִיה. אֲלֵא כְּמָא דְאֵת אָמַר (בראשית ג) מִתְהַלֵּךְ בְּגִן לְרוּחַ הַיּוֹם. וְדָא הוּא אֵילָנָא דְאָכַל מִנִּיהָ אָדָם הָרָאשׁוֹן. מִתְהַלֵּךְ נִוקְבָא מִהֲלַךְ דְּבַר.

וְדָא הוּא דְאֲזִיל קִמְיִיהוּ דִּישְׂרָאֵל כַּד הוּוּ אֲזִיל בְּמִדְבָּרָא דְכְתִיב (שמות יג) וַיִּי הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וְלָיְלָה הוּא דְאֲזִיל קִמְיִיהָ דְּבַר נָשׁ כַּד אֲזִיל בְּאַרְחָא. דְכְתִיב, (תהלים פה) צֶדֶק לִפְנֵינוּ יְהִלֵּךְ וַיֵּשֶׁם לְדֹרֹךְ פְּעָמָיו. וְדָא הוּא דְאֲזִיל קִמְיִיהָ דְּבַר נָשׁ בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ זָכִי. וְלָמָּה. לְהַצִּילְךָ וּלְתַת אוֹיְבֶיךָ לִפְנֶיךָ. לְאַשְׁתַּזְבָּא בְּרִנָּה בְּאַרְחָא וְלֹא יִשְׁלוּט בֵּיה אַחֲרָא.

וּבְגִין כֶּךָ לְבָעֵי לִיה לְבַר נָשׁ לְאַסְתַּמְרָא מַחֲבֹבִי וּלְדַכָּא לְגִרְמִיהָ. מֵאֵי דְכִיּוּ דָא. דְכְתִיב, (דברים כג) וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. מֵאֵי קָדוֹשׁ, קָדוֹשִׁים מִבְּעֵי לִיה. אֲלֵא מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ אֵלִין שְׂיִיפֵי גּוֹפָא דְגּוֹפָא אֲתַחֲבַר וְאֲתַתְּקוּ בְּהוּ. וּבְגִין כֶּךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבַר.

מֵאֵי עֲרוֹת דְּבַר. דָּא מִלְתָּא (ערייתא) דְּעָרִיין. דָּדָא הוּא מְלָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאִיס בֶּה יִתִּיר מִכָּלָא. כִּיּוֹן דְאָמַר וְלֹא יֵרָאֶה בְּךָ עֲרוֹת, אֲמַאי דְבַר. אֲלֵא הֵנִי חֲזִיבִי עֲלָמָא דְגַעֲלִי וּמִסְאֲבִי גִרְמִיִיהוּ בְּמִלָּה דְלִהוֹן דְנִפְקִי מִפּוֹמִיִיהוּ וְהָא אִיהוּ עֲרוֹת דְּבַר.

וְכָל כֶּךָ לָמָּה. בְּגִין דְאִיהוּ אֲזִיל קִמְיִיהוּ. וְאִי אֵת עֲבִיד כְּדִין, מִיד וְשֵׁב מֵאַחֲרֶיךָ, דְלֹא יִזִּיל בְּהִדָּךְ וַיִּתּוֹב מֵאַחֲרֶיךָ. וְאִנּוּ הָא אֲזִילִין קִמְיִיהָ בְּאַרְחָא נִתְעַסֵּק בְּמִלֵּי דְאוּרֵייתָא. דְהָא אוּרֵייתָא אֲתַעֲטָרָא עַל רִישֶׁיהָ דְבַר נָשׁ וְשְׂכִינְתָּא לֹא אַעֲדִיאת מִינִיהָ.

דַּרְשׁוֹנָא

פֶּתַח רַבִּי חֵיָּיא וְאָמַר וַיֹּאמֶר ה' הֵן עִם אֶחָד וְשִׁפָּה אַחַת לְכֻלָּם וְגו' תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקֶּדֶם. מֵאִי מִקֶּדֶם. מִקְדָּמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. וַיִּמָּצְאוּ. וַיֵּרְאוּ מִבְּעֵי לֵיה מֵאִי וַיִּמָּצְאוּ. אֲלֵא מִצִּיָּאָה אֲשַׁכְּחוּ תַּמּוֹן מִרְזִי דְחֻכְמָתָא מִקְדָּמָאִי דְאַתְנַעֵר תַּמּוֹן מִן בְּנֵי טוֹפְנָא, וְבָה אֲשַׁתְּדִלוּ לְמַעַבְדַּבְדָּא בְּהֵיָא עֲבִידְתָּא דְעַבְדוּ לְסַרְבָּא בִּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהוּוּ אָמַרִי בְּפּוֹמָא וְעַבְדִּי (דף עו"ב) עֲבִידְתָּא.

חֲמִי מַה כְּתִיב הֵן עִם אֶחָד וְשִׁפָּה אַחַת לְכֻלָּם. בְּגִין דְּאֲנוּן בְּלָבָא חַד וְרַעוּתָא חַד וּמִמְלָלִי בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְעֵתָהּ לֹא יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת. וְלִית מֵאֵן דִּימְנַע עוֹבְדָא דְלֵהוֹן. אֲבָל מֵאִי אֲעַבִּיד, אֲבִלְבָל לֹון דְּרָגִין דְּלַעֲיֵלָא, וְלִישׁוֹן דְּלֵהוֹן לְתַתָּא. וְכַדִּין אֲתַמְנַע עוֹבְדָא דְלֵהוֹן. וּמַה בְּגִין דְּהוּוּ בְּרַעוּתָא וְלָבָא חַד וּמִמְלָלִי בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּתִיב לֹא יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת, וְדִינָא דְּלַעֲיֵלָא לֹא יָכִיל לְשַׁלְטָאָה בָּהּ. אֲנִן אוֹ חֲבֵרִיָּיא דְּמַתְעַסְקִין בְּאוֹרֵייתָא, וְאֲנוּ בְּלָבָא חַד וְרַעוּתָא חַד, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִכָּאֵן לֹאֲנוּן מֵאִרִּי דְּמַחְלוּקַת לִית לֹון קִיּוּמָא. דְּהָא כָּל זִמְנָא (דאלין) דְּבְנֵי עֲלָמָא אֵלִין עִם אֵלִין בְּרַעוּתָא חַדָּא וְלָבָא חַד, אִף עַל גַּב דְּמַרְדִּי בִּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא שְׁלֵטָא בָּהּ דִּינָא דְּלַעֲיֵלָא. כִּיּוֹן דְּאַתְּפַלְגּוּ מִיַּד וַיִּפְצֹ יְיָ אוֹתָם מִשָּׁם וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֵיָּיא אֲשַׁתְּמַע דְּכָלָא בְּמַלְה דְּפּוֹמָא תַּלְיָא. דְּהָא כִּיּוֹן דְּאַתְּבִלְבָּל מִיַּד וַיִּפְצֹ יְיָ אוֹתָם מִשָּׁם. אֲבָל בְּזִמְנָא דְּאַתִּי מַה כְּתִיב, (צפניה ג) כִּי אֲזִ אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שִׁפָּה בְּרוּרָה לְקוֹרָא כָּלָם בְּשֵׁם יְיָ וְלַעֲבָדוֹ שָׁכֶם אֶחָד וְכְתִיב, (זכריה יד) וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְיָ אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: